

1 § Anmälan om personlig ersättare för särskild företrädare för partigrupp

Talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp enligt 1.5.2 riksdagsordningen anmält *Leif Jakobsson* som personlig ersättare för särskild företrädare för partigrupp.

2 § Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält *Sven-Erik Österberg* som ledamot i valberedningen, riksdagsstyrelsen och Utrikesnämnden samt *Kristina Zakrisson* som personlig ersättare för *Sven-Erik Österberg* i riksdagsstyrelsen.

Talmannen förklarade valda till

ledamot i valberedningen
Sven-Erik Österberg (s)

ledamot i riksdagsstyrelsen
Sven-Erik Österberg (s)

ledamot i Utrikesnämnden
Sven-Erik Österberg (s)

personlig ersättare för Sven-Erik Österberg i riksdagsstyrelsen
Kristina Zakrisson (s)

3 § Meddelande om partiledardebatt

Talmannen meddelade att *onsdagen den 11 juni kl. 09.00* skulle partiledardebatt äga rum.

Meddelandet hade delats ut till riksdagens ledamöter.

4 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2007/08:164 till utrikesutskottet

5 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Finansutskottets betänkande 2007/08:FiU31
Civilutskottets betänkande 2007/08:CU20
Civilutskottets utlåtande 2007/08:CU24
Utrikesutskottets betänkande 2007/08:UU4
Trafikutskottets betänkande 2007/08:TU14
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2007/08:MJU17
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2007/08:SfU13

6 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 4 juni

SfU12 En reformerad sjukskrivningsprocess för ökad återgång i arbete

Punkt 1 (Införande av en rehabiliteringskedja)

1. utskottet
2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

138 för utskottet

126 för res. 1

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 75 m, 24 c, 21 fp, 18 kd

För res. 1: 94 s, 17 v, 15 mp

Frånvarande: 36 s, 22 m, 5 c, 7 fp, 6 kd, 5 v, 4 mp

Michael Hagberg och Britta Rådström (båda s) anmälde att de avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Punkt 2 (Avstämningsmöte)

1. utskottet
2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

138 för utskottet

130 för res. 2

81 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 75 m, 24 c, 21 fp, 18 kd

För res. 2: 98 s, 17 v, 15 mp

Frånvarande: 32 s, 22 m, 5 c, 7 fp, 6 kd, 5 v, 4 mp

Punkt 3 (Konsekvensanalyser m.m.)

1. utskottet
2. res. 3 (v, mp)

Votering:

138 för utskottet

130 för res. 3

81 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 75 m, 24 c, 21 fp, 18 kd

För res. 3: 98 s, 17 v, 15 mp

Frånvarande: 32 s, 22 m, 5 c, 7 fp, 6 kd, 5 v, 4 mp

Punkt 4 (Socialförsäkringsutredning)

1. utskottet
2. res. 4 (s, mp)

Votering:

138 för utskottet

131 för res. 4

80 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 75 m, 24 c, 21 fp, 18 kd

För res. 4: 98 s, 18 v, 15 mp

Frånvarande: 32 s, 22 m, 5 c, 7 fp, 6 kd, 4 v, 4 mp

SoU11 En förnyad folkhälsopolitik

Punkt 2 (Nya delmål m.m. inom folkhälsopolitiken)

1. utskottet
2. res. 2 (v)

Votering:

246 för utskottet

19 för res. 2

2 avstod

82 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 s, 73 m, 24 c, 21 fp, 18 kd, 14 mp

För res. 2: 18 v, 1 mp

Avstod: 2 s

Frånvarande: 32 s, 24 m, 5 c, 7 fp, 6 kd, 4 v, 4 mp

Punkt 4 (Utveckling av bestämningsfaktorer m.m.)

1. utskottet
2. res. 4 (v, mp)

Votering:

236 för utskottet

33 för res. 4

80 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 98 s, 75 m, 24 c, 21 fp, 18 kd
För res. 4: 18 v, 15 mp
Frånvarande: 32 s, 22 m, 5 c, 7 fp, 6 kd, 4 v, 4 mp

Punkt 20 (HBT-kompetens och bemötande inom hälso- och sjukvården)

1. utskottet
2. res. 22 (s, v, mp)

Votering:

138 för utskottet
131 för res. 22
80 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 75 m, 24 c, 21 fp, 18 kd
För res. 22: 98 s, 18 v, 15 mp
Frånvarande: 32 s, 22 m, 5 c, 7 fp, 6 kd, 4 v, 4 mp

Punkt 27 (Åtgärder mot spridning av sexuellt överförbara sjukdomar m.m.)

1. utskottet
2. res. 29 (s, v, mp)

Votering:

138 för utskottet
130 för res. 29
81 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 75 m, 24 c, 21 fp, 18 kd
För res. 29: 97 s, 18 v, 15 mp
Frånvarande: 33 s, 22 m, 5 c, 7 fp, 6 kd, 4 v, 4 mp

Punkt 28 (Sex- och samlevnadsundervisning i skolan)

1. utskottet
2. res. 30 (s, v, mp)

Votering:

138 för utskottet
131 för res. 30
80 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 75 m, 24 c, 21 fp, 18 kd
För res. 30: 98 s, 18 v, 15 mp
Frånvarande: 32 s, 22 m, 5 c, 7 fp, 6 kd, 4 v, 4 mp

Punkt 31 (Mäns våld mot kvinnor)

1. utskottet

2. res. 34 (s, v, mp)

Votering:

137 för utskottet

131 för res. 34

81 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 74 m, 24 c, 21 fp, 18 kd

För res. 34: 98 s, 18 v, 15 mp

Frånvarande: 32 s, 23 m, 5 c, 7 fp, 6 kd, 4 v, 4 mp

Prot. 2007/08:123

5 juni

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU18 Katastrofmedicinska insatser i utlandet

Kammaren biföll utskottets förslag.

7 § Funktionell separation för bättre bredbandskonkurrens och andra IT-politiska frågor

*Funktionell separation
för bättre bredbands-
konkurrens och andra
IT-politiska frågor*

Föredrogs

trafikutskottets betänkande 2007/08:TU13

Funktionell separation för bättre bredbandskonkurrens och andra IT-politiska frågor (prop. 2007/08:73).

Anf. 1 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m):

Herr talman! Vi börjar dagens arbete i kammaren med att debattera trafikutskottets betänkande TU13.

I detta betänkande behandlas dels en proposition, *Funktionell separation för bättre bredbandskonkurrens*, plus två motioner som har väckts med anledning av propositionen, dels 20 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden rörande olika IT-politiska frågor.

Utskottet avslår i betänkandet samtliga motioner, huvudsakligen mot bakgrund av pågående insatser. Till betänkandet finns 11 reservationer.

IT-politiken är viktig och har stor betydelse för att skapa tillväxt och välbefinnande, inte bara här i Sverige utan även världen över. IT underlättar vardagen, för människor närmare varandra och ger oss också möjligheter att utforska världen utan att alltid behöva lämna vår plats. IT är också en viktig pusselbit i att med ny teknik skapa förutsättningar för ett hållbart samhälle med minskad miljö- och energibelastning.

Det IT-politiska målet är att Sverige ska vara ett hållbart informationssamhälle för alla. IT är i dag i många fall en naturlig del i alla olika funktioner som finns i vårt samhälle, och utvecklingen går ständigt framåt.

Som i den verkliga värld vi lever i finns det även i IT-världen negativa saker som måste tas på stort allvar och motverkas. Sverige har i dag en stark ställning på IT-området som banar väg för framtiden.

Med denna introduktion överlämnar jag betänkandet till kammaren och ledamöterna för debatt.

Anf. 2 DÉSIRÉE LILJEVALL (s):

Herr talman! Kamimo Island är en ö som ser ut som ett litet stycke Skandinavien. Det finns röda stugor med vita knutar, björkar och till och med ett vikingaskepp. Ön används som samlingsplats för forskare och studenter. Högskolan i Kalmar kör kurser på ön, Mittuniversitetet likaså och till hösten kör Lunds universitet i gång.

Det är väl inget konstigt med det, kan man tycka. Men Kamimo Island är ingen vanlig ö. Det är en fiktiv ö – bland många – i den virtuella datavärlden Second Life. I den världen uppträder du inte som du gör i verkligheten, *in real life*, utan du kan välja både att se ut hur som helst och att vara vem du vill i form av en avatar.

Det är många svenska företag och institutioner som har förstått värdet av att synas i den parallella världen på Internet. Den svenska ambassaden tillhör dessa. Den öppnade Second House of Sweden på Second Life för drygt ett år sedan med pompa och ståt. I morgon är det extra festligt på svenska ambassadens virtuella motsvarighet på Second Life. Då firas nämligen nationaldagen med flaggor och svenska nationalsången.

Herr talman! Varför berättar jag det här, undrar ni nu. Jo, för att Internet numera har en självklar plats i våra liv. Det jag pratar om är en del av en utveckling som få kunde förutse för bara tio år sedan. I dag är många svenskar uppkopplade jämt, antingen via datorn eller via mobilen. Sms-tumme är numera en mer välkänd åkomma än forna dagars tennisarmbåge. Vi svenskar skickade över 54 miljoner nyårshälsningar med sms under ett dygn. Bland dessa sms-ivrare finns i dag många äldre personer runt 60–70 år visar en tydlig trend.

Men mobilen används inte bara för att skicka elektroniska hälsningar. Sommaren 2008 bjuder på OS och fotbolls-EM. Självfallet ska den som vill kunna se dessa sportaktiviteter direkt när det händer i mobilen.

En liten hake, herr talman, är dock att du måste ha fungerande täckning där du bor för att kunna utnyttja tjänsterna. De vanliga bredbandsnäten funkar bara delvis eller inte alls i glesbygd. Vi socialdemokrater anser att det är självklart att alla ska ha samma tillgång till bredband, oavsett var de bor.

Den digitala trappan är ett nytt begrepp i IT-debatten. Vissa åker rulltrappa. De tillhör gruppen som alltid har tillgång till den senaste tekniken. Sen finns det alla de som bara tar ett litet trappsteg i taget – de har bara lite eller ingen tillgång till vare sig datorer eller Internet. Det handlar om att alla inte har samma möjligheter att komma ut på Internet. Och jag tycker inte att den borgerliga regeringen tar detta problem på allvar.

Herr talman! Den här debatten ska inte bara handla om den delen av IT-utvecklingen. Betänkandet täcker också den proposition som regeringen lade fram för ett tag sedan och som handlar om funktionell separation av telenätet.

Det är ingen hemlighet att vi socialdemokrater är emot ett sådant förslag. Vi har lagt fram våra argument under otaliga debatter i kammaren det senaste året, och här ges nu tillfälle för mig att göra det igen – med förhoppningen att väcka borgarna på majoritetsbänken till vett och sans!

Utanför storstäderna är kopparnätet den enda infrastruktur som kan erbjuda fast telefon- och Internetuppkoppling. När nu regeringen säljer ut Telia Sonera riskerar vi ett privat monopol på kopparnätet. Det betyder antagligen såväl högre priser på bredbands- och teletjänster som sämre konkurrens.

Den moderatstyrda alliansen föreslår en funktionell separation. Det innebär att kopparnätet läggs i ett särskilt bolag under Telia Soneras tak och åtskiljs från resten av verksamheten via så kallade kinesiska murar. Vi anser att detta är otillräckligt.

Vi socialdemokrater vill att nätet helt separeras från Telia Sonera och läggs i ett separat bolag med svenska staten som fortsatt ägare, en så kallad strukturell lösning. En förebild skulle kunna vara Svenska kraftnät som på elmarknaden framgångsrikt sköter stamnätet för elkraft och har systemansvaret för den svenska elförsörjningen.

Ett av huvudargumenten för en strukturell separation är hotet mot landets säkerhet. Försvarets radioanstalt har påpekat vilka risker som privat ägo av kopparnätet skulle medföra för både den privata och den nationella säkerheten. Det är nämligen via detta nät som Försvarsmakten kommunicerar. All information som skickas via nätet kan enkelt kontrolleras av ägaren. Vad händer med möjligheten till informationssekretess för enskilda, för företag eller för försvaret om staten helt och hållet överlämnar kontrollen till privata intressen? Vad händer när företaget säljs vidare i tredje eller fjärde led, kanske till och med till en anonym aktör? Ser man det ur ett sådant perspektiv ter sig utsikterna rent av skrämmande.

I november sade finansmarknadsminister Mats Odell till Dagens Nyheter: ”Att sälja statens ägodelar har aldrig varit någon genväg till popularitet.” Där slår han huvudet på spiken. Undersökning efter undersökning visar att svenska folket är missnöjt med den moderatstyrda regeringens sätt att sälja ut de statliga bolagen. Och just i dag är det många som är oroliga. Morgonens besked om att France Telecom har presenterat ett bud på Telia Sonera för bolagets styrelse fick många att sätta kaffet i vrångstrupen.

En sådan försäljning skulle betyda att Telia Sonera blir ett franskstataligt bolag till stor del, utan att man har analyserat förutsättningarna för infrastrukturen, det svenska kopparnätet. Den franska konservativa regeringen kan tänka sig att köpa upp det svenska telenätet, medan den svenska – lika konservativa regeringen – vill sälja det. Det visar tydligt att vad den borgerliga regeringen gör nu bara betingas av ideologiska skäl. Det är absurt.

Vi kan nu bara hoppas att Odell inte säljer kopparnätet när han får det bud på Telia Sonera som han är nöjd med.

Därmed, herr talman, vill jag ställa mig bakom alla socialdemokratiska reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall till endast reservation 1.

Anf. 3 PETER PEDERSEN (v):

Herr talman! Till det här betänkandet finns 11 reservationer knutna, och Vänstern står bakom de flesta av dem. Men för tids vinnande nöjer jag mig i det här sammanhanget med att yrka bifall till reservation 2 och reservation 7. Jag kommer i huvudsak också att ägna min argumentation åt de två punkterna.

Désirée Liljevall har på ett berömvärt sätt gått igenom bakgrunden till det beslut som vi väl får uppleva i eftermiddag och som tyvärr kommer att applåderas, liksom den försämrade sjukförsäkringen, av en borgerlig majoritet. Det kommer också i en ny dager, tycker jag, när man hör vad som händer nu. Det finns alltså starka krafter, andra aktörer, som uppenbart är ute efter och vill köpa Telia Sonera. Nu handlar det som vanligt om vilket pris man är beredd att betala.

Oavsett vilket pris man är beredd att betala och om man slutligen kommer överens med de svensk-finska ägarna eller inte handlar det fortfarande om det som vi påtalar i betänkandet. En funktionell separation, som nu föreslås – det vill säga att man tar bort Telia Sonera som en stor dominerande marknadsaktör och vill skilja kopparnätet från den övriga verksamheten – funkar inte riktigt om någon annan än svenska staten eller finska staten är huvudägare utan vi riskerar att en helt annan aktör kommer in och tar över verksamheten, om vi skulle få det scenariot.

Jag tycker snarare att det stärker oppositionens argument. I det här läget, när vi nu fortsätter utförsäljningen av svenska folkets gemensamma egendom, borde man åtminstone ha den lilla backventilen även i en borgerlig ryggmärg att det någonstans finns intresse av att försvara och värna en infrastruktur som är viktig för att kunna upprätthålla en fungerande telekommunikation i vårt land utan enbart marknadsmässiga aktörers godtycke, kännande och tyckande för stunden. Då tycker jag att man åtminstone skulle kunna hitta den lilla kompromissen att vi bryter ut och säkerställer den faktiska infrastrukturen i ett särskilt bolag.

Nej, säger man då från majoritetens sida, det vore en onödigt stark aktion. Jag tycker inte att det argumentet håller, speciellt inte med tanke på de nyheter som kommer nu, med inbjudan till uppköp. De argument som vi framför för att det skulle vara riktigt att i stället göra en strukturell separation, sett till den situation vi har nu, tycker jag faktiskt har stärkts. Jag hoppas att någon från den borgerliga sidan, helst några, kan gå upp och försvara detta, om man nu står kvar vid det här förslaget, vilket jag misstänker att man kommer att göra.

För något år sedan var det faktiskt ett antal borgerliga ledamöter som på debattsidor ganska tydligt framförde kritiska ståndpunkter i den här frågan. De hade liknande ståndpunkter som s, v och mp har. Vart har de rösterna tagit vägen? Har de tystats, eller finns den inre oppositionen kvar? Jag skulle välkomna er i den här debatten nu. På vilket sätt har ni, med tanke på de argument ni framförde då, lugnats av det här betänkandet och de besked som nu lämnas? Känner ni er trygga med tanke på de uppköpsintressen som finns från France Telecom? Jag skulle vara tacksam för svar på de frågorna.

Herr talman! Den andra frågan vi väljer att lyfta fram i den här debatten handlar om öppna källkoder och öppna standarder, som vi har diskuterat tidigare. Det vi försöker trycka på är att det vore önskvärt att statliga myndigheter tar ett principbeslut att vi senast den 1 januari 2010 i huvudsak ska använda oss av öppna system. Till min stora glädje konstaterar jag att Verva, Verket för förvaltningsutveckling, för någon tid sedan gick ut med en synpunkt där man i princip föreslår att staten bör satsa på öppen källkod. Man skriver att ”syftet med policyn är att sprida användningen av öppen källkod i staten och därmed spara skattepengar och öka kvaliteten i statens system. Öppna program ökar återanvändningen i statsförvaltningen.”

Det är ungefär samma argumentation som Vänsterpartiet anför. Vi har tidigare blivit angräpnade för att vi har använt oss av begreppen på ett något luddigt sätt. Vi hoppas att vi har lyckats styra upp det nu. Vår utgångspunkt är inte att vara luddiga. Vi vill bara se till att vi i möjligaste mån inte blir beroende av enskilda privata aktörer som styr och ställer med på vilket sätt vi till exempel i statens förvaltning kan använda våra datorer. Vi vill att de ska användas på ett funktionellt sätt och att vi kan dela med oss av program som gör att vi är kompatibla mot andra myndigheter. Vi vill helt enkelt ha en effektiv statsförvaltning. Alla vet vi vilken betydelse datorerna, telekommunikationen och allt sådant har i den här förvaltningen. Då vore det väl önskvärt om vi kunde hitta ett system som i möjligaste mån gör den här förvaltningen så säker, trygg och effektiv som möjligt.

Anf. 4 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m):

Herr talman! Lagstiftningen ska vara långsiktig och teknikneutral. Reglering bör vara övergripande och inte ingripa för mycket. Kort sagt, så lite och så enkel reglering som möjligt. Men ibland uppstår situationer när lagstiftaren måste komma in och visa vägen för att lösa de problem som drabbar samhället. Bristande konkurrens är ett sådant problem.

I dag debatterar vi regeringens proposition om funktionell separation av en dominerande aktör på bredbandsmarknaden. Huvudsyftet är att skapa förutsättningar för bättre konkurrens på bredbandsmarknaden genom att säkerställa icke-diskriminering och insyn. Både Post- och telestyrelsen och regeringen har gjort bedömningen att dagens regelverk inte räcker till för en effektiv konkurrens och därför föreslås en funktionell separation. Trots att Telia i september 2007 informerade om att de bildar ett infrastrukturbolag fortsätter problemen med köp av grossistprodukter. Problemet är att bitströmsprodukter inte omfattas av infrastrukturbolaget. Bitströmstillträde är alltså att operatören hyr en tjänst för xDSL-anslutning mellan telestationen och slutkunden.

Trots att PTS under det senaste året har riktat sju underrättelser, två förelägganden och ett antal skrivelser till Telia Sonera har inte en enda bitströmsaccess levererats. Nu är det dags att vi fattar ett beslut som ger PTS möjlighet att kräva ytterligare åtgärder, inklusive krav på att organisatoriskt skilja bitströmstillträde på grossistnivå från övrig verksamhet.

En frivillig överenskommelse eftersträvas och har eftersträvats, men ingenting har hänt. Men dörren för en frivillig överenskommelse stängs inte. Tvärtom skapar förslaget i propositionen möjlighet till att ett frivilligt åtagande om funktionell separation kan accepteras av PTS.

Varför väljer vi funktionell separation och inte strukturell separation? Funktionell separation inskränker inte äganderätten. Strukturell separation skulle göra intrång i egendomsskyddet. Här är det också viktigt att komma ihåg att mer än hälften av Telia Sonera ägs av andra aktörer än staten.

Funktionell separation innebär inte någon ytterligare reglering för den dominerande aktören. Strukturell separation skulle innebära ett stort och oproportionerligt ingripande. Dessutom skulle en strukturell separation skapa en oflexibel och ineffektiv marknadsstruktur. Enligt PTS passerade vi gränsen för möjlighet till strukturell separation redan år 1992 – alltså för 16 år sedan. Jag kan se vissa fördelar med strukturell separation, men vi måste inse att situationen på marknaden har förändrats och att utvecklingen har gått framåt.

Förslaget om en funktionell separation är också säkerhetspolitiskt neutralt. Nätsäkerhet är inte beroende av vem som äger infrastrukturen enligt IT-säkerhetsexperter från PTS och Sitic, FRA, Krisberedskapsmyndigheten, Internetstiftelsen, Symantec med flera. Jag har inte hittat någon som anser att säkerheten är direkt beroende av vem som äger nätet, som Socialdemokraterna påstår är fallet. Sekretessbelagd kommunikation måste krypteras oavsett ägandeform. Allt som inte är krypterat skickas i klartext via Internet. Operatörerna får inte avlyssna trafiken enligt redan gällande lag om elektronisk kommunikation. Dessutom passerar Internettrafiken redan nu utrustning och infrastruktur ägd av olika aktörer, både statligt ägda och privatägda. De delar av nätet som är viktiga för rikets säkerhet och försvar omfattas inte av förslaget.

Herr talman! En funktionell separation kommer att skapa förutsättningar för en effektiv konkurrens. En väl fungerande grossistmarknad på bredbandsområdet kommer att gynna slutkunderna i form av fler valmöjligheter, bättre kvalitet och lägre priser.

Herr talman! För oss människor i början av tjugoförsta seklet innebär IT och elektronisk kommunikation helt nya sätt att leva, kommunicera och arbeta. Framför allt har vår mobilitet ökat. Vi ställer höga krav på de produkter och tjänster som vi införskaffar – de måste också vara mobila och flexibla. Vi vill kunna vara uppkopplade var som helst och när som helst.

Vi vill också kunna välja själva vilka produkter och tjänster som ska användas i den digitala kommunikationen. Detta driver på den snabba utvecklingen på områdena öppen källkod och öppna standarder. Införande av öppna standarder innebär ökad valfrihet och ökad kompatibilitet mellan produkter från olika tillverkare. Dessutom sparar man pengar och minimerar inlåsnings effekter, det vill säga man undviker att bli beroende av en viss leverantör.

Liksom kommun- och finansmarknadsminister Mats Odell tycker jag att öppen källkod kan vara bra i den offentliga förvaltningen. SKL – Sveriges Kommuner och Landsting – arbetar redan aktivt för att främja användningen av öppna program. Ett intressant exempel på införande av

öppen programvara är Rikspolisstyrelsen, som enligt kostnadsanalysen kan spara 200 miljoner kronor på fem år tack vare nya flexibla lösningar.

Jag tycker inte att vi bör påtvinga övergången till öppen källkod. Man måste avgöra saken i varje enskilt fall, göra risk- och kostnadsanalyser och se vilka delar som kan ersättas. Man kan skapa en blandad IT-miljö med både proprietär och öppen program- och hårdvara. Hur och om man lyckas med detta beror också på de redan använda systemen. Minskade kostnader och ökad flexibilitet, vilket öppna lösningar medför, är viktiga även för det offentliga Sverige. Därför tycker jag att det är bra att myndigheter och organisationer tittar på möjligheterna för sådana lösningar.

IT har även en stor betydelse för miljön. Här kan man avskilja två användningsområden: IT som substitut för resande och IT för effektivisering av transporter.

Redan nu minskas behovet av fysiska möten tack vare mobiltelefoni och e-post. Nya spännande alternativ utvecklas för digitala kontakter och virtuella möten. Videokonferensmöten blir allt vanligare och realistiska tack vare bättre bild- och ljudkvalitet. Företag och organisationer som bestämmer sig för att ersätta en viss del av sina resor med digitala, virtuella, möten ser snabba och tydliga resultat i ekonomiska former samtidigt som transportsektorns miljöpåverkan minskas avsevärt.

Det andra sättet att med hjälp av IT minska den negativa påverkan på miljön är ITS – intelligenta transportsystem. Vi har redan nu börjat använda olika verktyg för att minska bränsleförbrukning och planera rutter bättre, men det finns fortfarande en stor potential för utveckling. Man kan lättare tillämpa sparsam körning när färdatorn säger exakt hur stor bränsleförbrukningen är. Stora möjligheter finns för effektivisering av godstransporter. Med hjälp av gps-baserade system kan man välja den bästa vägen och planera logistiken så att till exempel så få tomma bilar körs som möjligt. Självklart kan även lastbilar köras bränslesnålare. Många logistikbolag har redan insett möjligheterna, och baserat på bränslerapporter från bilens dator ger de bonus till de förare som kör på ett miljövänligt sätt.

Trafikplaneringen kan också förbättras med hjälp av IT. Speciellt i stora städer och på hårt trafikerade delar av motorvägar är det viktigt att kunna styra och förbättra trafikflöden för att minska bilköer som generar mycket koldioxidutsläpp.

ITS kan självklart användas även för ökad trafiksäkerhet. Ett bra exempel är omedelbart uppdaterad information om vägförhållanden och eventuella olyckor som visas på digitala tavlor längs vägar. Olika högteknologiska system används i våra fordon för att hjälpa oss att köra säkrare, till exempel låsningsfria bromsar, bromsassistans och antisladdsystem. Intressanta lösningar utvecklas för att varna föraren när den blir för trött för att köra. Det finns stora möjligheter för innovation och utveckling på detta område.

Herr talman! IT ökar svensk konkurrensförmåga och tillväxt. IT har en stor betydelse för näringslivet och för enskilda användare. Vad måste göras för att Sverige ska kunna nyttja fördelarna med IT och fortsätta att vara en ledande IT-nation? Framför allt måste ännu fler företag och organisationer integrera IT i sina interna processer samt i sina produkter och tjänster. IT effektiviserar verksamheter, ökar produktiviteten och innovationer samt pressar kostnader och priser. IT är verktyg som bör an-

vändas av fler, inte bara av IT-specialister och IT-bolag. För att möjliggöra detta behöver vi tydliga och effektiva spelregler på marknaden och långsiktig och teknikneutral lagstiftning.

Med detta sagt vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 5 DÉSIRÉE LILJEVALL (s) replik:

Herr talman! Morgonens besked om att France Telecom lagt ett bud på Telia Sonera är överraskande. Tidigare har argumenten varit att staten äger för mycket. Är det nu meningen att den borgerliga regeringen ska sälja svenska folkets egendomar till en annan stat? Vad är då argumentet? Vilket mervärde ger det till dagens och morgondagens IT-användare?

Anf. 6 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja påminna Désirée Liljevall om att vi i dag debatterar propositionen och betänkandet som gäller funktionell separation hos dominerande aktörer på bredbandsmarknaden. Syftet är att förbättra konkurrensen på bredbandsmarknaden. Om ni socialdemokrater säger nej till en funktionell separation säger ni nej till bra konkurrens, till valmöjligheter för människor och till rättvisa.

Anf. 7 DÉSIRÉE LILJEVALL (s) replik:

Herr talman! Jag har i mitt anförande lyft upp många argument för vilka fördelar det finns med strukturell separation.

När det gäller France Telecom säger jag ”ingen rök utan eld”. Det är oroväckande att den borgerliga regeringen hastar så med försäljningen av Telia Sonera, utan att göra en ordentlig analys av infrastrukturen för framtiden.

Jag har lyft upp hotet mot svenska säkerhetsintressen som ett viktigt argument för strukturell separation.

För ett år sedan gick tre riksdagsledamöter från Moderaterna, Centern och kd tillsammans ut i en debattartikel i Dagens Nyheter och kritiserade försäljningen av Telia Sonera. De angav flera skäl till detta, men huvudargumentet löd: ”Vi vill att nätet skall separeras helt från Telia Sonera och läggas i ett separat bolag med svenska staten som fortsatt ägare.”

Under en debatt i höstas tåpades jag och Eliza Roszkowska Öberg i talarstolarna, och jag frågade försynt om hon tänkte sälla sig till denna grupp av borgerliga ledamöter. Så verkar inte vara fallet. Med tanke på det kläna deltagandet i dagens debatt verkar kollegerna på bänken snarare ha tystats.

Anf. 8 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m) replik:

Herr talman! Det är viktigt att behålla höga säkerhetskrav på de delar av infrastrukturen som är viktiga för rikets säkerhet. De speciella kraven kommer att beaktas vid försäljning av aktier från Telia Sonera. De delar av nätet som är skyddsvärda ur försvarssynpunkt omfattas inte av förslaget om funktionell separation. Säkerhetskraven kommer att fortsätta att gälla för operatörer när det gäller produkter och tjänster som är viktiga för riket och för säkerheten. Svenska myndigheter och organisationer har

dessutom ett helt separat nät, som heter SGSI, som möjliggör säker kommunikation helt oberoende från övriga Internet.

Som jag sade tidigare passerar vanligt Internet redan nu olika nät, både privatägda och statligt ägda, svenskägda och utlandsägda. Om man inte vill att trafiken ska avlyssnas ska man kryptera den eller använda säkra uppkopplingar, https till exempel.

Dessutom måste man komma ihåg att accessnätet inte är samhällsägt. Staten äger bara aktier i Telia Sonera och dessutom mindre än hälften, ca 37 procent.

En modern lagstiftning för elektronisk kommunikation bör inte vara baserad på ägandet av operatörer utan på bra, långsiktiga teknikneutrala regler.

Anf. 9 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Jag kan avslöja att jag tillhörde de få här i riksdagen som inte röstade för att vi skulle sälja ut Telia på den tiden, och lura svenska folket att det vi en gång ägde tillsammans skulle man nu få köpa aktier i – som föll som en sten, som vi kommer ihåg. Detta för protokollet.

Jag tycker att det är lite fascinerande att Eliza Roszkowska Öberg pratar om att regleringen gäller bara i nödfall, att vi inte ska ingripa på marknaden i onödan och att funktionell separation därför är att föredra framför strukturell och så vidare.

Man skriver på en massa olika ställen i betänkandet att det här skulle gälla på exakt samma sätt, att samma regler gäller oavsett om det är privat eller statligt, offentligt ägda företag. Nu får vi aldrig veta historien. Men jag har aldrig sett någon större iver från den borgerliga sidan för att försöka bryta privata monopol, där en eller några få aktörer på en privat marknad dominerar kraftfullt. Jag ser väldigt få förslag i politiken om åtgärder för att komma till rätta med det.

Nu konstaterar man att vi svenska skattebetalare äger 37 procent och att man minsann ska ändra på det, och vi ska säkerställa konkurrensen genom den här typen av tekniska regleringar.

Då säger vi att utifrån den faktiska situation som vi nu har – jag ville inte avreglera – måste det rimliga steget vara en strukturell separation snarare än en funktionell. Jag tycker fortfarande inte att argumentet är speciellt övertygande. Det tyder på viss godtrogenhet.

Det handlar inte bara om detta: Vi får inte avlyssna, och då gör ingen det – vi ska inte kriga, och då gör ingen det. Det händer saker i extrema situationer, och då är det extremt viktigt att vi i det här landet känner att vi har kontroll över den infrastruktur som vi kommer att vara beroende av i fredstid och eventuellt i andra tider. I en nödsituation ska vi kunna ha kontroll på vår infrastruktur.

Därför vill vi särskilja accessnätet och tillhörande saker från själva telekommunikationen. Är inte det en rimlig utgångspunkt, som andra borgerliga företrädare också har tyckt tidigare?

Anf. 10 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m) replik:

Herr talman! Oavsett ägandeform behövs funktionell separation för att få bättre konkurrens på bredbandsmarknaden. Vi behöver den möjligheten för att andra aktörer, andra operatörer, på den svenska marknaden

och den europeiska marknaden ska få tillgång till möjligheten att leverera bredbandstjänster. Utan funktionell separation säger vi stopp för sådan konkurrens, och det är helt oberoende av ägandeformen.

Jag har redan i mitt anförande nämnt att nätsäkerheten inte beror på vem som äger själva nätet. Skulle det bli en krissituation har vi redan robusta nät som är helt oberoende av de vanliga näten som används för Internettrafik, så kallad SGSI. Vi kommer att se till att de speciella krav som finns på säkerheten beaktas även i fortsättningen.

Strukturell separation skulle innebära ett väldigt stort ingripande och dessutom inte respektera egendom, rätten att äga och använda det man äger på det sätt man vill. Jag måste säga att det skulle vara ett alldeles för stort steg att införa strukturell separation på en gång.

Därför är funktionell separation bättre. Det är också det sätt som Europeiska kommissionen rekommenderar för att lösa problemet med konkurrensen på bredbandsmarknaden.

Anf. 11 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Det är föga överraskande att den borgerliga sidan i det här fallet lyfter upp äganderätten, att vi inte ska inskränka äganderätten. Men man är väldigt lite mån om den stora andel som ägs av offentliga aktörer. Det sade Eliza Roszkowska Öberg nästan ingenting om. Det var äganderätten för de andra, som äger resten, som vi inte ska inskränka.

Man har inte uteslutit möjligheten till en strukturell separation. Om man i stället gick den vägen måste man självfallet hitta en teknik för att kompensera dem som äger så att de inte går lottlösa ur en sådan affär, eller att man kan fortsätta att vara delaktig – vad vet jag?

Om man bara anför den typen av teknikaliteter, att det inte går att lösa på det här sättet, skulle PTS över huvud taget inte ha diskuterat i de formerna att det var en möjlighet. Det finns ju ändå som en alternativ möjlighet. Det var inte fråga om att behålla det som det är nu eller köra funktionell separation. Det fanns faktiskt som en ytterligare åtgärd man kunde vidta.

Herr talman! Det är väl som i infrastrukturminister Åsa Torstenssons svar den 27 mars 2007 på en interpellation från Börje Vestlund. Statsrådet anför att ”på konkurrensutsatta marknader har det statliga ägandet spelat ut sin roll som välståndsskapare”. Hon fortsätter med att ”staten bara ska äga företag där det finns tydliga motiv till att staten äger dem”.

Vi kan alltså konstatera att den borgerliga regeringen inte tycker att det finns några starka argument för att vi gemensamt ska äga viktig samhällsnyttig infrastruktur, utan den är man beredd att sälja ut på den öppna marknaden. I det här fallet går det privata marknadstänket mycket längre än värnandet om en långsiktigt fungerande infrastruktur.

Detta visar sig på område efter område – på järnvägssidan, IT-sidan och så vidare. Jag tycker att det är en beklaglig utveckling, och jag hoppas att man kan dra i handbromsen och besinna sig på den borgerliga sidan innan det är för sent.

Anf. 12 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m) replik:

Herr talman! Nej, staten bör inte äga ett företag som bedriver sådan verksamhet som privata aktörer vill bedriva på samma marknad. Det behövs inte.

Proportionalitetsprincipen, som jag nämnde tidigare – alltså det som det allmänna vinner när den enskilde förlorar genom inskränkningar av den enskildes rätt att använda sin egendom – skulle brytas vid en strukturell separation. Vi skulle med strukturell separation skapa en ineffektiv marknadsstruktur och låsa oss vid en lösning som är oflexibel och ineffektiv. Det skulle vara mycket svårt att anpassa situationen till framtida behov på bredbandsmarknaden.

Anf. 13 CHRISTER WINBÄCK (fp):

Herr talman! Att öka konkurrensen i en så dynamisk marknad som bredband är av stort intresse för konsumenterna.

Med denna lag finns möjligheter för Post- och telestyrelsen att ingripa för att öka konkurrensen och tvinga en dominerande operatör att skilja den verksamhet som förvaltar, driver och tillhandahåller kopparaccessnätet från operatörens övriga verksamhet. Detta gynnar alla kunder till olika telekombolag, då alla aktörer ska kunna få tillgång till kopparaccessnätet på lika villkor.

En funktionell separation är en delning där den avknoppade delen fortfarande ägs av moderbolaget men med helt separat ledning och styrning, och den avknoppade delen måste behandla alla kunder lika. Fördelen med detta är att det går rimligt fort att genomföra. Det var någon som tyckte att vi hastade fram beslut, men tidsaspekten är av stor vikt för att förhindra att skevheten i marknaden ytterligare förskjuts i fel riktning och därigenom försvårar en bättre konkurrens för framtiden.

Är det något medskick jag i dag skulle vilja göra till regeringen är det att konsumentperspektivet tydligt ska stå i fokus när PTS ges möjligheten att utöva denna nya lag. Det är naturligtvis huvudsyftet med lagen, men det förtjänar att upprepas då kritikerna tror något annat.

En strukturell separation som efterfrågas har nackdelarna att det måste till ett omfattande utredningsarbete om gränsdragningarna av vilken utrustning som ska med eller inte i det nya bolaget. Äganderätten måste beaktas och tas hänsyn till i högre grad, vilket kan bli till förfång för aktieägarna och leda till tidsutdräkt.

Det är av stort intresse för alla, både konsumenterna och leverantörerna, att detta sker snabbt. Denna bransch är en dynamisk bransch där många nya tjänster står för dörren, och varje fördröjning ger ett obefogat övertag för den tjänsteleverantör som också sitter på infrastrukturen. Därför är det också nödvändigt att PTS i en dialog, i det här fallet med Telia Sonera, ser till att processen med den nu påbörjade frivilliga delningen dels uppfyller intentionerna med denna lag, dels ser till att det sker med skyndsamhet.

S har reserverat sig mot förslaget med två motiveringar. Om staten säljer Telia kan den nya nätägaren bli en samhällsfara med avlyssning och hot mot rikets säkerhet som följd, menar man. Nu är det för all del inte försäljningen av Telia vi debatterar i dag, men är det så, Désirée Liljevall, som Socialdemokraterna ser på företagandet i Sverige, som potentiella säkerhetsrisker och hot mot rikets säkerhet? I debatten använde Désirée Liljevall uttrycket ”ingen rök utan eld”. Gäller det även andra privata telekomföretag eller andra företag – Tele 2, Telenor eller Ericsson med flera? Är det hot mot rikets säkerhet? Det skulle vara intressant att få en kommentar till det.

Ni talar dessutom om att konkurrensen minskar om bolaget säljs. Fortfarande är det inte försäljningen vi debatterar, men de flesta andra på marknaden anser ändå att konkurrensen kommer att öka och välkomnar delningen. Vi kan diskutera om det ska vara funktionellt eller strukturellt – det är ju det vi gör i dag – men konkurrensen kommer att öka. I allt väsentligt uppfyller ändå en funktionell delning det som i slutändan är väsentligt för konsumenterna.

Ni pratar också om farorna med att en privat monopolist skulle lämna alla lönsamma delar av Sverige utan bredbandstäckning. Men det är ju på ett sätt en monopolist vi har i dag, och ingen säger att det i dag fungerar bra i alla delar. Vi vet att många delar av Sverige inte har den täckning som behövs. Det har ni själva sagt här i kammaren.

Nej, en bättre och mer rättvis konkurrens skulle kunna skapa nya möjligheter. Bredband består inte bara av tråd, utan andra leveranssätt skulle kunna utvecklas framgent. Fler aktörer skapar fler olika lösningar på de problem som finns. Telia som bolag har i dag krav på sig som andra bolag att arbeta för att generera för bolaget lönsamma lösningar men med en betydande orättvis fördel gentemot andra leverantörer. Att ta bort denna fördel och skapa en bättre lösning för framtiden gynnar ju alla konsumenter. Det kan väl inte Désirée Liljevall vara emot?

Jag ska säga några ord om IT i övrigt.

I nästa reservation från s handlar det om medborgarna och IT-samhället. Det handlar om hem-pc-reformen, det vill säga förmånsdatorerna. Jag delar uppfattningen att hem-pc-reformen har varit bra för medborgarna. Jag har tillsammans med ett antal medarbetare varit ansvarig för flera av de större upphandlingarna i Sverige, för Landstinget Skaraborg och några av upphandlingarna för Västra Götalandsregionen.

Det är riktigt att hem-pc-försäljningen har minskat drastiskt med de ändrade reglerna, men samtidigt slår datorförsäljningen i Sverige alla rekord för både helåret 2007 och första kvartalet 2008. Det finns i dag många som använder datorer, och att säga att klyftorna ökar på grund av att förmånsdatorerna nu är borta är att gå händelserna i förväg. Det är alltför tidigt att dra så tvärsäkra slutsatser som i reservationen.

Att instämma i delar av det som Vänsterpartiet skriver i reservation 4 är lätt. Att man ska främja IT så att utsatta grupper kommer med på tåget, att skolan ska ha en viktig roll i arbetet med barns lärande och tillgång till IT, att se till att det offentliga Sverige har hög tillgänglighet för medborgarna och så vidare är bra. Att heller inte de grupper som inte har tillgång till IT ska ställas utanför det offentliga Sverige är också lätt att bejaka. Men jag ser inte att detta står i sådan kontrast mot utskottets ställningstagande att en reservation hade krävts.

Jag ska säga några korta ord om detta med öppen källkod. Peter Pedersen nämner behovet av öppna standarder och öppen källkod. Det är bra. Jag tror att man ska bejaka öppen källkod och öppen standard, men precis som min företrädare i talarstolen, Eliza Roszkowska Öberg, sade är det inget man ska tvinga fram. Myndigheterna får och kan i dag anamma detta i den mån de själva känner sig mogna och på olika sätt kan använda det i delar av sin verksamhet.

Om jag läser rätt skriver Vänsterpartiet i sin reservation att all programvara ska vara öppen. Det innebär ju att ingen kan tjäna pengar på någonting. Jag tror inte att det är ett sådant samhälle vi vill ha. Naturligtvis ska de som gör saker ha all möjlighet att tjäna pengar och slå mynt av sin verksamhet. Jag tror att det är viktigt att man ser sakerna i perspektiv.

Anf. 14 IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Vi har nu en diskussion om huruvida man ska ha en funktionell eller strukturell separation av nätet från Telia Sonera. Diskussionen får en extra dimension i dag när vi ser att det finns ett konkret bud från ett franskägt bolag som vill köpa upp Telia Sonera.

När den borgerliga regeringen kom till makten gjorde man redan från början klart att man skulle anordna en loppis på statens egendom och statens bolag. Allt ska ut. Allt ska till försäljning.

Det är klart att det då blir extra intressant att diskutera: Vad händer med vital och viktig infrastruktur som i dag finns i Telia Sonera? Infrastruktur, utbildning och forskning tillhör nämligen de grundläggande förutsättningarna när det gäller hur ett samhälle utvecklas eller inte.

Investeringar i utbildning och forskning brukar tillsammans med just infrastruktur räknas till det viktigaste ett samhälle kan ägna sig åt. Därför brukar det vara vitalt för ett land att det finns en god tillgänglighet och en god kvalitet i infrastrukturen.

Vägar, järnvägar, elnät, telenät och annan viktig infrastruktur brukar vanligtvis vara samhällsägt ägt därför att man vill ha en god tillgång och man vill ha en god kvalitet, därför att det är så oerhört viktigt.

I dag har vi den här diskussionen. Det är en diskussion som jag tycker är oerhört konstig. Jag hör här företrädare för högeralliansen redogöra för motiven. Jag blir inte klok på det. Vad är det man vinner med en funktionell separation som man inte skulle vinna med en strukturell separation? Argumentet är att det skulle vara ett ingrepp i äganderätten.

Det är ju inte första gången ett bolag delar ut aktier till aktieägarna i ett dotterbolag. Det har hänt tidigare. Det kommer att hända också i framtiden. Det är inte något slags kommunistisk politik att i det här fallet föreslå att man kanske skulle ha en strukturell separation så att svenska staten och svenska medborgarna också i framtiden äger viktig och vital infrastruktur.

Om man inte tycker att viktig och vital infrastruktur ska ägas gemensamt undrar jag: Vad är nästa steg? Är det att vägarna ska ägas av en annan stat? Är det att järnvägsnätet eller elnätet, för den delen, ska ägas av en annan stat? Hur ser den borgerliga majoriteten på detta?

Det har också anförts att det här måste ske snabbt. Varför? Varför hålla på att slarva och hetsköra på det här sättet? Jag tycker att det sker på ett slarvigt sätt. Vad är det som gör att man inte kan vänta? Jo, det är naturligtvis den väntade försäljningen.

Dessutom anför det i den här diskussionen att säkerhetsproblemen är lösta. Moderaternas företrädare, det största regeringspartiet, säger: Det är inget problem. Säkerheten är oberoende av vem som äger nätet.

Samtidigt som hon säger detta har Mats Odell, den ansvariga ministern för försäljningarna, Odells loppis, haft en presskonferens där han säger: De försvars- och säkerhetspolitiska aspekterna av en försäljning av Telia Sonera är ännu inte lösta.

Vad är det som gäller? Är de farhågor som vi tar upp lösta, eller är de inte lösta? Det vore välgörande att få det tydliggjort, för det är en väldigt viktig proposition vi har att ta ställning till.

Gör det inte så slarvigt! Gör det inte så hetsigt som ni nu gör det! Det är mycket viktigare att vi tar oss tid, att vi ser till att det, när vi nu tar detta steg, sker så väl förberett som det bara är möjligt. Hittills kan man inte påstå att den borgerliga regeringen har gjort detta på ett särskilt förberett sätt.

Anf. 15 CHRISTER WINBÄCK (fp) replik:

Fru talman! Det finns mycket man skulle kunna säga om det inlägg som Ibrahim Baylan gjorde alldeles nyss. Jag förstår inte riktigt varför man är så rädd för att Telia Sonera skulle köpas av ett annat företag, oaktat om företaget i dag har huvudkontor i Sverige eller i ett främmande land.

Man kom också med kritik från Socialdemokraternas sida för en stund sedan, genom Désirée Liljevall. Det gällde just det här med att man är rädd för företagen, att man är rädd för privata händer och att det inte är någon rök utan eld.

Jag tycker att det är ett väldigt märkligt synsätt när det gäller de här bitarna. Dessutom har jag väldigt svårt att se att snabbt skulle vara lika med slarv.

Vi har från vår sida sagt att vi tycker att det är angeläget att detta sker utan dröjsmål. Det är därför som vi lägger fram förslaget om den här funktionella delningen nu. Ju längre tiden går, desto fler fördelar i en sådan här marknad får den dominerande aktören, och det känns tråkigt att så är fallet.

Jag tycker att man kan ifrågasätta mycket av det som Ibrahim Baylan sade. Jag tycker att det är väsentligt att förslaget i betänkandet, som vi nu debatterar, också får ett stöd i riksdagen, så att regeringen kan ge PTS i uppdrag att genomföra denna funktionella separation så fort det någonsin går.

Att man säger att snabbt är lika med slarv vänder jag mig starkt emot.

Anf. 16 IBRAHIM BAYLAN (s) replik:

Fru talman! Om nu säkerhetsaspekten inte är något bekymmer undrar jag: Varför har regeringen gett uppdrag till Försvarsmakten att utreda frågan? Om säkerhetsaspekten inte är något bekymmer, utan det handlar om något slags privatkapitalismfobi som bara finns hos Socialdemokraterna, undrar jag varför statsrådet Odell i dag säger följande: De försvars- och säkerhetspolitiska aspekterna av en försäljning av Telia Sonera är ännu inte lösta.

Har Odell drabbats av samma fobi som Christer Winbäck menar att Socialdemokraterna har drabbats av när det handlar om privata bolag?

Nej, jag tror inte det. Jag tror att Christer Winbäck ger uttryck för en viss naivitet här, fru talman. Det är klart att det pågår spionage. Det pågår mellan länder. Det pågår också ibland mellan företag.

Att i det här läget kränga iväg hela det svenska telenätet och inte på något sätt oroa sig för att det faktiskt kan hamna i orätta händer – det kanske inte händer i första steget, kanske inte i det andra men kanske i det tredje – är att vara lite väl aningslös, Christer Winbäck.

På något vis verkar även statsrådet Odell ha vaknat till, men Christer Winbäck är kvar i sin sköna törnrosasömn och har inte riktigt förstått att det bolag som har lagt bud på Telia Sonera är ett huvudsakligen statsägt företag.

Sedan har jag en fråga till Christer Winbäck. Om det nu är fel – det har vi hört uttryck för från Moderaterna och Folkpartiet och andra i alliansen – att svenska staten ska äga den här typen av bolag undrar jag: På vilket sätt blir det rätt att den franska staten ska göra det eller att den saudiska staten ska göra det eller, för den delen, andra stater som kan vara tänkta intressenter när det gäller att köpa upp detta?

Varför är det bara den svenska staten som inte kan äga den här typen av viktig infrastruktur?

Anf. 17 CHRISTER WINBÄCK (fp) replik:

Fru talman! Ja, det är möjligt att jag är naiv i mina reflexioner. Jag har jobbat med IT-säkerhet i ett tiotal år innan jag kom till riksdagen.

Det finns mycket som pågår. Oaktat var någonstans man äger en infrastruktur, oaktat vilka leverantörer som finns, tjänsteleverantörer och andra leverantörer av olika slag, förekommer det naturligtvis en hel del som inte ska förekomma. Detta måste vi på olika sätt stävja. Det innebär inte att ägandeskapet i sig är det som ger en säkerhet eller inte, utan det handlar om hur vi hanterar och reglerar och ser över olika mekanismer, skydd och annat som vi ska se till att det finns.

Självklart finns det alltid, oaktat försäljning eller inte, en plikt för oss att se till att vi klarar vår säkerhet på många olika sätt. Jag tror att vi kan ha en särskild säkerhetsdebatt runt alla de hot och annat som finns i den här världen.

Jag tror inte att det här på något sätt ökar risken. Den är stor nog ändå i den här världen. Jag tror inte att den ökar på grund av den separation som är på väg. Jag tror inte att den ökar på grund av att ett annat bolag skulle ha huvudkontor i annat land.

Vi arbetar redan i dag, i de allra flesta företag, med huvudleverantörer av IT-infrastrukturutrustning där de levererande bolagen definitivt finns i annat land. Det skulle vara hur enkelt som helst, om vi inte hade säkerhetsrutiner och annat, att ordna så att man får del av information som man inte ska få del av. Jag ser inte att detta ökar genom att vi säljer Telia som bolag.

Jag kanske är naiv, men det är min syn.

Sedan gällde det detta med att äga bolag eller att inte äga bolag. Jag tror att man behöver en särskild debatt om vad staten bör äga eller inte bör äga. Den hinner jag tyvärr inte med på den sekund som jag har kvar.

*Funktionell separation
för bättre bredbands-
konkurrens och andra
IT-politiska frågor*

Anf. 18 IBRAHIM BAYLAN (s) replik:

Fru talman! Det är ändå väldigt viktigt att vi får reda ut den principiella hållning som högeralliansen har.

Det är alltså principiellt fel – det har vi hört i den här debatten från flera företrädare – att en stat äger den här typen av bolag.

Min fråga är: Varför är det fel att just den svenska staten gör det men inte att den franska staten, den saudiska staten eller något av de andra länder som Mats Odell har hunnit vara i för att försöka få intressenter till försäljningen?

Jag tror inte att Christer Winbäck i grund och botten är naiv. Christer Winbäck är väl en förnuftig person som också kan se riskerna med att Telia Soneras nät hamnar i händerna på stater eller länder där man också kan vara nyfiken på vad som pågår i Sverige. Han säger: Jag tror inte. Nej, det är det som är bekymret. Detta sker nu så snabbt och slarvigt att man inte riktigt vet och att man därför måste gå på tro. Då tror man inte det.

Jag tror inte heller att detta på kort sikt kommer att leda till något slags jätteuppsving i spionaget mot Sverige. Men jag vet inte heller. Därför skulle det vara välgörande att ta steget och strukturellt separera i detta fall vital infrastruktur så att vi har den i gemensam ägo. Då skulle vi över huvud taget inte behöva diskutera denna aspekt. Men vi skulle ändå vinna alla de fördelar som högeralliansen nu talar om med bättre konkurrens, tillgång för alla och en större tillgänglighet så att vi på det sättet också skulle kunna ha konkurrensneutralitet mellan de olika aktörer som vill använda nätet. Vi skulle vinna alla dessa fördelar utan att behöva riskera något annat.

Jag vill tydligt göra klart att vi över huvud taget inte vill sälja ut detta. Så är det. Vi tycker att vital infrastruktur ska vara gemensamt ägd. Det är mot den bakgrunden som hela denna diskussion blir fullständigt obegriplig. Gäller detta vägar och järnvägar också?

Anf. 19 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m) replik:

Fru talman! IT-säkerheten är onekligen en viktig aspekt, och man måste ständigt arbeta för bättre IT-säkerhet. Det går inte att säga att vi nu har jobbat hårt, att vi nu har fixat allt och att vi nu är klara med IT-säkerheten. Vi måste ständigt arbeta för ökad IT-säkerhet.

Nu står vi här och diskuterar funktionell separation och om ägande av infrastruktur skulle påverka IT-säkerheten.

Jag ska citera PTS kommentar angående detta. Man säger:

”Utredningen pekar på att ägandet i sig inte är något skydd för avlyssning eller säkerhet. Det kan snarare invägga i en falsk säkerhet. Exempelvis har såväl stat som kommuner under lång tid genom upphandling av kommunikationstjänster utnyttjat olika leverantörer. Några av dessa leverantörer är privatägda med utländskt kapital. Det har inte hindrat staten från att välja dessa leverantörer och skulle troligen ha varit ett brott mot upphandlingsreglerna om man försökt förhindra dessa aktörer.”

Anf. 20 IBRAHIM BAYLAN (s) replik:

Fru talman! Eliza Roszkowska Öberg upprepar vad hon sade i talarstolen tidigare, nämligen att detta inte är något problem. Hon sade också att säkerheten är oberoende av vem som äger nätet.

Nästan exakt samtidigt stod Mats Odell som ansvarigt statsråd för försäljningen på en presskonferens inte så långt härifrån och sade att de försvars- och säkerhetspolitiska aspekterna av en försäljning av Telia Sonera ännu inte är lösta.

Det är alltså ett problem som ännu inte är löst.

Vad är det som gäller? Är det det som sägs inför detta beslut i riksdagen från högeralliansens företrädare, eller är det det som statsrådet Mats Odell säger? Jag tror faktiskt mer på Mats Odell i det här fallet än på det som sägs i den här kammaren.

Därför blir jag så orolig, när vi nu i eftermiddag ska ta beslut om detta, över att alla aspekter av denna separation, oavsett om den är funktionell eller strukturell, i grund och botten inte är utredda, framför allt när vi nu också ser att det är en försäljning på gång. Ett bud har lagts, och det kommer säkerligen att förhandlas ett antal gånger. Men det är inte helt otroligt, med tanke på den loppmarknadsmodell som ni har startat med statlig egendom, att Telia Sonera kommer att vara nästa bolag som säljs ut.

Då är min fråga återigen: Varför kan vi i detta fall inte separera nätet från bolaget och behålla det i gemensam ägo och göra det tillgängligt för alla bolag på samma villkor? Vad är det man vinner på funktionell separation som man inte vinner på strukturell separation? Vi har tidigare hört att det vore ett ingrepp i äganderätten. Utdelning av aktier i dotterbolag har skett på Stockholmsbörsen otaliga gånger, och det kommer också att ske i framtiden. Det är ingenting ovanligt. Det är inte något slags kommunistiskt påfund. Det är en viktig del av hur börsen och vårt marknadssystem fungerar. Så vad är problemet?

Anf. 21 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m) replik:

Fru talman! En separation är ett sätt att förbättra konkurrensen på bredbandsmarknaden och är ett nödvändigt steg för att få bättre möjligheter så att fler aktörer kan erbjuda elektroniska tjänster på marknaden och är helt oberoende av försäljning av aktier.

Ibrahim Baylan talar sig varm för strukturell separation. Men hur skulle han säkerställa bra konkurrens på bredbandsmarknaden, och hur skulle han säkerställa en dynamisk marknadsutveckling och ett bra utbud av olika elektroniska tjänster för bredbandsmarknaden? Betyder proportionalitetsprinciper ingenting för Socialdemokraterna?

Anf. 22 IBRAHIM BAYLAN (s) replik:

Fru talman! Vi har vägar i detta land. Vi har otaliga mil med vägar i detta avlånga land. Dessa vägar är företrädesvis i offentlig regi. Det innebär att vem som helst får köra på dessa vägar. Det är precis på samma sätt som vi tänker oss detta – ett gemensamt ägt nät. Där skulle de som vill erbjuda tjänster av olika slag kunna köpa in sig på samma villkor och sälja sina tjänster.

Jag tycker att det är oerhört konstigt att man inte tror att ägandet har någon betydelse. Om ägandet inte hade någon som helst betydelse, vad skulle då vara vitsen med att köpa upp Telia Sonera för ett utländskt bolag? Om ägandet inte hade någon som helst betydelse skulle man inte som i detta fall betala 250–300 miljarder för detta bolag. Det är klart att det har betydelse vem som äger ett nät.

Om ägandet inte har någon betydelse, innebär det att borgarna nu också som nästa steg ska sälja ut vägnätet, järnvägsnätet och elnätet? Det kan låta som en absurd tanke för dem som sitter och lyssnar på den här diskussionen. Men det är samma princip. Ett telenät är ju vital och grundläggande infrastruktur. Nu ska det säljas ut därför att man av princip tycker att svenska staten inte ska äga den här typen av bolag. Men återigen går det uppenbarligen bra om det är den franska staten eller någon annan stat som gör det.

Jag får inte ihop den här ekvationen. Det tror jag beror på att det i grund och botten inte finns några rationella skäl för det som man håller på med nu, utan det handlar om dogmatism och blind ideologi där allting ska krängas ut till varje pris. Om det med badvattnet följer vital infrastruktur må det så vara. Det är så den politiken ser ut. Det är därför som vi har yrkat avslag på detta förslag. Vi vill strukturellt separera detta nät därför att det är så viktigt, och vi vill behålla det i gemensam regi. Jag har tyvärr inte fått några svar på varför detta inte skulle vara möjligt.

Anf. 23 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Det finns ett talesätt som lyder: Sent ska syndaren vakna. Det är väl det som man nu kan applicera på Socialdemokraterna när de nu så kraftfullt från riksdagens talarstol hävdar hur man borde ha gjort. Det kan man ha respekt för. Men varför gjorde ni inte detta under era tolv år vid makten med regeringen Persson? Ni inledde till och med en omvänd loppis, Ibrahim Baylan, under Björn Rosengrens ledning när ni lurade svenska folket att köpa Teliaaktier för 80 kronor, innan ni ens hade tagit i frågan om detta med strukturell eller funktionell separation. Det är bra att ni efter hand kommer på en del goda idéer. Men ni hade tolv år på er att genomföra detta.

Jag tycker att det är bra att den här regeringen nu tar sig an frågan. Jag tillhör dem som skrev på DN Debatt för ett år sedan att det hade varit klokt att gå ännu ett steg längre och göra en strukturell separation. Men jag har fått höra att det finns väldigt många invändningar mot det också. Det skulle ta lång tid, det skulle vara krångligt, mycket byråkratiskt och en väldig juridisk process.

Då är det väl bra att man tar ett första rejält steg på området. Sedan har vi PTS och Konkurrensverket som får se till att marknaden blir bättre, att den kommer att fungera bättre.

Det är verkligen rimligt att ifrågasätta varför staten inte redan vid bolagiseringen av Telia genomförde en separation, strukturell eller funktionell, och avskilde kopparaccessnätet och grossistförsäljningen från slutkundsverksamheten. Då hade man fått en transparent verksamhet utan incitament för att skapa fördelar för ägarna.

Att i dag genomföra en strukturell separation mot Telias vilja skulle vara en väldigt komplicerad process och skulle riskera att skada företaget och orsaka en värdeförsämring för ägarna, staten och småpararna.

Även om Telias ledning bejakade en sådan process skulle den vara så komplicerad och kostsam att det skulle kunna bli väldigt tidsödande.

Kommer en lagändring om funktionell separation att medföra en verklig förändring? Den engelska lösningen, *open reach*, ses som en förebild av många andra länder. Erfarenheten från England visar att konkurrensen har ökat, men samtidigt kan man dra slutsatsen att en funktionell separation inte automatiskt garanterar likabehandling på marknaden.

Den engelska regleringsmyndigheten Ofcom har därför valt att föreslå en kompletterande lösning där den dominerande aktören ska tvingas lämna servicenivåer. Till dessa kopplas också kraftfulla böter om avgivna löften bryts. PTS bör enligt min mening titta på den modellen för att få den svenska marknaden att fungera bättre.

Det som hänt i Sverige är också att vi sedan årsskiftet har Skanova Access som bildades av Telia Sonera. Det ombildades till ett eget bolag. Det här nätbolaget har satsat hårt på att lansera sig som en strikt marknadsneutral leverantör som behandlar alla kunder lika. Bolagets vd Anders Gylder deklarerade tidigare i år i en intervju i *Computer Sweden* att Telia Sonera bara är en kund bland andra och inte kunde räkna med särskilda förmåner.

Men läser man tidningarna blir man lite betänksam kring om Skanova orkar leva upp till detta? Just i *Computer Sweden* var det i slutet av mars en artikel där en aktör påtalade att man inte levde upp till det här. Jag tycker att det beträffande svaret från Skanova Access fanns en del övrigt att önska.

Slutligen, Ibrahim Baylan, du tog parallellen med vägar. Har du glömt bort att 70 procent av det svenska vägnätet är enskilt ägt? Men det är tillåtet för alla att köra på vägarna i det enskilda vägnätet, så allt behöver inte vara statligt ägt för att det ska fungera och för att det ska vara tillåtet för allmänheten att nyttja det.

Anf. 24 IBRAHIM BAYLAN (s) replik:

Fru talman! Låt mig börja med att korrigera Sven Bergström. Det är inte alls tillåtet att köra på alla vägar. Det är de vägar för vilka det finns ett statligt anslag som man får köra på, så den analogin håller inte riktigt.

Sven Bergström, jag vet vad du tycker i den här frågan. Du har uttryckt dig också tillsammans med andra i artiklar. Du har ju själv tyckt att det tillvägagångssätt som den tidigare regeringen hade när det gällde Telia har varit fel och farligt; så har du uttryckt det. Nu har du chansen. Du har chansen att rösta rätt. Du har chansen att visa att det här går att göra på mer än ett sätt.

Gång på gång har vi sett olika företrädare för Centerpartiet ute i landet ge uttryck för en ganska sympatisk hållning. Men sedan har ni varenda gång i denna kammare vikt er för den dogmatism som framför allt Moderaterna är företrädare för. Kommer du att vika dig också den här gången, Sven Bergström? Det hela är inte längre en teoretisk diskussion. Nu finns det ett konkret bud på Telia Sonera. I detta ingår fortfarande också telenätet.

Vad kommer du, Sven Bergström, att göra? Kommer du att följa din övertygelse, eller kommer du – som många centerpartister tyvärr alltför ofta gör – lägga dig platt för Moderaternas marknadsdogmatism?

Jag ska passa på att ställa mina frågor även till dig eftersom ingen tidigare svarat på dem:

Vad är det som gör det mer rätt att andra stater äger den här typen av bolag och den här typen av infrastruktur när svenska staten uppenbarligen inte ska göra det, av ideologiska skäl?

Vad är det som gör det mer rätt att franska staten äger Telia Sonera än att svenska staten gör det?

Anf. 25 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Jag skulle kunna förstå Ibrahim Baylans resonemang om det som gjordes under de tolv år då han själv delvis satt i regeringen var ett exempel på en framgångsrik och framsynt hantering av de här frågorna. Det var ju er regering som påbörjade försäljningen – ni säger ”utförsäljning”; vi använder inte det ordet – av Telia Sonera. Det var en omvänd loppis. Dessutom lurade ni svenska folket att betala ungefär dubbelt så mycket för aktierna. Det där gjorde ni 1999. Vad är det som gjort att ni nu har kommit på bättre tankar? Har ni gjort en *makeover* och helt och hållet tänkt om, eller vad är det fråga om?

Varför – inte heller den frågan har du svarat på – gjorde ni inte åtminstone någon typ av uppdelning, en funktionell eller en strukturell separation, beträffande det accessnät som ni *nu* är så oerhört angelägna om att värna? Det skorrar lite falskt när ni nu liksom i eftertankens kränka blekhet har kommit på någonting mycket bättre.

Inledningsvis sade jag att jag tycker att det är bra att regeringen nu har börjat ta tag i frågan. Det är bättre att göra en funktionell separation än att inte göra någonting alls.

I vår artikel på DN Debatt dristade vi oss till att resonera om det inte hade varit ännu bättre att gå ännu längre. Men det är bättre med ett första steg än inget steg alls.

Dessutom har jag fått höra ett antal argument om hur svårt det är att genomföra den strukturella separation som jag personligen hade tyckt var allra bäst.

När det gäller vägnätet får du nog ta ett nytt resonemang med din vägexpert i gruppen, Hans Stenberg. Vi kan ge oss ut i skogarna och räkna hur många vägbommar vi i dag har i Sverige som förbjuder allmänheten att köra på vägar inom ett vägnät som till 70 procent är enskilt ägt. Det finns inte särskilt många. Den helt övervägande delen av det svenska vägnätet, både det enskilda och det allmänna, är tillgängligt för allmänheten, öppet och fritt. Det är alltså inte bara de enskilda vägar för vilka det finns statliga bidrag som är öppna.

Anf. 26 IBRAHIM BAYLAN (s) replik:

Fru talman! Nu har du chansen, Sven Bergström! Det förslag som du tycker är det bästa ligger på riksdagens bord. Du har ju lagt fram en reservation med just ett sådant förslag. Nu har du chansen att rösta för det. Vad är det som hindrar? Är det partipiskan som viner, Sven Bergström, och som hindrar dig? Det är ju inte en brist på kloka förslag som hindrar dig – sådana har Socialdemokraterna, Vänsterpartiet med flera lagt fram.

Varför gjordes inte mer tidigare? Vi hade inga planer på en total utförsäljning av Telia Sonera, och någon total utförsäljning av accessnätet har det aldrig funnits några planer på. Men oavsett vilket: När man – som vi år 2006 gjorde – förlorar ett val måste man naturligtvis sända ut en signal till väljarna om att vi funderar på hur bra vi har kunnat göra saker. Vissa saker hade vi säkert kunnat göra ännu bättre. Andra saker kommer vi att helt och hållet omvärdera.

Om Sven Bergström tycker att den förra socialdemokratiska regeringen inte gjorde det rätta – om det var fel från Sven Bergströms perspektiv – vad är det då som gör det rätt om man gör ytterligare ett fel? Två fel blir ju inte heller rätt, Sven Bergström! Eller tycker du det?

Sven Bergström har inte besvarat den fråga som jag ställt till alla ledamöter, nämligen: Vad är det som gör det principiellt mer rätt att franska staten äger Telia Sonera med den infrastruktur som vi pratar om än att svenska staten gör det? Om principen är – den har ju flera redogjort för – att staten inte ska äga den här typen av bolag undrar jag: Gäller det bara svenska staten, eller gäller det också andra stater?

Anf. 27 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Nu börjar debatten bli väldigt intressant. Synd att Ibrahim Baylan inte har rätt till ytterligare replik. Han säger: Vi planerade inte en total utförsäljning. Nähej, men varför gick då Björn Rosengren till riksdagen och begärde ett obegränsat mandat för en försäljning? Varför gjorde man det om man inte hade tänkt sig att fortsätta?

Och vad är det för skillnad principiellt mellan franska staten, Sonera i Finland och andra aktörer? Och i Norge har vi Telenor. Var ska man dra gränsen? Vissa bolag förbjuder man att närma sig, att samverka eller att köpa och så vidare.

Jag noterar att Ibrahim Baylan inte återkom till vägfrågan. Det fanns väl inte så många argument kvar. Det är faktiskt så att 70 procent av vägnätet är enskilt. Den övervägande delen av det är tillgänglig för allmänheten.

Nej, jag tycker att det är klen med svaren på den vänstra sidan på varför man inte gjorde någonting, varken en funktionell eller en strukturell separation. Jag tycker att jag har varit tydlig med att jag personligen gärna hade sett ett rejält försök att göra en strukturell separation. Det har inte lyckats. Man tar ändå ett bättre steg än det ni förmådde under er tid. Man gör en funktionell separation. Man ålägger PTS och Konkurrensmyndigheten att följa det här noga. Därmed har vi tagit ett steg åt rätt håll.

Jag beklagar att det inte var möjligt att göra det allra bästa. Men jag tycker att det är klokt att rösta för det här. Det är mycket bättre jämfört med att ni inte gjorde någonting alls under era tolv år. Då fick det bara lunka på tills problemen uppstod.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

8 § Förhandsgodkända insamlingssystem för förpackningar och papper

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2007/08:MJU8
Förhandsgodkända insamlingssystem för förpackningar och papper
(prop. 2007/08:129).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 12 §.)

*Bostadsförsörjnings-
frågor och Hyresrätt
och bostadsrätt m.m.*

9 § Bostadsförsörjningsfrågor och Hyresrätt och bostadsrätt m.m.

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2007/08:CU18
Bostadsförsörjningsfrågor och
civilutskottets betänkande 2007/08:CU19
Hyresrätt och bostadsrätt m.m.

Anf. 28 CARINA MOBERG (s):

Fru talman! Redan i höstas var vi i civilutskottet överens om att genomföra en bred bostadspolitisk debatt i slutet av riksdagsåret. Vi valde att invänta förslagen i utredningen om allmännyttans villkor för att kunna ta ett samlat grepp om bostadsfrågorna. Därför har vi också valt att behandla samtliga motioner väckta under den allmänna motionstiden i de två betänkanden från civilutskottet som vi nu ska debattera.

I god tid togs från civilutskottets kansli på ledamöternas önskan kontakt med ansvarig minister Mats Odell för att han i egenskap av bostadsminister skulle kunna medverka vid debatten. Tidigare i denna vecka fick vi veta att bostadsministern inte vill lägga sin tid i riksdagen för att tillsammans med företrädare för samtliga partier ge regeringens syn på varför bostadsfrågorna är bortprioriterade.

Fru talman! Jag tycker att det är ynkligt att bostadsminister Odell inte är här i dag. Jag tycker att det är snudd på oansvarigt att negligera en så tydlig önskan från riksdagen.

Mats Odell anser uppenbarligen att bostadsfrågorna har diskuterats mer än nog och att han har lagt tillräckligt med tid på interpellationsdebatterna. Jag tycker att det är mycket märkligt, för jag kan konstatera att han med mindre variationer använder samma talarmanus varje gång. Man kan lägga de olika debattinläggen bredvid varandra utan att se någon större skillnad. Så mycket tid och kraft på dessa debatter kan inte ha tagits i anspråk.

Odell anser att riksdagens ledamöter helt ska avstå från att använda de få instrument vi har för att ställa regeringen till svars. Odell vill diktera villkoren för debatten, och han tycker att vi har ställt för många frågor. En sak kan jag lova Mats Odell: Vi kommer att fortsätta eftersom det verkar vara det enda sättet att komma till tals med herr ministern.

Fru talman! Varför är vi socialdemokrater så angelägna om att debattera de bostadspolitiska frågorna? Svaret är såväl väldigt enkelt som självklart. Vi anser att den sociala bostadspolitiken är en självklar del av

den generella välfärdspolitiken. För oss är det naturligt att samhället, staten och kommunerna tar aktiv del i utformandet av en bostadspolitik med sociala ambitioner.

Vi har i vårt land en lång tradition av att samhället tagit ansvar för såväl lagstiftning som ekonomiska förutsättningar, och vi anser att vanliga löntagare ska kunna bo bättre än vad deras ekonomi egentligen tillåter. Det är själva innebörden i begreppet social bostadspolitik.

Den borgerliga regeringen har sett till att vi i Sverige har tappat två år av tid för att få till stånd en strategi för de allmännyttiga bostadsföretagen inom ramen för EU-medlemskapet. Den så kallade Kochska utredningen, som har lagt fram förslag på allmännyttans område, har lämnat ifrån sig förslag som inte stöds av någon – med undantag för de privata fastighetsägarnas lobbyorganisation.

Utredningens analyser och förslag innebär en brutal omläggning av bostadspolitiken om de genomförs. Den sociala bostadspolitiken, där de kommunala bostadsföretagen och deras roll i hyressättningen spelar en stor roll, avskaffas med utredningens förslag. Jag och många berörda runt om i landet vill ha ett besked av Odell. Står regeringen bakom de här förslagen?

Det verkar vara en strategi från den borgerliga regeringen att tala väl om det svenska välfärdssamhället för att sedan bakvägen radera förutsättningarna genom att riva ned de institutioner som den svenska modellen bygger på. Vi har sett det i arbetsmarknadspolitiken, och nu är det tydligen dags för bostadsmarknaden.

Utredningen har inte levererat något användbart förslag till hur hyressättningen och hur de allmännyttiga företagens villkor ska utvecklas och anpassas till dagens förutsättningar, men med kärnan i den svenska bostadspolitiken bevarad. Utredningen kommer fram till att om hyressättningen marknadsanpassas och de allmännyttiga bostadsföretagen drivs affärsmässigt utan självkostnad, ja, då finns det inga konflikter med EU:s statsstödsregler. God dag yxskaft, det visste vi ju redan!

Problemet är att om utredningens förslag genomförs får vi en i princip helt efterfrågestyrd hyressättning. Om dessutom den modell med affärsmässiga allmännyttiga bostadsbolag som utredningen beskriver blir verklighet kommer det att driva upp hyrorna.

Utredningen beskriver en modell med vinstmaximering. Odell har utifrån det uttalat att en prisökning på hyresrätter skulle göra att bostadskön försvinner. Tyvärr innebär det också att vi på sikt hamnar i en situation där det blir nödvändigt med kategoribostäder för de mest utsatta hushållen. Då får vi *social housing* i Sverige, som ingen i dag säger sig vilja ha.

Vi socialdemokrater vill ha en sammanhållen bostadsmarknad där de allmännyttiga företagen verkar sida vid sida med de privata. De allmännyttiga bolagen har rätt och bör sträva efter en rimlig avkastning på insatt kapital så att långsiktigt rimlig lönsamhet bibehålls. Det kan ske inom ramen för långsiktig självkostnad. En hyresmarknad där spekulationsvinster till följd av bostadsbrist tillåts slå igenom på hyressättningen ligger inte i vårt intresse. Vi vill se rättvisa och förutsägbara villkor på hyresmarknaden.

Det finns alternativ. SKL har, genom ett enigt styrelsebeslut över blockgränserna, presenterat en alternativ modell som utgår från att de kommunala bostadsföretagen bedrivs affärsmässigt, men syftet är inte

vinstmaximering. Sabo har också en modell där affärsmässighet kombineras med socialt uppdrag.

Villkoren på bostadsmarknaden är av avgörande betydelse för det svenska välfärdssystemet. En fungerande bostadsmarknad är en förutsättning för rörligheten på arbetsmarknaden. Det är nödvändigt med en sammanhållen nationell ståndpunkt i dessa frågor om vi ska behålla vår handlingsfrihet i bostadspolitiken.

Fru talman! Sveriges befolkning ökar av flera skäl: födelseöverskott, allt fler lever allt längre och en rekordstor invandring 2007. Bostadsbyggandet hänger inte med i befolkningsutvecklingen. Från slutet av 1990-talet fram till 2006 ökade antalet påbörjade lägenheter år för år, och 2006 påbörjades drygt 41 000 lägenheter tack vare socialdemokratisk politik. Därefter har antalet sjunkit, och Boverkets prognos för 2008 är att betydligt färre byggs. Då pratar vi om alla bostäder. Det kan vara värt att notera att byggandet av hyresrätter minskade med 60 procent under första halvåret 2007 jämfört med första halvåret 2006.

Eftersom befolkningsökningen sker i de större städerna, särskilt i Stockholmsregionen, är det här vi får problemen. När utbudet inte följer efterfrågan ökar priset och svårigheten för vanliga löntagarhushåll att hitta ett bra boende.

Trångboddheten ökar i Stockholm, och den ökar särskilt i hushåll med låga inkomster. 300 000 barn i skolåldern beräknas i dag vara trångbodda, och den siffran stiger. Är det en utveckling ni är nöjda med?

Fru talman! Nu när, som sagt var, inte Mats Odell är här får vi inte höra hans senaste uppdatering av hur många som står i bostadskön i Stockholmsregionen. Då rycker Svenska Dagbladet in med en prognos för 2008 som pekar på siffror på över 253 000 köande. Tisdagen den 27 maj, alltså för drygt en vecka sedan, fanns det 34 lediga lägenheter för generell förmedling hos de tre stora allmännyttiga bostadsföretagen i huvudstaden.

Hur länge ska ni som styr det här landet slå ifrån er med att detta är ett resultat av tidigare förd politik? När har tiden kommit i kapp så att ni själva kan konstatera att denna trista utveckling beror på er icke-politik och på marknadens tillkortakommanden?

Regeringen har avvecklat de stöd som utgjorde ett smörjmedel för bostadsbyggandet och därmed bidrog till att öka rörligheten och motverka skadlig spekulation. Nu hotas tillväxten.

Jag vill påstå att frånvaron av bostadspolitik hårdast drabbar barnfamiljer och ungdomar i storstäderna. Värst drabbade är de med låga inkomster. Ni har ingen politik för att möta människors behov av bostad.

Fru talman! Regeringens avsaknad av bostadspolitiska ambitioner kan beklagas och konstateras, men vad kanske än värre är, tycker jag som riksdagsledamot, är att ingen borgerlig riksdagsledamot under det gångna året har lämnat ett enda förslag på bostadsförsörjningsområdet. Det är en talande tystnad: Inte ett enda förslag. Har man sett på maken till lojal röstboskap?

Det byggs alldeles för få hyreslägenheter. Priserna på bostadsrätter och villor skjuter i höjden. Allmännyttan ombildas, säljs ut, avlövas. Människor bor trängre och har inte råd att flytta. På landsbygden är det många gånger svårt att finansiera husbyggnation, även om både behov och efterfrågan finns.

Än är det tydligen för tidigt för er att erkänna att ni har fel och vi har rätt. Ett investeringsstöd för byggande av hyreslägenheter är helt nödvändigt. En rejäl satsning på fler attraktiva bostäder som människor har råd att efterfråga är ett måste. Vi vill genomföra en miljardsatsning för miljonprogrammet. Vad vill ni?

Arbetsmarknadsläget är inte fullt lika ljust längre. Statens finanser blir mer ansträngda. Fastighetsskatteförändringarna blev en flopp, utom för dem med störst och finast hus i sjönära läge. Sänkt fastighetsskatt och höjd reavinstskatt betyder att det är billigare att bo kvar och dyrare att flytta jämfört med hur det var före förändringarna. Folk har inte råd att flytta. Er politik har gjort att bostadsmarknaden har stelnat.

Fru talman! Det här hade inte Mats Odell tid att diskutera med riksdagen. Jag kan bara beklaga det.

Jag står naturligtvis bakom alla våra reservationer men nöjer mig med att yrka bifall till reservationerna 1 och 5 i civilutskottets betänkande nr 18.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag skicka en hälsning till bostadsmministern genom protokollet som jag är säker på att han läser. Jag ser fram emot vår interpellationsdebatt fredagen den 13 juni. Då ses vi, eftersom riksdagsordningen reglerar ministrarnas skyldighet att närvara efter överenskommet debattdatum.

I detta anförande instämde Fredrik Lundh, Christina Oskarsson, Ameer Sachet, Gunnar Sandberg och Eva Sonidsson (alla s) samt Jan Lindholm (mp) och Egon Frid (v).

Anf. 29 EGON FRID (v):

Fru talman! Jag vill börja med att nämna att jag instämmer till allra största del i Carina Mobergs anförande, förutom orden ”vi socialdemokrater” som jag av naturliga skäl har svårt att instämma i. Men jag hoppas att ni kan ha överseende med det.

Fru talman! I en intervju i tidningen Vår Bostad förra året säger statsminister Fredrik Reinfeldt att han tycker att bostadsbrist är ett lustigt ord. Han berättar i en artikel att när han var ung talades det också om bostadsbrist, men då gick det att få en lägenhet i Rinkeby utan kötid. Han menar att det egentligen handlar om var man vill bo och vad man vill betala för det.

Det är samma ord som Mats Odell använder i dag. Folk får välja att bo där de har råd att bo.

Vi är många som inte tycker att bostadsbrist är ett särskilt lustigt ord. För många handlar det inte om vad de vill betala för en lägenhet, utan att de inte kan betala särskilt mycket alls. Det är till exempel alla som tvingas att bo hemma hos sina föräldrar fast de är 25 år gamla och deras kompisar som under några månader måste bo i en garderob eller en annan som hyrde en tredjehandslägenhet och tvingades att använda tvättstugan på nätterna för att ingen av grannarna skulle se henne.

För Reinfeldt och Odell är det här förstås inga problem. Det råder ingen brist på bostadsrätter. Den som har en fet plånbok behöver inte stå i bostadskö utan kan lugnt köpa en lägenhet i Stockholms innerstad. De som råkar bo i en kommun utan hyresrätter och inte har miljoner på ban-

ken eller sjysta kontakter genom fastighetsbranschen tycker helt enkelt inte att bostadsbrist är ett särskilt lustigt ord.

Jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 3 i CU18 rörande bland annat Allbolagen och kommunernas bostadsförsörjningsansvar och reservationerna 3, 17 och 18 i betänkande CU19 rörande främst hyresrättslagstiftningen.

Fru talman! Den borgerliga regeringen har avskaffat investerings- och räntebidraget som skulle uppmuntra företag att bygga hyresrätter. De har avskaffat stopplagen och gjort det fritt fram för folk att köpa loss sina hyresrätter och omvandla dem till bostadsrätter.

För Stockholms moderata ledning handlar utförsäljningen av våra hyresrätter om integration. De har sagt: Man blir svensk av att äga sin bostad.

Tensta och Rinkeby, två miljonprogramsområden, har precis som områden som Fittja, Ronna, Angered och Husby ett stort renoveringsbehov. En miljon lägenheter i förorterna behöver stambyten och renovering av balkonger, fasader och trapphus. Varför skulle integrationen öka för att de som bor i Tensta först måste låna hundratusentals kronor för att köpa lägenheten de redan bor i och sedan dessutom betala för renovering av slitna områden som vi tillsammans genom statens försorg borde ha rustat upp för 20 år sedan?

Jag vet att borgarnas bostadspolitik inte går ut på att öka integrationen, minska bostadsbristen eller rädda hyresrätten. Vill man på allvar minska bostadsbristen i storstadsregionerna måste man bygga bort den. Vill man ge människor mer inflytande över sitt boende måste man utveckla allmännyttan, inte avveckla den. Hyresgästerna måste få större insyn i de allmännyttiga bostadsbolagen, och de måste ha inflytande när det kommer till driften, planeringen och upprustningen av det egna bostadsområdet.

Vill man på allvar öka integrationen är det dags att man tar itu med de verkliga problemförorterna när det kommer till segregationen. De är inte, som vi har sagt så många gånger förr, Tensta, Rinkeby, Ronna eller Rosengård. De är Djursholm, Lidingö, Vellinge och Lomma. Det är där man ska bygga bort bostadssegregationen. Det är där man ska bygga lägenheter åt vanligt folk, hyresgästerna.

Miljonprogrammets lägenheter behöver renoveras, som jag nämnt, både för att de är slitna och för att husen slukar energi. 40 procent av all energi används i bostadssektorn. Renoveringen av miljonprogrammets bostäder är därför viktig för energieffektiviseringen och för vårt klimat. Men regeringen väljer att vältra över kostnaderna på de allmännyttiga bostadsföretagen och hyresgästerna i stället för att bidra med räntefria lån. Självfallet ska staten ta sitt ansvar för upprustningen av dessa lägenheter.

Efter att det statliga investeringsstödet till hyreslägenheterna togs bort förra året samtidigt som räntebidragen började avvecklas minskade antalet påbörjade hyresrätter dramatiskt. Carina Moberg sade 60 procent. Jag säger 63 procent. Allra tydligast är det i Stockholm där nedgången är hela 75 procent.

Boverket räknar med att byggandet av hyreslägenheter minskar betydligt i år, medan byggandet av bostadsrätter förväntas öka. Samtidigt pågår en utförsäljning av allmännyttans hyreslägenheter. Bristen på hyreslägenheter är fortsatt stor på många håll. I 123 kommuner fanns det högst 1 procent lediga lägenheter i det kommunala beståndet. I storstadsregionerna rör det sig om 1–3 promille.

Det är svårt att bygga nya och billiga hyresrätter sedan investerings- och räntebidraget togs bort. För att en familj ska klara hyran i en nyproducerad trerumslägenhet i Stockholm måste inkomsterna vara på en bra bit över ½ miljon kronor.

Vänsterpartiet kräver att regeringen sätter upp ett tydligt mål att 65 000 lägenheter ska renoveras per år och att det behöver byggas 20 000 nya hyreslägenheter per år.

Vänsterpartiet vill rädda och klimatlyfta hyresrätten. Vi vill att riksdag och regering ska anta ett nytt nationellt mål för bostadsbyggandet. Vi behöver fördubbla antalet nybyggda hyresrätter. Det är kris för hyresrätten, och regeringen gör inget åt det. Vi behöver skapa en bostadsfond som ger stöd till byggandet av nya hyresrätter. Vi vill att kravet för att få stödet ska vara låga hyror och bästa miljöteknik.

Vi vill renovera alla allmännyttiga miljonprogramshus under en mandatperiod. Det finns i dag bara i det allmännyttiga beståndet ca 260 000 lägenheter från perioden 1965–1974, den så kallade miljonprogramspe-rioden. Sabo uppskattar att det kostar ca 90 miljarder att renovera alla allmännyttiga miljonprogramshus. Det är mycket kostsamt att renovera utan stöd. Riskerna är att de boende får betala renoveringarna genom högre hyror. Vi vill alltså att man renoverar alla allmännyttiga miljonprogramslägenheter under en kommande mandatperiod. Det blir 65 000 per år. Vi vill att bostadsfonden ger stöd till dessa renoveringar. Naturligtvis ska samma bostadsfond även ge stöd till renovering av privatägda miljonprogramslägenheter så att målet att alla dessa lägenheter ska bli renoverade uppfylls.

Vänsterpartiet vill klimatlyfta hyresrätten. Miljöhus, passivhus eller lågenergihus bör införas som en norm för nybyggande i Boverkets byggregler och annan relevant lagstiftning. Passivhus är välisolerade byggnader som till stor del värms upp av den energi som redan finns i huset. Vi människor och våra hushållsapparater alstrar mycket energi. Värmen som finns i inomhusluften tas till vara. Dessutom utnyttjas solinstrålning för att värma både hus och varmvatten när det är möjligt.

Byggandet av dessa hus har även visat sig vara ekonomiskt lönsamt. De boende sparar pengar genom minskade energikostnader. De små extrakostnaderna för att förbättra isolering, värmeväxlar och ventilation kan ge lägre totala kostnader redan efter några år. Passivhuset kommer i fortsättningen vara det boendalternativ vi har för att minimera de negativa globala klimatförändringarna.

EU kommer 2016 med en byggnorm som föreskriver passivhusstandard. Österrike är redan där, Storbritannien och Tyskland följer efter 2013 respektive 2014. I dag finns det 108 passivhus i Sverige.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag framföra att Vänsterpartiet med kraft vänder sig mot det förslag till marknadshyror som vi ser blir effekten av Allvillutredningens förslag till hyressättning. Förslagen angående en efterfrågestyrd hyra är inget annat än marknadshyror. Den skyddsregel som föreslås på 5 procent vet vi redan är högre än så då det i praktiken är inflationen plus 3 procent.

Vi måste ha en hyreslagstiftning som värnar ett starkt besittningsskydd, en hyresnivå som vanliga inkomstgrupper kan betala och allmännyttan så att den får fortsätta vara normerande för hyressättningen. Hyrorna ska baseras på en självkostnads- och bruksvärdesprincip. Regeringens utredning om en efterfrågestyrd hyra är att grovt missbruka bruksvärdesprincipen.

(forts. 11 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.55 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

10 § Frågestund

Anf. 30 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag hälsar statsråden välkomna till kammaren.

Den ekonomiska politiken

Anf. 31 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Anders Borg brukar säga att det tar ett par år innan resultatet av regeringens ekonomiska politik syns. Hittills har alltså regeringen i stort sett levt på den mycket starka internationella och nationella konjunkturen. Man har levt på den gamla regeringens ekonomiska politik.

Det har snart gått ett par år, och nu ska man börja se resultatet av regeringens ekonomiska politik. Alla siffror pekar fel. Alla indikatorer pekar fel.

Arbetslösheten beräknas öka till bortåt 5 procent nästa år, enligt Arbetsförmedlingen. Med regeringens politik försvinner vart femte feriejobb i sommar. Regeringen gör ingenting.

Min fråga till regeringen är därför: Varför lämnar regeringen walk over, för att tala idrottspråk, i kampen mot arbetslösheten och inflationen? Varför känner regeringen ingen oro för den sämre konjunktur som alla ser framför sig?

Anf. 32 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Den fulla effekten av regeringens politik kommer vi att se de kommande åren. Det är ett mycket omfattande reformprogram som vi har lagt fast. Det bör leda till en betydande ökning av sysselsättningen. Olika experter gör lite olika bedömningar. Om det handlar om 1 procent lägre jämviktsarbetslöshet eller en större effekt kan de lärde tvista om.

Det är alldeles klart att vi redan ser en betydande effekt. Denna vecka fick vi en utvärdering från Internationella valutafonden som drog slutsatsen att den kraftiga sysselsättningsökning vi ser till viss del beror på regeringens åtgärder och till viss del på konjunkturen.

Den bild som Bosse Ringholm har av svensk ekonomi är ju lite avvikande. I den senaste arbetskraftsundersökningen hade vi 156 000 personers ökning på fasta anställningar. Det var närmare 92 000 totalt i sysselsättningsökning. När vi får Amsstatistiken den här veckan ser vi att det är nytillkomna lediga platser på hög nivå.

Det är en stark arbetsmarknad bland annat tack vare en stark regeringspolitik.

Anf. 33 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Anders Borg säger att man först nästa år ser resultatet av regeringens ekonomiska politik. Det är inte mina siffror, Anders Borg. Arbetsförmedlingen säger att arbetslösheten nästa år stiger till upp mot 5 procent. Nästa år får vi 15 000 färre jobb, säger Arbetsförmedlingen. Det är resultatet av regeringens ekonomiska politik. Till det kan läggas att OECD säger att de kraftiga räntestegringar som vi har haft i Sverige under senare tid riskerar att leda till ytterligare räntehöjningar nästa år. OECD varnar för det.

Regeringen har på kort tid lyckats se till att inflationen är så hög att man får gå tillbaka till den borgerliga regeringen i början av 90-talet för att hitta lika höga siffror.

Det innebär att många svenska löntagare inte kommer att få någon reallöneökning i år. I stort sett hela den ökning som man har avtalat sig fram till kommer att gå åt till de prisökningar som Anders Borg och andra har åstadkommit.

Anf. 34 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Jag får tacka Bosse Ringholm för hans starka tilltro till vårt inflytande. När oljepriser och matpriser stiger är det naturligtvis regeringen som har det huvudsakliga ansvaret för det. När inflationen i Finland, Danmark, Norge och Tyskland stiger i samma takt eller mer än i Sverige är det naturligtvis regeringens politik som har orsakat det.

Den logiken håller ju inte. Det vi ser när vi tittar på svensk ekonomi är att sysselsättningen har ökat mycket kraftigt, mycket kraftigare än någon har räknat med. De flesta experter är eniga om att detta sammanhänger med de åtgärder som regeringen har föreslagit.

Jag kan notera att när vi senast hade en socialdemokratisk regering låg ungdomsarbetslösheten vid den här tiden på upp emot 10 000–20 000 fler personer än i dag. Så ser det ut för praktiskt taget alla siffror. Långtidsarbetslöshet, ungdomsarbetslöshet, regional arbetslöshet, sysselsättning bland invandrare, sysselsättning bland ungdomar – alla de siffrorna

pekar på att regeringens politik ger effekt och att vi har en relativt sett stark arbetsmarknad.

Kompletterande aktörer inom arbetsförmedling

Anf. 35 ANNIKA QARLSSON (c):

Fru talman! Jag har en fråga till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin.

Man kan ju läsa tabellen från ett annat håll än föregående frågeställare. Då ser man att det är en helt makalös utveckling sedan alliansregeringen tillträdde. Vi ser att 165 000 människor har gått från utanförskap till att faktiskt komma i arbete. Det är en fantastisk utveckling.

Vi är stolta över det, men inte nöjda. Vi har visst arbete kvar att göra. Alliansregeringen har ju sagt att det är viktigt med kompletterande aktörer för att vi ska kunna få människor tillbaka i arbete. Nu får jag signaler från småföretagare som säger att de inte får chansen att vara med. De vill vara med och bidra i det här arbetet, men de får inte chansen.

Jag skulle vilja höra hur arbetsmarknadsministern ser på de kompletterande aktörernas roll i det här arbetet.

Anf. 36 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Tack för frågan. Annika Qarlsson visar på ett väldigt viktigt samarbete för att se till att många aktörer hjälps åt för att underlätta övergången tillbaka till arbete.

Vi har inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för unga sagt i årets regleringsbrev att en tredjedel av platserna ska handlas upp av kompletterande aktörer. Det handlar om minst 10 000 platser per år.

Det finns goda skäl till det. Det främsta skälet är naturligtvis att den typen av kompetens, erfarenhet och bemötande som man ofta finner hos sociala företag, privata företag, fackföreningar, frivilligorganisationer och andra inte går att anställa på sig. Man måste hitta goda samarbeten.

I de övriga två tredjedelarna av platserna jobbar naturligtvis Arbetsförmedlingen intensivt tillsammans med exempelvis kommunerna. Kommunerna kan naturligtvis också arbeta med olika kompletterande aktörer i den del av verksamheten som de har. Jag välkomnar alla som kan vara med och bidra till att sänka trösklarna tillbaka till arbetsmarknaden.

Anf. 37 ANNIKA QARLSSON (c):

Fru talman! Man har ju gått ut med upphandlingar på en del ställen, på andra ställen säger man: Vi får inte vara med. Vi vill också vara med och bidra.

Hur ska vi öppna så att det finns möjlighet för fler företag att vara med? Jag kommer från ett område där man inte har fått ta del av att vara underlag för Arbetsförmedlingens upphandlingar. På en del kommunala enheter frågar man fortfarande efter om man fick vara med eller inte. Tolkningar gör att det finns frågetecken när det gäller om de finns med som en viktig aktör.

Det är viktigt att arbetsmarknadsministern förtydligar vad som gäller i de här frågorna.

Anf. 38 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag avhåller mig ifrån att idka ministerstyre i den del som är den centrala upphandlingen av de kompletterande aktörerna inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin. Jag utgår naturligtvis ifrån att man drar vissa slutsatser av hur arbetet har gått när man börjar med den här typen av upphandling, och också tar in den typen av kommentarer som man ibland hör.

Det är viktigt att man tar in den aspekten också för de övriga två tredjedelarna av volymen där Arbetsförmedlingen inte sällan jobbar med kommunerna.

Det finns många exempel på goda lokala samarbeten som man naturligtvis hoppas ska fortsätta och vidareutvecklas. Det ska inte finnas något som hindrar detta. Där måste sunt förnuft och fokus på målet, nämligen att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden, vara de ledstjärnor som alla arbetar utifrån.

Regeringens satsning på vägar

Anf. 39 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Fru talman! Trafikutskottet har nyligen varit på Europaresa. Vi var i Parisregionen. Då fick vi veta att 80 procent av investeringarna går till spår, de resterande 20 procenten till cykelvägar och trafiksäkerhet, men inte till några nya vägar. Man sade att det inte löser några problem trots att regionen växer.

Sedan åkte vi till Spanien där man har bestämt att senast 2020 ska minst 90 procent av befolkningen ha högst fem mil till närmaste höghastighetståg. Vi frågade vad de hade för ekonomiskt underlag. De sade att de hade bedömt att de inte hade råd att låta bli att satsa på höghastighetståg.

I budgetpropositionen står det att regeringen har för avsikt att efter en samhällsekonomisk analys satsa mer på vägar. Då undrar jag vilket underlag finansministern har. Vilken transportekonom säger att en noggrannare samhällsekonomisk analys ger större samhällsnytta för vägar än järnvägar?

Anf. 40 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Till hösten kommer regeringen att presentera en infrastruktursatsning av en betydande omfattning. Den kommer att innehålla en bred satsning på vägar och en bred satsning på järnvägar. Med det transportsystem vi har är vi beroende av goda kommunikationer på både väg och järnväg. Det finns nyckelprojekt på båda områdena som har stor lönsamhet och som har ett högt samhällsekonomiskt värde.

Vi har också förmånen att få efterträda en regering som har eftersatt infrastrukturinvesteringarna. Därför är väldigt många av de projekt som vi nu har anledning att satsa på av mycket stor betydelse. Det gör att vi kommer att ha en hög samhällsekonomisk lönsamhet när det gäller både väg- och järnvägsinvesteringar.

Sverige är ett av de länder i Europa som satsar mest på infrastrukturinvesteringar. Det är också en helt riktig bedömning.

De flesta bedömare, senast i Konjunkturinstitutets rapport om Klimatberedningen, drar samma slutsats, nämligen att väginvesteringar har

ett högt samhällsekonomiskt värde. Det finns naturligtvis järnvägsinvesteringar som har precis lika högt samhällsekonomiskt värde.

Anf. 41 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Fru talman! Tack för svaret! Vi kunde konstatera att både Spanien och Frankrike hade goda kommunikationer också. Det fungerade alldeles utmärkt att förflytta sig kollektivt i stället för på vägar.

Vi konstaterar också att ni själva skriver i budgetpropositionen att de prognoser ni bygger på utgår från att oljepriset går ned 2009 till 85 dollar fatet, och sedan förblir det konstant. Ni värderar också koldioxidskadan till 1 krona och 50 öre per kilo koldioxid. Det är en tio år gammal uppgift. Det är inte så konstigt att man kommer till ett felaktigt slutresultat med de ingångsvärdena, som är helt fel. Jag undrar om Anders Borg fortfarande tror att oljepriset går ned till 85 dollar fatet och kommer att förbli konstant. På vilken annan vara där utbudet minskar och efterfrågan ökar går priset ned? Jag skulle gärna vilja veta det.

Anf. 42 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Vi kan gärna ha en lång debatt om oljepriset. Vi vet att det är ett av de allra svåraste prisen att prognostisera. Det sammanhänger med att det finns ett väldigt ringa samband mellan marginalkostnaderna för att ta upp oljan och de marginalkostnader vi har vid försäljning. Vi har marginalkostnader som ligger under 1 dollar fatet. Vi har Nordsjöfältet där de ligger på 17–18 dollar fatet, vi har amerikanska inhemska fält där de ligger på kanske 25–30 dollar fatet, och vi har en del andra där de ligger på upp mot 50 dollar fatet. Det betyder att halva oljepriset inte är kopplat till själva produktionskostnaden. Därför är det en vara som präglas av stora prisrörelser och betydande fluktuation.

Man kan naturligtvis ägna sig åt att gissa var det kommer att ligga. De flesta prognosmakare gör så att de lägger sig väldigt nära de terminspriser som finns, och så gör även Finansdepartementet, Konjunkturinstitutet och Riksbanken.

Om Karin Svensson Smith har några modeller för att utveckla prognosmakandet när det gäller oljepriser är vi naturligtvis väldigt intresserade av att lyssna på dem vid tillfälle.

Rättvis handel

Anf. 43 LARS LINDÉN (kd):

Fru talman! Vi var åtta ledamöter från utrikesutskottet som kom hem från en resa till Västafrika i tisdags. Det mest uppmuntrande vi fick se när vi var i Ghana var när vi mötte ledningen för ett kakaokooperativ som hette Kuapa Kokoo. År 1993 började de att odla kakao utifrån kriterierna för rättvis handel. Trots att man hittills bara lyckats sälja 4–5 procent av den skörden på denna lönsamma marknad hade de 45 000 farmarnas levnadsstandard förbättrats påtagligt. Om vi konsumenter bättre förstod de positiva effekterna av att välja rättvisemärkta produkter skulle många fler producenter kunna ta sig ur fattigdom i de här länderna.

Vad avser biståndsministern att göra för att medvetandegöra fler konsumenter om betydelsen av den rättvisa handeln och därmed kunna hjälpa fler fattiga ur fattigdom?

Prot. 2007/08:123

5 juni

Frågestund

Anf. 44 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Fru talman! Jag tycker att frågan om rättvis handel är väldigt intressant, inte minst med tanke på det arbete som Lars Lindén själv utför. Det lyfter hela frågan om privatsektorutveckling och möjligheten för producenten att komma närmare konsumenterna. Jag tror att det i dag inte bara finns en ökad efterfrågan på få goda varor till bra kvalitet, utan man funderar också på hur dessa varor har producerats och transporterats och under vilka förutsättningar de har kommit fram till bland annat Sverige.

Vi kommer inte att ta några specifika initiativ just för rättvis handel som sådan. Vi tycker att det är väldigt viktigt med det arbete som många människor lägger ned helt ideellt. Det som vi nu satsar mer på inom utvecklingssamarbetet är just att kunna gå från en utbetalningspolitik till en utvecklingspolitik som verkligen ser till att människor själva skapar resurser. Därför är det så viktigt att jobba med företagsamhet, entreprenörskap och närhet till marknader men också med kunnandet om produktionsvillkoren.

Anf. 45 LARS LINDÉN (kd):

Fru talman! Närmare sex sju miljoner småproducenter med familjemedlemmar har tagit sig ur fattigdom tack vare detta. Volymerna på rättvisemärkta varor ökade förra året med 47 procent på världsnivå. 58 utvecklingsländer har dragit nytta av rättvis handel. Konsumenterna i världen handlade *Fairtrade*-varor för 23 miljarder kronor. Det är inte mycket, men det är ändå en del. I dag inser fler och fler företag, även multinationella företag, att man måste tillfredsställa konsumenternas önskan om mer etisk handel. Fler och fler städer i Sverige blir *Fairtrade cities*. När ska Sverige bli ett *Fairtrade country*?

Anf. 46 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Fru talman! Jag tror nog att man kan säga att Sverige redan i dag är ett *Fairtrade country* eftersom vi är ett av de få länder som allra tydligast driver sambanden mellan att riva handelshinder och skapa ökade förutsättningar för utvecklingsländerna att kunna sälja sina varor och produkter utan hämmande importregler, tullar och kvoter. Det tycker jag är det viktigaste när vi pratar om *fairtrade*.

Sedan finns också det djupare begreppet *fairtrade* som handlar om etisk handel, produktionsvillkor och även om instrument för att skapa förutsättningar för just småproducenter att odla nära och ekologiskt. Det har vi sett inte minst när det gäller kaffe.

Jag vill återkomma till att vi i vårt utvecklingssamarbete ser till att stödja många olika typer av företagsformer. Jag tror att inte minst Kooperationen har en stor roll att spela i många utvecklingsländer. Detta bakar vi in i hela vårt engagemang för mer rättvisa handelsvillkor och handel i världen.

Frågestund

Anf. 47 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Fru talman! Jag vill rikta en fråga till jordbruksministern gällande avstämningen av den gemensamma jordbrukspolitiken som nu är högaktuell med den så kallade hälsokontrollen.

Som bekant omfattas 45 procent av EU:s budget av den gemensamma jordbrukspolitiken. Det är därför som det här är viktigt, och jordbruksministern kan ha stor påverkan på detta.

Vi vet att avreglering och minskad budgetpåverkan skapar en närhet mellan konsumenter och bönder som är väldigt effektiv jämfört med om man går omvägen via politiken. Hälsokontrollen är ytterligare ett steg på den vägen. När jag var i Slovenien för några dagar sedan och träffade kolleger från de övriga ländernas jordbruksutskott upplevde jag en ganska stor skepsis mot den här hälsokontrollen, åtminstone från parlamentarikerna.

Därför är min fråga till jordbruksministern: På vilket sätt arbetar den svenska regeringen och jordbruksministern för att vi ska få en majoritet i den här viktiga frågan?

Anf. 48 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Den svenska regeringen har varit proaktiv genom att vi redan på ett tidigt stadium lämnade in en deklARATION om hur vi såg på de frågor som Bengt-Anders Johansson tar upp. Det gjorde vi efter kontakter med riksdagens miljö- och jordbruksutskott. Den inlämnades till kommissionen i början av juni månad förra året för att vi ville vara proaktiva och få en mer marknadsanpassad jordbrukspolitik i Europa men också för att minska kostnaden för den jordbrukspolitik som vi har i Europa, och som vi också enligt mitt förmenande ska ha tillsammans i Europa.

Det papper som inlämnades innehåller på ett flertal ställen de ord som jag nyss har nämnt. Därtill kan jag säga att vi har varit väldigt aktiva med att söka kontakter med kolleger ute i Europa så att vi kan bilda en majoritet.

Anf. 49 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Fru talman! Jag välkomnar ministerns svar. Jag tror att det är viktigt att löpa linan ut. Det här förslaget som kommissionen har lämnat kommer att antas senare i höst. I förlängningen av detta kommer vi snart in i en ny budgetperiod där man ska försöka balansera ned, åtminstone utgår jag ifrån att det är vår målsättning, jordbrukspolitikens betydelse i EU:s budget. Det är ganska orimligt att världens bästa affärsidé alla kategorier, nämligen att producera livsmedel som alla människor behöver minst två gånger per dag, ska behöva omfattas av sådana subsidier från skattebetalarna och att detta inte kan klara sig på egna ben.

Jag utgår ifrån att jordbruksministern delar den uppfattningen, och min fråga är därför: Vilka möjligheter tror jordbruksministern det finns att kunna medverka till att i inspelen till den kommande budgethanteringen inom EU försöka få ned detta så att bönder och konsumenter kommer än närmare varandra och slipper omvägen via politiken?

Anf. 50 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Bönder vill vara företagare. Bönder vill producera det som efterfrågas av marknaden, det vill säga i det här fallet av oss som är konsumenter, och det är vi ju allesammans.

Jag tror också att bönderna i Europa vill ta vara på de möjligheter som nu finns i och med att det finns en stigande efterfrågan på livsmedel, mat, i skilda delar av världen. Det möjliggör en ökad och förbättrad produktion i Europa, och de produktionsbegränsningar som ligger i systemet vet jag att Europas bönder inte vill ha.

Jag eftersträvar alltså att vi ska gå på den linje som Bengt-Anders Johansson talar om mot en marknadsanpassning. Jag försöker knyta kontakter med mina kolleger i Europa, allt i syfte att gå i den riktning som här anges. Detsamma gäller i de budgetförhandlingar som sker på regeringschefspanet och som kommer efter de överläggningar som vi nu har om den så kallade hälsokontrollen.

Förföljelse av romer i Italien

Anf. 51 SIV HOLMA (v):

Fru talman! Jag vill rikta min fråga till statsrådet Cecilia Malmström, som vad jag förstår också har hand om Europafrågor.

Jag kommer från en manifestation som romer i Sverige anordnat som en protest mot de våldsamma och blodiga förföljelserna av romer i Italien. Ingen har väl undgått de rapporteringar som förekommit i medierna om de här förföljelserna. Det finns en särskild dimension i dessa förföljelser av romer i Italien, och det handlar om kraftigt diskriminerande och hotfulla uttalanden av företrädare för regeringsföreträdarna i Italien som Silvio Berlusconi mer eller mindre har understött.

Då blir min fråga: Kommer Cecilia Malmström att kunna ta upp dessa brott mot de mänskliga rättigheterna med Italiens regeringsföreträdare inom Europeiska unionens samarbetsram?

Anf. 52 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru talman! Tack, Siv Holma, för den här utomordentligt viktiga och angelägna frågan! Jag har också med bestörtning tagit del av det som händer i Italien. Det strider naturligtvis emot allt som Europeiska unionen står för. Det finns mycket tydligt reglerat om respekten för mänskliga rättigheter, demokrati och minoriteters rättigheter. Dessutom är det så att en mycket stor del av de romer som nu diskrimineras och utsätts för det här våldet är EU-medborgare, så de har rätt att vistas i Italien. De uttalanden som har kommit från regeringsföreträdare strider helt emot vad man håller på att genomföra i Europeiska unionen. Vi tar naturligtvis avstånd från dem.

Det pågår ett arbete inom framför allt det ministerråd som Tobias Billström sitter i, så egentligen är det kanske han som kan ge de allra senaste uppgifterna. Detta är ett arbete för att ta fram en gemensam lagstiftning om arbetskraftsinvandring, asylinvandring och migration. Inom ramen för detta diskuteras bland annat den här frågan.

Anf. 53 SIV HOLMA (v):

Fru talman! Jag tackar för svaret och uppskattar den inställning som Cecilia Malmström har. Jag har från dessa romer fått ett uttalande som jag hemskt gärna skulle vilja lämna över till regeringen för att understryka deras synpunkter.

Anf. 54 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru talman! Tack! Jag tar gärna emot detta.

En del av de förslag som har kommit från den italienska regeringen om att riva upp Schengenavtalet och begränsa de åtaganden som man redan har gjort strider mot den gällande rätten och de gällande överenskommelserna inom EU. Där står naturligtvis Italien mot övriga EU.

I övrigt fördömer vi naturligtvis de rasistiska uttalanden som har gjorts. Det finns också en artikel i nuvarande fördrag inom EU som faktiskt ger möjlighet att bestraffa ett land som gör den här typen av uttalanden, som strider mot grundläggande rättigheter, om det skulle fortsätta. Jag vet att Europaparlamentet också förbereder någon form av uttalande om detta och det som händer i Italien i dag.

Höjningen av trafikförsäkringsavgiften

Anf. 55 AMEER SACHET (s):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till finansminister Anders Borg.

En märklig skatt har den borgerliga regeringen hunnit införa, nämligen den höjda trafikförsäkringsavgiften för vanligt folk med 32 procent eller med 3 miljarder kronor om året, för att finansiera bland annat borttagandet av förmögenhetsskatten. Den extra skatten på trafikförsäkringen tas från vanligt folk som brukar vara fordonsägare: låginkomsttagare, pensionärer, ensamstående, småföretagare, arbetslösa och sjukskrivna. För en del av dessa grupper och människor är den ekonomiska situationen ganska svår.

Då undrar jag på vilket sätt denna skatt minskar det så kallade utanförskapet, som den borgerliga regeringen dagligen pratar om, och om pengarna går till att finansiera skattesänkningar för de rika och välbärgade.

Anf. 56 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Skälet till att vi förändrar trafikförsäkringen är naturligtvis att riksdagen i bred enighet har ställt sig bakom en nollvision i trafiken. Karin Svensson Smith, som alldeles nyligen var uppe i talarstolen, utredde ju också dessa frågor och pekade på betydelsen av att vi också måste använda ekonomiska styrmedel för att förbättra trafiksäkerheten. Ett sådant är naturligtvis att ha en särskild skatt på trafikförsäkringar som gör att det blir mer dyrbart att ha en farligare bil eller ett farligare körsätt. Nu kan man naturligtvis diskutera om man kan ytterligare förstärka differentieringen mellan premierna för att underlätta detta. Det är en senare fråga.

Syftet med detta är naturligtvis att också få in pengar. Vi har lagt fast en bred politik för att återupprätta full sysselsättning. Den ger också tydliga effekter.

Men låt mig säga att jag är lite förvånad över att alltsomoftast möta socialdemokrater här i riksdagen som är bekymrade över skattehöjningar, när Socialdemokraterna under lång tid drivit en politik för att höja skatterna och har haft som sitt kärnuppdrag i sin ekonomiska politik att höja skatterna för just låg- och medelinkomsttagare.

Anf. 57 AMEER SACHET (s):

Fru talman! Det är förvånande att de nya och de gamla moderaterna som brukar säga sig vara motvilliga att höja skatter ändå gör det. Det är inte hållbart i längden att de sämst ställda ska betala extra skatt på trafikförsäkringen med tanke på att skatten inte går till den tilltänkta privatiseringen av trafikförsäkringen, som regeringen kanske tvingas lägga ned sedan planerade förändringar visat sig svåra att genomföra.

Nu undrar jag: Kommer den borgerliga regeringen att hinna privatisera trafikförsäkringen före valet 2010, och kommer finansministern fortsättningsvis att straffbeskatta fordonsägare med 3 miljarder kronor om året? Jag vill påminna finansministern om att denna skatt är selektiv och enbart drabbar fordonsägare som grupp. Är det Nya moderaternas policy att beskatta vissa grupper i samhället utan att motivera varför?

Anf. 58 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Vår politik är konsekvent. Vi sänker skatten på arbete; då lönar det sig bättre att arbeta. Vi tar bort förmögenhetsskatten; då blir det mer lönsamt att investera. Vi höjer skatterna på tobak, alkohol och också trafikförsäkringen. Det är viktiga styrmedel som gör att människor dricker mindre, släpper ut mindre koldioxid, röker mindre och skaffar sig bilar och körsätt som är mindre farliga för trafiken. Det är ett konsekvent användande för att försöka se till att vi får in de skatteintäkter vi ska ha men också göra de skattesänkningar som är nödvändiga för att återupprätta full sysselsättning.

Den socialdemokratiska skattestrategin är och förblir ju tydlig i motionerna. Varje skatt man kan höja som gör det mindre lönsamt att arbeta ska höjas för att vi återigen ska hamna i en sits där vi är tillbaka där arbetslinjen undergrävs. Det är ju den socialdemokratiska politiken.

Här har vi så att säga två grundläggande alternativ. Vår hållning till trafikförsäkringen är precis lika logisk som vår hållning till tobaksskatt, alkoholskatt och koldioxidskatt. Vi ska ha låg skatt på arbete och hög skatt på sådant som ställer till bekymmer i samhället som till exempel trafikolyckor.

FAO:s möte i Rom

Anf. 59 ERIK A ERIKSSON (c):

Fru talman! Jag har en fråga till jordbruksminister Erlandsson angående FN:s livsmedelsorgan FAO:s senaste möte i Rom. Det vore intressant att få höra vad ministern har att återrapportera från detta möte. Det var ett viktigt möte har vi förstått av medierapporteringen, och jag skulle gärna vilja höra mer om det.

Kampen om åkermarken ökar alltmer, och priset stiger. Då menar jag inte bara i kronor och ören, utan kompetensen inom odling efterfrågas

alltmer. Priset stiger eftersom marken ska räcka till mycket mer livsmedel i dag. En stor del av energilösningarna kan finnas inom biomassa, kanske även biomassa från åkermark. Jag skulle vara tacksam för ett svar.

Anf. 60 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Det är riktigt som frågeställaren säger, och min bedömning är att detta FAO-möte är ett av de viktigaste möten vi haft under de senaste decennierna.

Det kan konstateras att det i dagsläget finns någonstans runt 850 miljoner människor i världen som inte har rätten att äta sig mätta varje dag. Därtill har vi en folkökning. Vi har ändrade konsumtionsmönster, vilket innebär att människor med mer pengar i plånboken väljer att äta mer och bättre mat. Det gör att efterfrågan på mat bedöms bli så stor att vi behöver öka produktionen i världen med 50 procent fram till 2030.

För att avhjälpa de akuta problemen har världens länder enats om att akut ge pengar till World Food Programme.

Anf. 61 ERIK A ERIKSSON (c):

Fru talman! Jag tackar för svaret.

Det är bra att fokus satts på frågan eftersom FN:s första millenniemål gällde just bekämpandet av svälten. Det tycker jag att vi kunde nämna oftare, för vi kan hjälpa till och bidra till att människor över hela jorden på sikt ska slippa svälta. Det finns i dag mat så det räcker till alla människor på jorden, men den fördelas inte rättvist. Om vi då ska öka vår produktion av biomassa krävs det naturligtvis teknisklösningar som är smarta, men resurserna måste också fördelas mer rättvist.

Tidigare i debatten kunde vi höra att det var subventionernas fel att maten var dyr, och när vi nu går mot en marknad som fungerar är det marknadens fel att maten är dyr. Det kanske är så att mat- och livsmedelspriserna ska höjas till den nivå som egentligen är den rättmätiga. Mat är inte något som ska vara billigt; vi kräver ju säkra och sunda livsmedel – det har vi riksdagsbeslut på, om inte annat.

Jag tackar för svaret och önskar lycka till i arbetet.

Anf. 62 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Som komplement till mitt tidigare svar kan jag säga att marknadsekonomin säger mig att ökade priser brukar leda till ökad produktion. Jag är alldeles övertygad om att de ökade priserna på flera av basvarorna i världen, som vi sett under det senaste året, kommer att leda till en betydligt ökad produktion och därmed större möjligheter att mätta alla munnar i världen, alla dagar på året.

Som exempel kan jag nämna – kammaren känner förmodligen redan till det – att vi inom EU beslutat oss för att inte ha någon obligatorisk träda under innevarande år. Min förhoppning är att det undantag som vi gör för detta år ska kunna permanentas så att bönderna kan odla all den mark som de har möjlighet till – allt i syfte att tillgodose världens folk med mat varje dag, året runt.

Anf. 63 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till biståndsminister Gunilla Carlsson.

Jag tror att biståndsministern och jag många gånger har samma uppfattning om vikten av att stödja länder i postkonflikt och också få de olika delarna av samhällets strukturer att bli återuppbyggda och kunna fungera. Då tänker jag främst på den juridiska kedjan, rättskedjan, som är mycket av en stomme och en grund för att andra delar av samhället ska kunna fungera.

Vi skickar ut åklagare, domare och poliser i FN-tjänst, och även inom EU, men vi talar sällan om kriminalvården. Kriminalvården är också en del av rättskedjan. Den är en förutsättning för att vi ska kunna få juridiken på plats i alla dess delar. I många av de länder där vi finns med biståndsarbete är förhållandena i fångelserna fruktansvärda. Jag har besökt centralfängelset i Liberia, de gamla delarna, och förhållandena där är vidriga.

Därför vill jag fråga biståndsminister Gunilla Carlsson: Är du nöjd med de insatser som Sverige gör i dag på detta område?

Anf. 64 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Fru talman! Jag tackar Carina Hägg för frågan och för engagemanget. Jag tror att den frågan varit lite försummad tidigare; vi har inte tittat på hela rättskedjan och vikten av fungerande institutioner för att skapa säkerhet och trygghet för medborgarna.

Kampen för att bistå fattiga länder med att bygga upp en väl fungerande kriminalvård ligger väl i linje med Sveriges ökade engagemang för mänskliga rättigheter. Det handlar om att se till att kriminalvården och den kapacitet som finns i Sverige också kan användas för att stärka vårt utvecklingssamarbete.

Därför har jag tillsett att bland annat Folke Bernadotteakademien, som har till uppgift att se över Sveriges samlade resurser inom den civila hanteringen, ges ökad kapacitet för att se till att vi ytterligare förbättrar vår förmåga att bidra, både intellektuellt och vänskapsmässigt, genom att stärka utvecklingsländerna i deras strävan att bygga väl fungerande institutioner för att säkra mänskliga rättigheter men också för att vi ska få en fungerande rättskedja inte minst, precis som Carina Hägg säger, i länder som präglas av postkonflikt.

Anf. 65 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Det är väldigt positivt om vi kan samverka kring dessa frågor.

Jag har besökt fångelser även i andra postkonfliktländer, och min bild är att kvinnorna oftast är i den svåraste situationen. Det beror på att man ofta blandar män och kvinnor, av kunskapsbrist och resursbrist, eller för att man inte bryr sig om dessa människor. Ofta är det fråga om kvinnor som själva egentligen är offer för en situation, brottsoffer, och har mindre pengar att kunna överleva i fångelset. Ofta får de ju klara sin dagliga försörjning på egen hand, vilket inte är lätt när livsmedelspriserna dessutom stiger. Kvinnorna har också mindre makt, inflytande och tillgång till

Frågestund

rättsväsendet, att över huvud taget få sin sak prövad. Kvinnornas situation är alltså än mer bortglömd.

Jag vill skicka med att när vi ska fokusera mer på dessa frågor, på ett tydligare sätt lyfta fram dem och bygga in dem i säkerhetsstrategier nationellt och även inom EU och FN, är det viktigt att vi lägger extra fokus på de kvinnliga fångarnas situation.

Anf. 66 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Fru talman! Jag kan inte tillägga annat än att vi kanske också ska nämna barnen. I många av dessa fångelser ser vi att kapacitetsförmågan behöver höjas och man behöver komma till rätta med de kränkningar som ibland sker i situationer där rättssäkerheten inte är tillräckligt utbyggd. Då är det som vanligt de allra svagaste som drabbas värst, nämligen kvinnorna och barnen. Därför är jag glad över och välkomnar det engagemang som Carina Hägg ger uttryck för.

Nollvision för dödsolyckor i arbetslivet

Anf. 67 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till Sven Otto Littorin.

Tyvärr har dödsolyckorna i arbetslivet ökat på senare tid. Det är en allvarlig utveckling. Jag tycker att det är viktigt att man kan vara trygg på jobbet. Ytterst är det arbetsgivarna som har ansvaret.

Vi har en nollvision för dödsolyckor i trafiken. Jag tycker att man borde införa en nollvision även för dödsolyckor i arbetslivet. När man tar sig till jobbet – antingen man åker bil, tåg, cyklar eller tar sig dit på annat sätt – arbetar regeringen för en nollvision, det vill säga att risken för att dö ska vara noll. När man åker hem från jobbet gäller samma sak; då ska man skyddas. Däremot finns inte denna nollvision när man är på jobbet.

Jag undrar om regeringen kan tänka sig att införa en sådan nollvision så att man är skyddad hela dagen.

Anf. 68 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag tackar Hillevi Larsson för att hon tar upp denna viktiga frågeställning.

Jag är den förste att beklaga de ganska många dödsolyckor som vi sett hittills i år. Det är oerhört tragiskt, och det är naturligtvis mycket lätt att spontant ansluta sig till Hillevi Larssons engagemang för en nollvision. Alla vill vi givetvis kunna gå till jobbet utan risk för att skada oss, utan risk för att behöva avlida, och sedan kunna komma hem säkert efter att jobbet är utfört. Det är alldeles självklart.

Nu håller vi på att utarbeta en ny arbetsmiljöstrategi för Sverige. Vi har haft flera partssamråd. Vi har tagit fram en departementsskrivelse som bygger på att inte bara engagera parterna utan också få i gång en bred samhällsdebatt om arbetsmiljön. Det är därför egentligen lite för tidigt att i övrigt kommentera detta arbete, som är tänkt att mynna ut i en nationell arbetsmiljöstrategi för Sverige.

Jag delar i grunden uppfattningen att ingen ska behöva dö på jobbet. Det är alldeles självklart.

Anf. 69 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Det är viktigt att också satsa ekonomiskt på detta. Det har man gjort när det gäller trafikarbetet; då finns nollvisionen för dödsolyckor. Jag tror att man behöver tänka om beträffande de nedskärningar som gjorts på arbetsmiljöarbetet. "Polisen" på området, alltså i fråga om brister i arbetsmiljön, är Arbetsmiljöverket.

Där har regeringen skurit ned anslagen med en tredjedel. Jag hoppas att regeringen mot bakgrund av den senaste utvecklingen kan tänka sig att återställa resurserna och kanske till och med satsa mer.

Jag tror att det fyller ett dubbelt syfte. Det handlar om kontrollerna där man kan förebygga dödsolyckor och säga: Den här maskinen är inte säker. Man rättar till den och förhindrar kanske en dödsolycka.

Sedan handlar det om de signaler man sänder ut till arbetsgivarna om att det kan bli kontroll, det vill säga att det gäller att sköta sig.

Jag hoppas att regeringen tar med det i det vidare arbetet.

Anf. 70 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Vi ska självklart ta in all typ av information och all typ av underlag som vi kan i en sådan bred diskussion. Det finns samtidigt glädjande information.

Jag vet inte om Hillevi Larsson såg Afas rapport som kom precis i veckan. Risken att drabbas av ett allvarligt arbetsolycksfall fortsätter att minska och har minskat med 20 procent de senaste åren. Det är glädjande information och en utveckling som jag hoppas att vi kan förstärka.

Vi har flera gånger diskuterat anslaget till Arbetsmiljöverket. Jag kan konstatera att vi nu är på en nivå som gällde för ett par år sedan efter den exempellösa ökning som varit de senaste åren före valet.

Jag utgår ifrån att myndigheten ska fullfölja sitt uppdrag. Jag ser framför allt fram emot den rapport som Mikael Sjöberg, generaldirektören för Arbetsmiljöverket, nu har initierat när det gäller den senaste tidens arbetsplatsolyckor. Det ska bli mycket intressant att läsa slutsatserna av den.

Pensionärernas ekonomiska situation

Anf. 71 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag har en fråga till finansministern i egenskap av allmänpolitisk talesman.

Jag vill till att börja med säga att det är roligt att det går så bra för Sverige och att vi är några som kan glädjas åt det i denna kammare. Men det är en stor grupp svenska medborgare som är bekymrade över det sjunkande skattetrycket. Det gäller särskilt de 65 miljarderna i jobbskatteavdraget. Det är närmare bestämt 171 personer som är bekymrade över detta. Alla hör till oppositionen i denna kammare.

Jag vill fråga om en annan grupp som inte riktigt har tagit del av jobbskatteavdraget mer än indirekt. Det är pensionärerna. Det finns en frustration och irritation hos pensionärerna. Jag vill fråga finansministern: Vad kan tänkas komma för att också pensionärerna kan få dra nytta av de goda tider som Bosse Ringholm här beskrev?

Anf. 72 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Låt oss glädjas inte bara åt att vi går mot sommar och att solen skiner utanför utan också att det går bra för Sverige.

Regeringens politik har också positiva effekter för pensionärsgruppen. Vi ser nu att när pensionerna räknas upp med tillväxt och sysselsättning får vi en kraftig ökning av pensionerna de närmaste åren.

Vi vet också att de ökade resurser för offentlig välfärd som nu tydligt kommer både kommuner och landsting till del har positiva effekter för pensionärerna. Vi har kraftigt ökad kommunal konsumtion och rekordinvesteringar i den sektorn.

Men det är också nödvändigt att göra direkta förbättringar för pensionärsgrupperna. Vi har framför allt i gruppen äldre kvinnor över 75 år haft en försämring av den ekonomiska standarden. Den ekonomiska utsatthet som de upplever finns det alla skäl att göra någonting åt.

Regeringen har därför sagt att vi i höstens budgetproposition ska återkomma med förbättringar för framför allt de sämst ställda pensionärerna. Kan vi gå utöver den gruppen är det naturligtvis bara glädjande.

Anf. 73 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Tack, herr minister. Det är väldigt viktigt man ser till att också den pensionärsgrupp som finansministern nämnde, kvinnor över 75 år, får ökade ekonomiska tillgångar. Samtidigt finns det många pensionärer som har det väl ställt. Det gäller att rikta satsningen väldigt mycket.

Jag tackar för beskedet att pensionärerna kommer att i höstens budget få se någonting som de tycker är väldigt trevligt och bra. Det är ett bra sommarbesked. Jag gläds åt detta. Jag hoppas att många i kammaren kan göra det.

Anf. 74 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Tack, Gunnar André. Låt oss glädjas tillsammans över att vi har en politik som leder till att vi får mer av arbete och företagsamhet. Det gör att vi får större skatteintäkter och mindre offentliga utgifter för att betala för utanförskapet.

Därmed har vi resurser att satsa på välfärd och att förbättra också för pensionärerna. Det vore naturligtvis en stor glädje för regeringen och för alla våra riksdagsledamöter om detta kan förverkligas i höstens budgetproposition. Det har vi också goda förutsättningar för.

Frihandeln och EU:s jordbrukspolitik

Anf. 75 ANNA KINBERG BATRA (m):

Fru talman! Jag har en fråga till jordbruksministern. Den är delvis berörd tidigare.

Även jag har noterat att det har varit möte med FN:s livsmedels- och jordbruksorgan FAO i Rom i veckan. Jag vill uppmärksamma den viktiga frågan om frihandel i kampen för att ge fler människor i världen chansen till att få mat på tallriken. Det kräver reformering av EU:s jordbrukspolitik.

Vi har jobbat mycket här i huset och i regeringen den nämnda hälso-kontrollen av EU:s jordbrukspolitik. De flesta av oss är överens om att stödpolitiken måste ändras, och däribland Jacques Diouf, chefen för FAO. Hans namn kan låta franskt, men han är från Senegal.

Fransmännen däremot som snart tar över ordförandeklubban i EU ser nu ut att vara lite mindre reforminriktade än vad svenskarna är och än vad vi kanske skulle behöva och hoppas. Därför undrar jag hur tongångarna gick framför allt mellan EU-länderna och hur EU kan gå vidare för att ge fler människor i världen möjlighet att äta sig mätta.

Anf. 76 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Det är riktigt som sägs i frågeställningen att en av förutsättningarna för att kunna mätta fler och förhoppningsvis alla munnar i världen varje dag året runt är att vi får till stånd bra handel och riktiga distributionssystem.

Det förutsätter att de skadliga tullar och handelssnedvridande saker som finns i skilda delar av världen bryts ned, tas bort och reduceras. Det handlar om det som ligger i frågeställningen, nämligen EU:s jordbrukspolitik. Men det handlar också om att Amerikas förenta stater förändrar sin så kallade *farm bill* likväl som att ett antal länder tar bort de exportrestriktioner de har i form av exporttullar, licensgivning eller kvotssystem.

Allt detta var en av de tunga frågorna på nämnda FAO-möte. Min bild är att de flesta insåg att detta måste ske.

Anf. 77 ANNA KINBERG BATRA (m):

Fru talman! Den matpriskris som vi nu upplever har två dimensioner. Matpriser är både mat och priser. Jag skulle vilja rikta min följdfråga till kanske finansministern. Vi får väl höra vem som nappar.

Även finansministrarna har träffats i veckan. När finansministern var i EU-nämnden i måndags tog han också upp matprisfrågan. Finansministermötena är ett viktigt forum för att diskutera just exportsubventioner, budgetreformer i EU och annat.

Därför undrar jag vad som hände i den riktningen vid finansministermötet och hur de kollegerna kan tänka sig fortsätta att driva på för att just komma åt krisen för matpriserna, förbättra för frihandeln och kanske till och med avskaffa exportsubventionerna. Det gäller både under det kommande franska och det kommande svenska ordförandeskapet i EU.

Anf. 78 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Det är helt riktigt att vi på Ekofinrådets möte i tisdags hade en lång diskussion om vad vi ska göra för att möta problemet med stigande matpriser.

Låt oss göra konstaterandet som jordbruksministern så riktigt påpekar att när priserna stiger kommer produktionen att öka. Vi ser nu betydande investeringar i det som har varit Europas kornbodar.

Den samsyn som vi har i den svenska regeringen kan man också notera återspeglas på samma sätt i de andra regeringarna. Men vi har ett antal länder som inte har en fullt lika progressiv vare sig biståndspolitik eller för den delen jordbrukspolitik som vi har i Sverige. Därmed finns det en betydande del som är mer skeptisk till att gå vidare med att säkra frihandelslinjen.

Nu har vi enats om tre huvudpunkter på Ekofinrådet som vi skickar till stats- och regeringscheferna. Den första är att vi vill arbeta med marknadsmekanismerna för att skapa balans på marknaderna. Den andra är att vi också vill gå vidare med Doharundan. Den tredje är att vi måste se vad som kan göras för att underlätta för konsumenterna i den här situationen.

Regeringens dialog med näringslivet i Västsverige

Anf. 79 LARS JOHANSSON (s):

Fru talman! Som göteborgare känner jag en viss oro över hur regeringen sköter sina kontakter med Västsverige. Det är inte bara fråga om sättet att inte ge besked om hur fordonsindustrin ska utvecklas i Sverige. Nu har också ordföranden för AB Volvo, Finn Johnsson, skrivit ett brev till statsministern där han har ifrågasatt varför man inte vill ha en dialog med Västsvenska Industri- och Handelskammaren som representerar en mängd olika företag i Västsverige.

Min fråga till finansministern är därför om han delar statsministerns uppfattning att man inte behöver ha någon dialog via Västsvenska Handelskammaren med näringslivet i Västsverige?

Anf. 80 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Det är naturligtvis centralt för Sverige att vi har en öppen dialog mellan företag och regering, mellan arbetsmarknadens parter och regeringen och mellan Organisations-Sverige och olika delar av regeringen. Det är en del av den svenska demokratin som vi värda.

Jag har under den tid jag varit finansminister presenterat budgetpropositionen i Göteborg varje år och i samband med det också haft möten med representanter för det västsvenska näringslivet, inte minst med ett av de företag som är aktuella i det här sammanhanget, nämligen Volvo. Det gäller naturligtvis också en lång rad andra företrädare för regeringen, till exempel arbetsmarknadsministern och Europaministern, för att bara nämna några som har haft en mycket aktiv dialog med regionen.

Sedan kan man naturligtvis alltid diskutera om vi ska träffa själva företagarna, företagsägarna eller specifika organisationer. Det kan man alltid diskutera. Statsministrar har pressade scheman, och det tror jag att alla har förståelse för. Vi välkomnar naturligtvis alltid dialog med alla delar av Sverige, och det gäller självklart också Sverige framsida.

Anf. 81 LARS JOHANSSON (s):

Fru talman! Det är rätt att det är Sveriges framsida. Jag tycker därför att finansministern ska tala med statsministern, så att han slutar surna till.

Finn Johnsson har alltså skrivit ett öppet brev som jag har framför mig och som det också har varit en offentlig debatt om i Göteborg. Man tycker att det är mycket konstigt att statsministern visar ett så stort ointresse. Det måste vara uttryck för något annat. Jag lägger ihop två och två. Man ger inga besked till fordonsindustrin, bland annat AB Volvo och Saab Automobile i Trollhättan, och man ger inga besked om vad regeringen avser att göra för insatser innan de nuvarande fordonsforskningsprogrammen upphör.

Detta brev kom nu alldeles i dagarna. Det är något som inte fungerar mellan regeringen och näringslivet i Västsverige. Det är helt uppenbart. Man har också för inte särskilt länge sedan påpekat att man vill ha en dialog om hur infrastrukturen ska utvecklas i Västsverige. Även där har man från regeringens sida varit tom och inte haft några besked att komma med.

Anf. 82 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Möjligtvis ska de olika delarna av Volvo tala med varandra. Leif Johansson, som är vd för Volvo, har jag talat med vid upprepade tillfällen. Den senaste månaden har jag haft samtal med honom. Vi kommer att träffas i Hållbarhetskommisionen nästa vecka, där han också har möjlighet att tala med statsministern. Det är en person vi löpande har kontakter med. Detta gäller naturligtvis också andra viktiga delar av det västsvenska näringslivet.

Sedan kan man naturligtvis diskutera det lämpliga i att bjuda in folk med armbågen, som Västsvenska Handelskammaren tycks ha som affärsidé. Vi ska diskutera infrastruktur med Västsverige. Vi ska diskutera strategiska satsningar på fordonsindustrin och förutsättningar för ett bra regionalt näringslivsklimat. Det ska vi göra under trevliga och bra former med representanter för det västsvenska näringslivet men också för andra delar av den regionen.

Skatter och konjunkturen

Anf. 83 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Jag är lite förvånad över Anders Borgs sätt. Jag brukar inte säga att han är oseriös eller att han brukar raljera, men jag blir förvånad när han blandar ihop saker. I sitt svar på Ameers fråga om 3 miljarder i extra skatt för alla som har bil börjar Anders Borg prata om koldioxidskatten, och det var inte alls det som frågan handlade om. Den handlade om att det är pengar från en extraskatt som regeringen fortfarande inte har meddelat hur man ska använda. Det har inget med miljöåtgärder att göra.

Ju mer fasta avgifter man får på en bil, desto mer tjänar man på att köra med den. När de fasta kostnaderna ökar, ökar tvärtom incitamentet att köra den.

Anders Borg raljerade också med andra frågeställare här. Inflationen vill Anders Borg inte veta av. Det har inte regeringen med att göra. Men när det gäller den internationella högkonjunkturen är det den borgerliga regeringens förtjänst att det har gått bra för Sverige.

Anf. 84 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Jag är inte riktigt säker på vad som var frågeställningen. Låt mig vara tydlig med att skälet till att vi har haft en stark sysselsättningsutveckling de senaste åren i Sverige delvis är att vi har en väl fungerande ekonomi. Lång tid av investeringar i utbildning, infrastruktur och stabilitet när det gäller priser, löner och lönebildning är viktiga faktorer som har spelat roll.

Sedan har det också spelat roll att vi har haft en stark internationell konjunktur. Därtill har det spelat roll att regeringen har gjort viktiga insatser för att det ska bli en högre sysselsättning och en bättre fungerande arbetsmarknad. Det är så vi ser på skatter.

Skatter har konsekvenser. När man sänker skatterna på arbete blir det fler som får anställningar. När man tar bort förmögenhetsskatter och arvsskatter blir det fler som vill driva företag och investera i Sverige. När vi tar ned arbetsgivaravgifterna för ungdomar blir det fler unga människor som får chansen att arbeta. Därför är skatter ett viktigt instrument.

På samma sätt kan skatterna spela en roll när vi vill få ned alkoholkonsumtionen eller få människor att röka mindre. Skatterna är ett viktigt samhällsstyrningsinstrument.

Anf. 85 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Därför är det så konstigt att ni höjer de fasta kostnaderna, Anders Borg. Argumenten går inte ihop när Anders Borg pratade om detta i sitt svar på den tidigare frågan.

Vi pratar om att det har gått bra för Sverige under våra senaste år vid regeringsmakten och under era första år vid regeringsmakten. De allra flesta bedömare säger att det har med högkonjunkturen att göra. I framtiden kan det möjligtvis ha med regeringens politik att göra, men vi ser också en rakt motsatt utveckling, nämligen att det nu går nedåt.

Kommunernas ekonomi kommer att försämrats. Det kommer att bli fler som får söka socialbidrag. Dessutom tvärnitar jobbtillväxten nästa år. När er politik börjar bita börjar det gå sämre för Sverige igen.

Anf. 86 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Jag tror att väljarna, allmänheten och de som följer svensk ekonomi vet att svensk ekonomi står stark. Vi har stora överskott och väl fungerande strukturer för näringsliv och kunskapsutveckling, och vi har en regering som för en offensiv politik för att öka sysselsättningen.

Senast häromdagen konstaterade IMF att sysselsättningsökningen beror dels på konjunkturen, dels på de arbetsutbudsreformer som regeringen har genomfört. Samma konstaterande har vi sett från EU-kommisionen, OECD, KI och det finanspolitiska rådet. Det är olika bedömningar som säger att när man vidtar åtgärder som gör att fler blir anställda, att fler vill arbeta, att lönebildningen fungerar bättre och att man återupprättar arbetslinjen, så börjar vi steg för steg också ta oss tillbaka till full sysselsättning. Det är målet för den här regeringens politik. Då är skatterna ett viktigt instrument för att återupprätta den fulla sysselsättningen. (Applåder)

Villkorat bistånd

Anf. 87 HANS ROTHENBERG (m):

Fru talman! Min fråga riktar sig till biståndsminister Gunilla Carlsson.

Nyligen samlades i Burma 50 länder, FN-organ och hjälporganisationer för att samordna det enorma hjälpbehovet efter naturkatastrofen där

nyligen. Biståndsministern utlovade även där omfattande svensk hjälp till Burmas folk, vilket är helt på sin plats.

Diktaturen i Burma har visat en enorm och häpnadsväckande passivitet. Det höjs understundom röster för att biståndet ska villkoras. Därför skulle jag vilja ställa frågan: Anser biståndsministern att svenska och internationella hjälpinsatser, väl anpassade till hjälpbehoven, kan kombineras med villkor gentemot regimen om att man ska upphöra med brott mot mänskliga rättigheter och förtryck av den egna befolkningen?

Anf. 88 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Fru talman! Tack för att Hans Rothenberg sätter fokus på denna dubbla katastrof som just nu drabbar det lidande folket i Burma.

Naturkatastrofen Nargis som inträffade i början på maj beräknas ha drabbat ungefär 2,4 miljoner människor. Nu är vi inne i månaden juni. Än så länge uppskattar man att kanske knappt hälften av befolkningen som är i behov av stöd har kunnat få det.

Som vanligt vid denna typ av katastrofer försöker det internationella samfundet hjälpa till. Vi bidrar alla för att rädda så många människoliv vi kan i en humanitär situation. Oavsett styre i landet har vi ett humanitärt ansvar att kunna se till att bistå drabbade och nödlidande i civilbefolkningen utifrån deras behov och utan diskriminering.

Detta uppfattar jag som en av de absolut svåraste situationer jag har ställts inför. Landet saknar kapacitet att hjälpa sina egna medborgare eller tar inte detta på allvar, och man förvägrar också det internationella samfundets engagemang. Därför var det så viktigt att bidra på FN-konferensen. Därför är det så viktigt att nu sätta tryck, så att vi får tillträde och kan hjälpa de människor som lider.

Anf. 89 HANS ROTHENBERG (m):

Fru talman! Jag tackar så mycket för svaret, och förhoppningsvis tackar även det burmesiska folket så småningom för svaret och för de insatser som den demokratiska världen kan göra. Biståndet är till för att försäkra dels en livsmedelsförsörjning, dels en utbildningsförsörjning, dels att kunna bidra till att utveckla handeln.

Men vi har också momenten yttrandefrihet, humanitet, mänskliga rättigheter och demokrati på agendan. Här tycker jag att det skulle vara intressant att höra biståndsministerns bedömning om det skulle vara lämpligt att upprätta en internationell vad man kan kalla för övervakningskommission som initierar, leder och följer upp införandet av demokrati och mänskliga rättigheter i länder som inte har detta.

Det är förmodligen inte sista gången som en diktatur med omänskligt ansikte råkar ut för en naturkatastrof.

Anf. 90 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Fru talman! Hans Rothenberg frågar om vi villkorar stödet. Det är viktigt att poängtera att det humanitära engagemanget och stödet ofta ges villkorslöst för att vi så snabbt som möjligt ska kunna nå människor i nöd, oavsett regim och oavsett förutsättningar. Det finns naturligtvis en viss risk för att det sker en sammanblandning av det humanitära engagemanget och biståndet. Därför är det så viktigt att det inte är politiserat. Vi

ställer nu krav framför allt på den burmesiska regimen att ge oss humanitärt tillträde.

Däremot handlar Sveriges omfattande utvecklingssamarbete om att i ökande grad prioritera sådant som driver fram en rättvis och hållbar utveckling, nämligen kvinnors deltagande, ökat rättsstatsbyggande, införande av demokrati och full respekt för mänskliga rättigheter.

Jag skulle vilja säga att det främsta organ som vi har för att övervaka mänskliga rättigheter är Förenta nationerna. I år firar vi 60-årsjubileet av deklarationen och antagandet av de mänskliga rättigheter, som är universella och odelbara. Ännu ser vi att det finns oerhört mycket kvar att göra av detta. Det är därför det är viktigt att svara upp mot FN:s engagemang också i dessa delar.

Anf. 91 TREDJE VICE TALMANNEN:

Därmed är dagens frågestund avslutad. Jag ber att få tacka de närvarande statsråden för deras medverkan.

11 § (forts. från 9 §) Bostadsförsörjningsfrågor och Hyresrätt och bostadsrätt m.m. (forts. CU18 och CU19)

Anf. 92 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Politiken i Sverige har under lång tid karakteriserats av att man blundar för problem och ägnar sig åt att putsa på en tänkt yta. Det faktum att man ägnar sig åt symtomen, och ofta inbillade symtom, i stället för åt de verkliga problemen gör att vi tyvärr släpar på höga och onödiga kostnader. Bostadssektorn är, tycker jag, ett bra exempel där regeringen blundar för verkligheten.

I går hölls det här i kammaren en maratondebatt om regeringens förslag till en reformerad sjukskrivningsprocess för återgång i arbete. Det som regeringen blundar för i den frågan är att det i de allra flesta fall finns en orsak bakom sjukskrivningen. Den orsaken är, menar jag, i alltför många fall en undermålig bostadspolitik.

En tredjedel av alla friliggande hus med krypgrunder har fuktskador, om än naturligtvis av olika omfattning. Nästan lika många hus som är byggda med platta direkt på mark har fuktskador långt upp i byggnadskonstruktionen. Lika illa är det med hus med platta tak. Det här gäller även flerbostadshus, kontorshus och alla andra typer av byggnader. Inte minst i miljonprogramsområdena kan det förhålla sig så att uppemot en tredjedel av de totala byggnadsvolymerna är mer eller mindre fuktskadade. Att påstå att mer än en miljon människor i vårt land bor i hus med rätt allvarliga fuktskador är därför inte en överdrift. Och lika många arbetar förmodligen på arbetsplatser som egentligen inte är lämpliga att vistas i.

Det finns bostadsområden i Sverige där trångbodda familjer gör besök på vårdcentralerna varje vecka, ibland till och med flera gånger per vecka, på grund av att barnen i familjerna mår mycket dåligt av att bo i de fuktskadade bostäderna. Och många som är långtidssjukskrivna i vårt land är det på grund av skador som de fått av undermåliga inomhusmiljöer.

Det här är ett verkligt problem som separerar familjer. Det är ett problem som man inte löser med ekonomiska tvångsmedel när det är tillfälliga svackor på den lokala arbetsmarknaden eller med lägre ersättningsnivåer, som ju tvärtom tvingar människor att bo än trängre och än sämre.

Fru talman! Vi har ett stort folkhälsoproblem i vårt land som heter obefintlig bostadspolitik. Här vill jag verkligen instämma i Carina Mobergs tydliga uttalande i hennes inledning om besvikelsen över att bostadsministern inte behagar debattera bostadsfrågorna här i kammaren.

Själv har jag ett flertal gånger ställt bostadspolitiska frågor till den så kallade bostadsministern Mats Odell. För säkerhets skull har jag också mycket noga kontrollerat på regeringens hemsida för att försäkra mig om vem som är ansvarig minister för de olika frågorna. Trots det uteblir Mats Odell varje gång och sänder i stället sin vice bostadsminister Andreas Carlgren, så ansvarsfrågor inom bostadssektorn är ingenting för bostadsministern, vilket jag verkligen beklagar.

Nu debatterar vi alltså civilutskottets betänkande om bostadsförsörjningsfrågor och även ett uppsamlingsheat som hanterar en mängd olika frågor, bland annat hyresrättsliga frågor, frågor om bostadsrätter och kooperativa hyresrätter.

Eftersom det kan riskera att bli lite rörigt tänker jag börja med att redovisa mina yrkanden i de två betänkandena var för sig.

När det gäller betänkande 18 om bostadsförsörjningsfrågor yrkar jag bifall till reservationerna 5 och 9.

När det gäller utskottets betänkande nr 19 yrkar jag bifall enbart till reservation 17.

Självklart står vi från Miljöpartiets sida bakom samtliga våra reservationer i båda betänkandena, men för tids vinnande nöjer jag mig alltså med att låta kammaren prova enbart de tre uppräknade reservationerna i en omröstning.

Innan jag går vidare vill jag påpeka att jag verkligen instämmer i den beskrivning som Carina Moberg gjorde tidigare av vad den av regeringen icke förda bostadspolitiken har betytt för landet.

Jag menar att det inte heller i vår omvärld finns några exempel på att den marknadsanpassning av hyressättningen som regeringen nu genomdriver skulle leda till några sundare bostadsmiljöer. Tvärtom är det så att självkostnadsprincipen som grund för en hyresnormering är ett väldigt bra verktyg för att skapa ekonomiska förutsättningar för god bostadsstandard i hela byggnadsbeståndet. Om man sedan lyckas använda de goda ekonomiska förutsättningarna är naturligtvis en fråga som vi kan diskutera, och det finns dåliga exempel.

Med ökade skillnader i hyresnivåer mellan olika områden riskerar en stor del av beståndet att få ännu svårare än i dag att förvaltas på ett sådant sätt att de långsiktiga viktiga värdena beaktas. Risken är då att fokus i allt högre grad hamnar på de välputsade ytorna eftersom de är enkla motiv att använda sig av för att i förhandlingar få igenom högre hyror, i stället för fokus på fuktsäkringar av yttertak, fasadkonstruktioner, avloppsstammar, kopplingar i vattendistributionsnät i fastigheter och andra liknande frågor.

Den typen av kvaliteter som är viktiga för hälsan syns oftast inte, och det är därför svårt att använda dem som argument vid hyresförhandlingar. Det sorgliga är alltså att de egenskaper som har störst betydelse för de boendes välbefinnande, hälsa och ekonomi, är väldigt svåra att använda som argument vid hyresförhandlingar och även vid försäljningar av fastigheter, eftersom de flesta konsumenter inte är kunniga nog att upptäcka och värdera dem.

Ur ett samhällsperspektiv är detta mycket allvarligt eftersom medborgarnas tilltagande arbetsoförmåga slår hårt mot alla samhällsfunktioner. Ökad sjuklighet är faktiskt ett av våra största problem, och att den utvecklingen är starkt kopplad till en ökning av fukt- och mögelförekomsten i våra bostäder råder det i dagsläget ingen tvekan om.

I dag är det nog bara den svenska regeringen som förnekar den sanning som resten av världen är rörande överens om – fukt ger mögelpåväxt på de allra flesta byggnadsmaterial. Det i sin tur innebär att hälsan påverkas för dem som vistas i sådana lokaler. Utöver detta är det naturligtvis en fråga om dos och allmänt hälsotillstånd hos individen som avgör vilka som slås ut först.

Detta, menar jag, är den verklighet som majoriteten helt bortser från när man utan eftertanke genomför förändringar av reglerna för hyressättning för allmännyttan och att man inte tar problemen i de så kallade miljonprogramsområdena på allvar.

Fru talman! Vi behöver hyresrätter. Sverige är ett stort land med långa avstånd, och även om vi ständigt förbättrar pendlingsmöjligheterna – bland annat genom utvecklandet av bättre järnvägsförbindelser och förhoppningsvis även ett dubbelspår mellan Falun och Borlänge – och på så vis utvidgar arbetsmarknadsregionerna krävs det hyresrätter för en fungerande arbetsmarknad.

Allmännyttan är inte någon social verksamhet. Den är nödvändig för alla när det gäller att få den första bostaden, när det gäller att möjliggöra rörlighet och när det gäller utveckling. Företag flyttar inte till orter där det saknas bostäder, och privata fastighetsägare bygger inte där det är en svag efterfrågan. Och på de flesta orter i Sverige är efterfrågan så svag att privata fastighetsägare inte vågar bygga. Men det finns ändå en efterfrågan som måste lösas.

I många kommuner kan man även se att när den lokala allmännyttan ändå tar risken och bygger, trots att efterfrågan kanske inte räcker till för det man gör, väljer någon företagare att flytta jobb till orten eftersom det då finns lediga bostäder där.

Ur ett kommunalpolitiskt perspektiv från en genomsnittlig svensk småstadshorisont är alltså de kommunala allmännyttiga fastighetsbolagen ovärderliga verktyg som vi inte får ta ifrån kommunerna möjligheten att använda. Vi kan inte ha en bostadspolitik som helt styrs av problemen i Stockholm och möjligen några andra storstadsområden. Regelverken som vi fattar beslut om här i riksdagen måste fungera för hela landet.

Den politik som regeringen nu driver igenom leder till ett kraftigt ökat inslag av marknadstänkande. Det görs ogenomtänkt och, i alla fall vad jag kan se, utan några fungerande skyddsmekanismer. Det innebär att vi kommer att få se en ökad segregering där de mest välbeställda får ökad makt på bostadsmarknaden, och de med lägre betalningsförmåga blir än mer marginaliserade än i dag. Vi får en snabbt växande nivåskill-

nad på hyror och priser på bostäder där vissa områden blir väsentligt dyrare än andra. Tanken att boendekostnaden skulle sjunka i vissa områden har jag svårt att tro på så länge vi har ett så stort underskott på bostadsmarknaden som vi har i dag.

Dessutom anser inte jag att det är önskvärt att boendekostnaden ska bli lägre än självkostnaden för förvaltaren eftersom boendets hälsomässiga kvaliteter är det man då riskerar att i första hand offra, och det vore ju än värre ur ett samhällsperspektiv.

Jag vill avsluta med att säga några ord om boendefrågor för äldre och för ungdomar.

Vi vet att önskan att bo kvar i bostaden är stor bland äldre. Samtidigt vet vi att många av våra flerbostadshus inte är anpassade för äldre med begränsad fysisk förmåga. Det jag i första hand tänker på är avsaknaden av hissar. Jag har sett många trapphus där man försökt åtgärda det hela med dåliga ombyggnationer där hissen är i minsta laget för att en sjukvårdstransport ska vara möjlig, och där det som blir kvar av trapphuset är så trångt att ambulanspersonalen har svårt att använda även det utrymme för att bära ut en överviktig tung person på bår. Ambulanspersonal som jag har varit i kontakt med är väldigt kritisk till hur det kan se ut i många av deras potentiella arbetsmiljöer.

Det är min bestämda uppfattning att hissbidraget behöver återställas men även att regeringen måste satsa på projekt för att förbättra de tekniska lösningarna för hissar i äldre hus. Jag efterlyser någon sorts standardlösning, ett paket man kan docka till huset – industriellt producerat, billigt och bra.

Jag tycker inte heller att vi borde tillåta att det byggs nya hus i flera våningar utan att hiss installeras. Som det står i vår gemensamma trepartireservation finns det alltså i dag 75 000 trapphus med tre våningar eller mer som saknar hiss. Jag skulle vilja se en kraftansträngning från regeringens sida för att minska den siffran.

Förutom det jag tidigare sagt om behovet av hyresrätter rent allmänt borde regeringen överväga de förslag som finns i reservation 10 i betänkandet CU18. Utan ett statligt engagemang i någon form som även innefattar ekonomisk stimulans torde vi inte kunna se någon lösning på de växande behoven av enklare, billigare och mer flexibla bostäder, framför allt för unga och studerande på högskole- och universitetsorter. Oftast är dessa orter tillväxtmotorer där byggindustrin och fastighetsägarna har helt andra intressen för ögonen.

Med detta, fru talman, vill jag för säkerhets skull upprepa att jag yrkar bifall till reservationerna 5 och 9 i CU18 samt reservation 17 i CU19.

Anf. 93 EWA THALÉN FINNÉ (m):

Fru talman! Dagens debatt, som omfattar två betänkanden som behandlar motioner från den allmänna motionstiden om bostadsförsörjning, hyresrätt, bostadsrätt, kooperativ hyresrätt, ägarlägenheter och lagstiftningen om detta, måste jag börja med att kommentera framför allt Carina Mobergs haranger om att vår bostadsminister Mats Odell inte finns i kammaren.

Jag ska anföra två saker. Den förra bostadsministern, Mona Sahlin, deltog vad jag vet aldrig i någon debatt. Mandatperioden innan har jag för mig att den bostadsministern, Lars-Erik Lövdén, var i kammaren en

gång när vi hade bostadspolitisk debatt. Att då stå och ondgöra sig som Carina Moberg gjorde tycker jag är förvånande.

Därutöver skulle jag vilja anföra att det här faktiskt är ett motionsbetänkande där utskottet behandlar väckta motioner. Det är ingen behandling av propositioner.

I Sverige har vi under lång tid haft bostadsbrist på många håll, framför allt gäller det naturligtvis våra tillväxtområden och våra universitets- och högskoleområden. Detta är ett problem, dock är det inget nytt problem.

Vilka lösningar vill då oppositionen ta till? Det är statliga bidrag, men i övrigt tycker jag att det inte finns några förslag om de strukturella förändringar som behövs. I princip vill man att allt ska vara som det har varit.

Jag tänker i mitt anförande framför allt tala om de kommunala bostadsföretagen, ombildningar av hyresrätter till bostadsrätter, miljonprogramsområden, hyressättningar och vår målsättning med den politik som vi bedriver.

De allmännyttiga bostadsföretagen, av vilka de allra flesta är kommunala bostadsföretag, utgör i dag en viktig del av den svenska bostadsmarknaden. Under en lång tid har de här företagen svarat för en mycket stor del av utbudet på hyresmarknaden. I vissa kommuner är det kommunala bostadsföretaget en nästan totalt dominerande aktör. I andra kommuner är det inte det. I vissa kommuner används det kommunala bostadsföretaget som ett instrument för bostadsförsörjningen, men det finns även kommuner som inte har något kommunalt bostadsföretag, som har valt andra vägar för sina insatser på det bostadspolitiska området. Jag skulle vilja framhålla att den kommunala planberedskapen och hur planmonopolet används i en kommun är en mycket viktigare del av bostadsförsörjningsansvaret än vad det kommunala bostadsföretaget är.

Jag vill i mitt anförande börja med att lyfta fram alliansens ståndpunkter i förhållande till utredningen om EU, allmännyttan och hyran. Utredningen kom till stånd med anledning av den anmälan som Fastighetsägarna gjort mot Sverige till kommissionen med innebörden att de svenska kommunala bostadsföretagen kan strida mot EG-rättsliga regler avseende bland annat statsstöd. Regeringens utredare har tillsammans med experter gjort bedömningar av vad som krävs för att de kommunala bostadsföretagen inte ska strida mot EG-rätten. Självklart är det bedömningar, men min utgångspunkt är att det är goda bedömningar. Vad har då utredningen kommit fram till? Jo, två olika modeller. Den ena modellen anser utredningen ligger väl inom EG-rätten, medan det är mer osäkert om den andra skulle godtas vid en EG-rättslig prövning. Men det är det ingen som vet.

Enligt den första modellen ska de kommunala bostadsföretagen verka på marknaden med affärsmässiga förutsättningar. Den andra modellen innefattar bland annat ett klart uttryck för att en långsiktig självkostnadsprincip ska tillämpas och kan därmed sägas ansluta närmare till de villkor som i dag gäller för de kommunala bostadsföretagen.

Utöver utredningens konkreta förslag har både Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, och Hyresgästföreningen kommit med synpunkter.

Utredningen är nu utsänd på remiss till ett stort antal remissinstanser, och remissvaren ska vara regeringen till handa i början av september. Därefter kommer sedvanlig beredning att starta.

Från utskottets sida förutsätter vi att regeringen med utgångspunkt i dels utredningens förslag att de kommunala bostadsföretagen ska drivas långsiktigt affärsmässigt, men samtidigt kunna vidta åtgärder som på sikt är positiva för företagen, till exempel förnyelse i sitt bostadsområde, dels SKL:s förslag om att kommunernas ansvar på området kommer att analyseras och överväga möjligheterna att de allmännyttiga och kommunal bostadsföretagen till stor del ska kunna fungera som i dag. Självklart bör även andra synpunkter på olika lösningar i de kommande remissvaren beaktas.

En utgångspunkt för det vidare arbetet måste självfallet vara att regelverket samtidigt ska vara utformat i enlighet med EG-rätten och lägga grunden för en väl fungerande hyresmarknad, där nyproduktion och förvaltning av hyresrätter framstår som något fastighetsägare både vill och kan göra vare sig de är kommunala eller privata.

Grunden för alliansens ledamöter i civilutskottet när vi kommer till frågan om ombildning är den kommunala självstyrelsen. Som kommunal företrädare måste man själv ha beslutanderätten över om man vill behålla, sälja, bygga nytt eller riva fastigheter inom sitt kommunala bestånd. Det är inget som vi i riksdagen ska besluta om. Ibland kan vi tycka att kommunala företrädare fattar beslut som vi inte sympatiserar med, men ytterst är det de kommunala företrädarna som får stå till svars för de beslut som de fattar. Om väljarna anser att det är rätt eller fel får komma till uttryck i den lokala opinionen och i lokala val.

Utifrån detta vill jag kommentera att oppositionen vill återinföra tillståndsprövningen för kommunala bostadsföretags möjlighet att sälja hela eller delar av sitt bestånd. När regelverket infördes var Lagrådet mycket kritiskt till den stora inskränkning som gjordes just i det kommunala självstyret. Därför har vi inga tankar på att återinföra det.

Jag anser att oppositionens reaktion på ombildningar är felaktig. Ombildningar har pågått under lång tid och pågår framför allt i det privata beståndet, inte i det kommunala. Mellan åren 2001 och 2006 ombildades 73 831 hyresrätter till bostadsrätter, trots tillståndsplikten. Det är drygt 73 000 hushåll som har gjort valet att köpa sin lägenhet, människor som har fattat beslutet själva, för det var det de ville, oavsett om jag som riksdagsledamot tycker att det är bra eller om oppositionens riksdagsledamöter tycker att det är dåligt. Det är ett eget ansvarsfullt och självständigt beslut av dem som bor i den berörda lägenheten. Det är inte något som vi ska besluta här i kammaren. Det bestämmer människor bäst själva vid köksbordet.

Men vi vill också skapa förutsättningar för att både privata och kommunala företrädare ska vilja och kunna behålla sina fastigheter. Vi moderater vill ha många boendeformer för att kunna möjliggöra för människor att fatta besluten själva. Jag vill också framhålla att i Sverige finns det 1,7 miljoner hyresrätter och 890 000 bostadsrätter. Hyresrätten är i hög grad levande – faktiskt mer levande än den ägda lägenheten som boendeform.

Fru talman! En stor del av Sveriges lägenheter finns i dag i det som i dagligt tal kallas miljonprogramsområden. Många av dessa fastigheter behöver nu rustas upp, och en politisk tvistefråga är vem som har ansvaret för detta. I min värld är detta ett ansvar för företagen som äger de här fastigheterna, och det är ett ansvar för de kommuner där fastigheterna ligger.

I den dagliga debatten omtalas miljonprogramsområden ofta i sammanhang som segregation, sociala problem, hög arbetslöshet, dåliga skolresultat och eftersatt service. Det är naturligtvis inte en fullständig bild, för det finns miljonprogramsområden som är alldeles utmärkta. Men problem finns på vissa håll.

Självklart är det så att det inte kommer att räcka med att fastighetsägaren renoverar sitt bestånd och skapar ett trevligt bostadsområde om det sedan fortsatt finns stora sociala problem. Men här kommer kommunen som helhet in och har ett viktigt ansvar för att få till stånd fungerande bostadsområden när det gäller bra förskolor och skolor med bättre resultat, när det gäller andra sociala problem och när det gäller att fundera över hur den kommunala servicen i övrigt är utbyggd. Det är i grunden ett kommunalt ansvar och inte ett ansvar för bostadsbolagen.

Även staten har ansvarsområden på listan som jag räknade upp. Det gäller att bryta utanförskapet och det gäller att se till att få människor i arbete. Där ska statens insatser sättas in. Människor som får arbete växer.

Jag vill i det här sammanhanget även säga några ord om energieffektiviseringen. För mig står det klart att det rent företagsekonomiskt måste löna sig att vid ombyggnation tillse att fastigheter drastiskt sänker sin energiåtgång – om man inte gör det gör man inte goda företagsekonomiska kalkyler – för en sak kan vi vara helt säkra på: Energikostnaderna kommer inte att minska i framtiden.

Fru talman! Jag vill nu övergå till att tala om vilka utgångspunkter vi i alliansen har för en framtida hyressättning. Vi vill fortsätta att ha ett bruksvärdessystem där hyresgästers preferenser vägs in. Vi vill att hyrorna fortsatt ska förhandlas, och vi vill slå vakt om hyresgästernas reella besittningsskydd. Vi vill ta bort de kommunala bostadsföretagens hyresledande roll, och vi vill i stället införa andra spärrar mot höga hyreshöjningar. Vi vill inte införa marknadshyror.

Malmömodellen tycker vi är en bra utgångspunkt. Även i denna del finns den tidigare nämnda utredningen ute på remiss till början av september. Därefter kommer regeringen att väga in remissinstansernas svar i det fortsatta arbetet.

Fru talman! Slutligen vill jag understryka att vi från alliansens sida arbetar med att skapa långsiktiga stabila lagar och regelverk för bostadssektorn, med mångfald för att öka människors möjlighet att välja den bostad de själva vill bo i. Branschen måste inse att tiden med statliga bidrag är förbi. Vi kommer inte att ge produktionsstöd, utan om det behövs stödåtgärder ska dessa sättas in mot enskilda individer. Det är dags för branschen att själv anpassa både kostnader och utbud efter vad kunderna efterfrågar.

Vår målsättning är att bostadsproduktionen kommer upp i en högre nivå, och framför allt vill vi skapa regelverk som gör att boende känner både stolthet och trygghet i sitt boende oberoende av upplåtelseform, att fastighetsägare både vill och kan nyproducera och äga hyresfastigheter.

Framför allt vill vi skapa regelverk som gör att man vill ha kvar sina hyresfastigheter.

Med detta vill jag yrka bifall till förslagen i betänkandena CU18 och CU19 och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 94 CARINA MOBERG (s) replik:

Fru talman! Det var inte mycket till försvarstal för bostadsministern, Ewa Thalén Finné. Det var minst sagt halvhjärtat. Det är väl trots allt så att ni är lika besvikna som vi är på att den överenskommelse som civilutskottets kansli på ledamöternas vägnar gjorde med bostadsministern inte höll. Det är inte så att civilutskottets kansli jobbar på mitt uppdrag. Jag satt själv ordförande vid det sammanträde då frågan var uppe. Det var ingen som protesterade mot att kontakterna skulle tas. Bostadsministern skulle finnas här i riksdagen och diskutera dessa angelägna frågor som berör alla människor i detta land.

Ni har inga argument. Ni har ingen politik. Det är en massa vackra ord. Ni säger er ”vilja” och ”tycka”. Ewa Thalén Finné säger att alliansen har uppfattningar som ni driver i den bostadspolitiska debatten. Men ni har inga muskler att sätta bakom orden. Det kommer inte att ske några förändringar om ni inte prioriterar upp bostadsfrågorna och ser till att bidra till att de stora problemen löses på bostadsmarknaden.

Vad ska ni göra åt den långa bostadskön i Stockholm? Tror du att det finns något samband mellan att den borgerliga majoriteten i Stockholm, bland annat moderater, säljer ut allmännyttan – 5 800 lägenheter var ute till försäljning i maj – och att det inte byggs nya hyresrätter i någon större omfattning och att bostadskön växer? Det skulle jag vilja ha svar på från Ewa Thalén Finné.

Anf. 95 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Fru talman! Carina Moberg pratar om att det inte är mycket till försvarstal. Det är naturligtvis hennes egen tolkning. Jag tycker att Carina Mobergs harang i början var otidsenlig. Jag ville inte ta till för stora ord. Det var kanske därför jag lät lite halvhjärtad. Jag hade kunnat säga helt andra saker som jag inte gärna vill säga i en talarstol.

Motionsbetänkanden är riksdagens betänkanden. Det handlar om vad vi i alliansen tycker i utskottet om de väckta motionerna. I grunden kan det naturligtvis vara trevligt om en bostadsminister debatterar. Just motionsbetänkandet är inte det angelägna. Det är propositioner, regeringens förslag, som ska diskuteras. Jag tycker att våra borgerliga ministrar har varit alldeles utmärkta på den punkten. Jag behöver inte göra min jämförelse en gång till.

Jag kommer sedan in på frågan om vi gör något eller inte. Vi gör oerhört mycket. Det pågår utredningar. Det är naturligtvis extremt frustrerande när man sitter i majoritet. Socialdemokraterna och Carina Moberg är vana vid att vad man tycker i opposition kan hända i morgon, men när man sitter i majoritet tar det tid att jobba igenom de olika punkterna.

Vi har oerhört många olika utredningar på gång för att förbättra situationen. Jag är säker på att när det här landar i höst och framåt nästa vår ser vi en stor skillnad.

Anf. 96 CARINA MOBERG (s) replik:

Fru talman! Jag skulle gärna diskutera konkreta förslag från regeringen vad gäller bostadspolitiken. Problemet är ju att det inte kommer några propositioner på det bostadspolitiska området. Därför lade vi upp debatten för att ändå få bryta våra olika uppfattningar mot varandra. Därför ville vi att ansvarig minister skulle vara här, vilket han halvvägs lovade. Sedan blev det för många interpellationsdebatter. Den förklaringen har vi fått. Jag vet inte om Ewa Thalén Finné har pratat med Mats Odell eller hans medhjälpare, men det svaret fick vi i veckan.

Vi diskuterar gärna konkreta politiska förslag om det bara ville komma några.

Ewa Thalén Finné svarar inte på min fråga. Tror du att det finns ett samband mellan den utförsäljning som sker av ideologiska skäl av dina borgerliga kolleger i Stockholm, att man inte lyckas se till att det byggs hyreslägenheter i någon större omfattning i Stockholm och att bostadskön växer?

Jag hänvisade i mitt anförande till att trångboddheten ökar. Jag vet inte om Ewa Thalén Finné har haft möjlighet att läsa Dagens Nyheter i dag. Där finns en intressant inlägg inför morgondagens nationaldag. Man visar olika bilder från Sverige. Det är slående. Man beskriver Tobbe som blev rik på att vara hästartist och som bor på 600 kvadratmeter i en stor prästgård. På nästa sida finns Anaam, Safa och Marwa som inte ens har egna sängar utan trängs med sina sex syskon och föräldrar i en liten lägenhet i Malmö. Det är deras verklighet.

Har vi inte ett ansvar, Ewa Thalén Finné, för att se till att människor bor bra i det här landet? Det anser åtminstone vi. Vi anser att bostadspolitiken är en del av den generella välfärdspolitiken, men det gör väl inte Ewa Thalén Finné.

Anf. 97 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Fru talman! I stället för att kommentera bostadsministern tänker jag prata politik.

Har vi ett ansvar? Självklart. Det har alla politiska företrädare. Ansvaret ligger också på olika nivåer.

Vad man gör och inte gör i Stockholm får de kommunala företrädarna stå till svars för. I grunden är inte de långa bostadsköerna i paritet med att man säljer drygt 5 000 lägenheter. Det var visst 250 000 som stod i kö.

Jag vet att det byggs i Stockholm, men jag vet också att vi har ett problem i dagsläget som gör att det är svårt att hitta arbetskraft. Nu börjar överhettningen att minska. Det här är naturligtvis sammanhang som hänger ihop. Det jag utifrån ett storstadsperspektiv kan tycka är positivt är att bostadsmarknaden är lite skakigare för tillfället och att det tar längre tid att sälja. Det brukar å ena sidan medföra att priserna sjunker i viss utsträckning, men å andra sidan medför det att fler människor har råd att efterfråga bostäder.

Jag har inte läst dagens DN, men du tog upp både Tobbe som levde på 600 kvadrat och de tre som levde på madrasser hos andra. Visst är det ett stort problem. Men det är de här frågorna vi jobbar med. Vi tror på att man måste få en långsiktighet – annars kommer vi inte att få en stabil ökning av bostadsbyggandet.

Vi tycker att allt bostadsbyggande är väldigt väsentligt. Men som jag sade i mitt anförande har kommunerna ett stort ansvar i hur man jobbar med sitt planmonopol.

Prot. 2007/08:123
5 juni

Bostadsförsörjningsfrågor och Hyresrätt och bostadsrätt m.m.

Anf. 98 EGON FRID (v) replik:

Fru talman! Det är inte utan att man efter två år i riksdagen börjar bli trött på att ni i alliansen framställer allting som var innan som så fruktansvärt dåligt. Det vore åtminstone på sin plats att ni gör det betydligt bättre, när det gäller både politiken och närvaron av ministrar som deltar i debatten. Jag vill ge Carina Moberg rätt i det utifrån att vi har en överenskommelse, som vi för vår del har skött. Trots att vi har gjort det väljer ministern att inte komma. Om det inte finns några propositioner att diskutera, som Carina Moberg sade, måste vi förvänta oss att kunna diskutera bostadspolitiken med ministern även om det, som Ewa Thalén Finné säger, enbart är ett motionsbetänkande.

Det handlar naturligtvis om att den nationella bostadspolitiken är oerhört viktig i den sociala bostadspolitiken för att kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska kunna upprätthållas. Vi vet att allmännyttans viktiga roll är central i detta. Jag tycker inte att vi ska fastna enbart i en Stockholmsdebatt.

Det som är skillnaden nu mot vid tidigare bostadskriser i Sverige är att det är ett nationellt problem. Jag har träffat företagare i Falköping som är besvikna över regeringens politik på grund av att det inte kan byggas hyresrätter så att anställda i deras företag inte har någonstans att bo. Å andra sidan ser vi att kommuner förvägrar folk att efterfråga hyresrätter därför att kommunerna inte har det på sin agenda att bygga hyresrätter.

Är det rimligt att vissa kommuner förvägrar folk att efterfråga hyresrätter? Hur ser Ewa Thalén Finné på att kommunerna ska kunna upprätthålla sitt bostadsförsörjningsansvar om man inte får stöd i en nationell politik?

Anf. 99 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att kommentera det Egon Frid sade om att det inte finns några propositioner. Under de här två åren har det kommit fler propositioner om bostadspolitik till civilutskottet än vad det gjorde under de fyra år som jag satt den tidigare mandatperioden. Jag behöver inte kommentera det ytterligare.

Självklart spelar den nationella bostadspolitiken en roll. Det mantra som jag upprepar är att vi tänker skapa långsiktiga regelverk och långsiktiga lagar. Vi tänker inte stödja byggföretag och fastighetsägare för att de bygger.

Man kan fundera över det här att det inte går att bygga hyresrätter, och då ska jag komma tillbaka till vad jag tycker är framför allt bostadsföretagens ansvar. Det är att se till att man bygger billigare, att man beställer billigare. Byggkostnadsforum visade att det faktiskt gick att bygga billigare om man var tillräckligt aktiv som byggherre. Det kanske är dit vi måste komma, men vi kommer aldrig dit om staten ska ge ekonomiska stöd till de här företagen, för då behöver man inte anstränga sig. Jag tycker att vi ska ställa krav på att man anstränger sig.

Jag måste ändå få ställa en fråga tillbaka. Ofta hävdar man från oppositionen i dag att den sociala bostadspolitiken är oerhört central, och ofta

hävdar man att det ska vara möjligt att efterfråga precis vad som helst. Jag har då en liten fråga: Varför gjorde man ingenting åt bostadsbidragen under de år man satt vid makten?

Anf. 100 EGON FRID (v) replik:

Fru talman! Ewa Thalén Finné vet lika väl som jag, om vi ska prata historia, varför bostadsbidragen fick vara en av de delar som bidrog till den ekonomiska saneringspolitiken på 90-talet. Tyvärr hänvisar regeringen nu till att det är konsumtionsstöd som ska vara räddningen för människors möjligheter att bo i hyresrätt. Men vad ser vi av det från regeringen? Det finns inte en tillstymmelse till den individuella hjälp som konsumtionsstödet eller bostadsbidraget skulle utgöra. Ni använde inte ens det till att kompensera de höga boendekostnaderna.

Vi vill inte diskutera mer propositioner för att försämra bostadspolitiken ytterligare. Vi vill diskutera propositioner från regeringen här i kammaren för att utveckla hyresrätten och utveckla bostadspolitiken så att vi får fler hyresrätter. Det är genant för en regering. Det är väl en av anledningarna till att Mats Odell inte vill komma hit och stå här och överbevisad säga att byggnationen av hyresrätter i Stockholm har minskat med 75 procent och att byggnationen av hyresrätter i landet i dess helhet har minskat med 63 procent. Vilken bostadsminister vill komma och delta i en debatt då? Jag kan i och för sig förstå att det är roligare för honom att diskutera en utförsäljning av Telia Sonera till franska staten.

Jag tycker att Ewa Thalén Finné är oförsämd mot de kommunala bostadsbolagen och de kommunalt ansvariga, som verkligen försöker upprätthålla kommunens bostadsförsörjningsansvar. Trots de ansträngningar som sker hos byggarna för att bygga billigt kan man inte med dagens produktionskostnader bygga så att man får hyror som människor med normala inkomster kan efterfråga. Man bygger för människor som inte har möjlighet att hyra, och det kan inte ens vara Ewa Thalén Finnés avsikt.

Anf. 101 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Fru talman! För att börja med bostadsbidragen kan jag informera Vänsterpartiet och Egon Frid om att Socialdepartementet för tillfället håller på att samla in statistik för att se hur utvecklingen ser ut och se hur man kan jobba vidare med bostadsbidragen. Jag tycker att det är alldeles utmärkt. Nu ligger det här inte hos oss utan i socialförsäkringsutskottet, och jag tycker att de ska jobba med det.

Man kan självklart tycka att jag är oförsämd när jag säger att man inte anstränger sig tillräckligt. På vissa håll jobbar man säkert väldigt hårt och har till och med svårt att få offerter eftersom det inte finns några lediga resurser. Men Byggekostnadsforum visade faktiskt att det går att sänka kostnaderna väsentligt.

Dessutom har vi utredningen från Chalmers och den internationella utredningen som visar att det blir väldigt mycket fel när man bygger. Utifrån det finns det väldigt mycket för branschen själv att ta tag i. Jag tycker att det är ett rimligt krav att ställa på en bostadssektor att man får ta det här ansvaret på egen hand.

Visst ser vi för tillfället ett sjunkande antal påbörjade bostäder. Samtidigt skulle jag i avslutningen av mitt inlägg vilja säga att antalet färdigställda bostäder under år 2007 var 2 procent högre än färdigställda bostäder år 2006. Det viktigaste är onekligen hur många som är färdigställda.
(forts. 13 §)

Prot. 2007/08:123
5 juni

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.49 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

TU13 Funktionell separation för bättre bredbandskonkurrens och andra IT-politiska frågor

Punkt 1 (Regeringens lagförslag)

1. utskottet
2. res. 1 (s, mp)
3. res. 2 (v)

Förberedande votering:

115 för res. 1

18 för res. 2

124 avstod

92 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Anders Karlsson (s) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Anne Marie Brodén (m) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

132 för utskottet

125 för res. 1

92 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 72 m, 20 c, 22 fp, 18 kd

För res. 1: 95 s, 17 v, 13 mp

Frånvarande: 35 s, 25 m, 9 c, 6 fp, 6 kd, 5 v, 6 mp

Mahmood Fahmi (m) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 4 (Öppen källkod och öppna standarder)

1. utskottet

2. res. 7 (v, mp)

Votering:

227 för utskottet

31 för res. 7

91 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 s, 73 m, 20 c, 22 fp, 18 kd

För res. 7: 1 s, 17 v, 13 mp

Frånvarande: 35 s, 24 m, 9 c, 6 fp, 6 kd, 5 v, 6 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU8 Förhandsgodkända insamlingssystem för förpackningar och papper

Kammaren biföll utskottets förslag.

Bostadsförsörjningsfrågor och Hyresrätt och bostadsrätt m.m.

13 § (forts. från 11 §) **Bostadsförsörjningsfrågor och Hyresrätt och bostadsrätt m.m.** (forts. CU18 och CU19)

Anf. 102 LENNART PETERSSON (c):

Herr talman! Eftersom vi enbart behandlar motioner tänker jag uppehålla mig vid de förslag och reservationer som oppositionen har lämnat in, och jag börjar med allmännyttan.

Ni uttrycker apropå Michaël Kochs utredning bland annat att ”den svenska modellen för bostadsmarknaden med en central ställning för de allmännyttiga bostadsföretagen måste bevaras”.

Vi är överens om att allmännyttan har en viktig roll att spela på den svenska bostadsmarknaden och att det inte ska vara någon så kallad *social housing*, utan alla ska kunna hyra hos allmännyttan. Däremot vet jag inte varför den ska ha en central ställning. Vari ligger det rimliga att en stor ägargrupp bestämmer hyran hos andra ägare och företagare? Vad är detta för demokrati? Inom vilka andra konkurrensutsatta områden skulle detta vara acceptabelt?

Är det inte så att ni trots allt accepterar det mesta av ändringsförslagen? Ni skriver ju apropå de egna motionerna: ”Vi avstår från att i detta sammanhang närmare ta ställning till dessa förslag eftersom all kraft nu måste läggas på att skapa en så bred politisk bas som möjligt i syfte att försvara allmännyttan och trygga dess fortlevnad.”

Ni ondgör er också över försäljningar av hyresrätter och att dessa ofta ombildas till bostadsrätter. Ja, det är dagens hyreslagstiftning som är skuld till detta och som ni står bakom.

I motsats till oss har ni dessutom uppenbarligen inget större förtroende för politiker på den kommunala nivån. Det ska inte vara vår uppgift att bestämma om de vill ha kommunala bostadsbolag eller inte. Det viktigaste är att de sköter sitt åtagande när det gäller bostadsförsörjningsan-

svaret. Centerpartiet överläter i sann federalistisk anda detta ansvar på kommunerna.

Det finns också motioner om miljonprogrammets bostadsområden och dess förnyelse. Ni skriver att det är nödvändigt att staten tar på sig en del av ansvaret för detta program och att det givetvis ska delas mellan fastighetsägarna, kommunerna, näringslivet och de boende. Av den totala kostnaden vill ni belasta näringslivet med 5 miljarder och staten och kommunerna med vardera motsvarande summa.

Menar ni att företagen, bland annat de inom bostads-, bygg-, energi- och transportsektorerna, ska ställa upp med en del av finansieringen? Menar ni att de ska avstå från avkastningskrav på investeringen? Menar ni att de ska ta av sina vinster, eller vad menar ni? Om de inte vill, vad gör ni då?

Ska ni också i sann socialdemokratisk anda tvinga kommunerna att öka sina kostnader utan att de får ekonomisk kompensation för detta från staten? Den tiden hoppades jag var förbi. Men jag tolkar det så att om det, Gud förbjude, skulle bli ett regimskifte 2010 kan kommunerna vänta sig en kostnadsökning på 5 miljarder. Det är i så fall ett viktigt och ett tydligt besked.

Miljöpartiet skriver i sin motion att de förestående satsningarna riskerar att leda till mycket kraftigt höjda hyror. De anser inte att det är rimligt att lägga hela kostnaden på de boende.

Som villaägare får jag själv stå för min hyra och mina renoveringar. Varför ska jag då betala upprustningen även för andras bostäder? Är det inte så att Hyresgästföreningen genom hyresförhandlingar har medverkat till att hyrorna har hållits på för låg nivå för att ge fastighetsägarna utrymme att löpande kunna renovera sina fastigheter? Därmed har hyresgästerna genom åren tjänat på den lägre hyran. När det nu är dags för större renoveringar är det naturligt att det blir lite högre hyreshöjningar, och det är väl helt rimligt.

Herr talman! När det gäller vår syn på hyresrätten vill jag återigen klargöra att såväl Centerpartiet som alliansen är positivt inställda till hyresrätten som boendeform. Fullservice och flexibilitet är honnörsord som stämmer väl in.

Vi är överens om att skattereglerna ska vara neutrala för de olika upplåtelseformerna. Det finns inga bärande skäl för att vi politiker ska gynna det ena eller det andra sättet att bo. I den mån hyresrätten är förfördelad är jag beredd att verka för att undanröja denna orättvisa.

Socialdemokraterna och Vänsterpartiet uttrycker ofta att kommunerna säljer sina bostadsfastigheter för billigt. Men de skriver nu i en motion att de säljer marken för dyrt.

Försäljningen av de statliga bolagen kallas för utförsäljning, det vill säga rea. Samtidigt skriver ni i er reservation att regeringens inriktning nu tycks vara att sälja det statliga fastighetsbeståndet till högsta möjliga pris. Är det någon som kan förklara logiken?

Kravet på en kommunal bostadsförmedling visar kanske en del på var oppositionen befinner sig eftersom det känns som gammalt 60-tal.

Förklara för mig varför ni tycker att det är så viktigt att allmänheten har insyn i de privata fastighetsbolagens köer! Ska vi ha insyn även i bilförsäljarnas och byggföretagens köer, eller vari ligger skillnaden?

Ni skriver också att kravet på en förmedling måste kombineras med bestämmelser som inskränker hyresvärdarnas möjlighet att ställa upp oskäliga villkor. Men detta regleras i hyreslagstiftningen, så vad är problemet?

Diskriminering är förbjudet. Det finns i en egen lagstiftning, och det är en fråga som vi är överens om. Detta kan åberopas om man av sådana skäl nekas en bostad. Att däremot ha en överprövning av skäl till att neka kontrakt är inte gångbart. Ska man till exempel ha rätt att hyra under processtiden? Eller omvänt, vem betalar hyresbortfallet? Ägare till privat egendom ska ha rätt att också besluta om hur denna egendom ska användas. Att tvingas till att hyra ut till en icke önskvärd person eller familj är faktiskt just icke önskvärt.

Herr talman! Det finns också motioner om att hålla nere hyreskostnaderna. Jag kan inte se några lösningar i motionsförslagen. Men för att dels hålla hyrorna på en rimlig nivå, dels skapa en långsiktighet och en trygghet i boendet finns en intressant modell där varje nytt hyreskontrakt betraktas som ett civilrättsligt avtal, med en annan månadskostnad än tidigare hyresgäst har levt med. På så sätt drabbas inte befintliga hyresgäster av onödiga hyreshöjningar, utan tvärtom kan det bidra till att hålla nivåerna nere med bibehållen lönsamhet för fastighetsägaren.

Egon Frid skriver i en motion om andrahandsuthyrning att hyresgästen ska kunna ta över lägenheten om förstahandshyresgästens kontrakt upphör. Är Egon Frid därmed beredd att låta vissa gå förbi köerna medan andra som har stått i kö länge snällt får stå kvar? Dessutom ökar risken markant för svarthandel med andrahandsuthyrning om man får förtur till lägenheten.

Vad gäller oförmågan att betala sin hyra vill regeringen se över möjligheten att betala ut bostadsbidraget direkt till hyresvärderna liksom utbetalning av ekonomiskt bistånd. Detta känns helt naturligt, och det borde vara så redan i dag.

Ett något udda men tydligt socialistiskt förslag finns i en motion från Vänsterpartiet om tvångsförvaltning vid etnisk diskriminering. Snacka om politisk klåfingrighet. Ska det också gälla företag där arbetsgivare har diskriminerat någon anställd? Ska det också gälla säljföretag som har diskriminerat en kund? Förseelsen är straffbar, och det borde räcka även för en vänsterpartist, eller vad tycker Egon Frid?

I Socialdemokraternas särskilda yttrande om hyresrätt, punkterna 1–14, står det: ”Vi avser att driva en politik för att landets hyresgäster inte bara ska kunna fortsätta att vara hyresgäster utan också för att de ska känna trygghet i boendet.”

Detta kan vi väl alla skriva under på. Men att äga sin bostad är väl den mest trygga boendeformen? Varför bejakar ni då inte ombildningar för att fler ska kunna känna sig trygga? Eller är det så att det ni tyckte när ni skrev reservationen inte gäller längre eftersom Carina Moberg i förra veckan torgförde att det nog är positivt att äga sin bostad?

För varje dag som går närmar sig oppositionen alliansens politik på område efter område. Det känns bra för oss, men frågan är hur det känns för Socialdemokraterna att ständigt göra en 180-graders vändning från sin tidigare politik.

Herr talman! Jag ska till sist säga några ord om de blivande ägarlägenheterna. Även i denna fråga börjar oppositionen svänga. Men i oppo-

sitionens gemensamma särskilda yttrande står det: ”I dag finns en väl etablerad och fungerande form för att äga sin bostad i ett flerfamiljshus, nämligen bostadsrätten.” En ren sakupplysning: Ingen bostadsrättsinnehavare äger sin bostad. Det är ett tungt vägande skäl för att införa ägarlägenheter. En bostadsrättsinnehavare äger bara rätten att disponera en viss lägenhet – ingenting annat. Denna rätt går förvisso att handla med men enbart med styrelsens godkännande i motsats till ägarlägenheter. Där beslutar man själv i stort sett som man gör i dag i fråga om en vanlig villa.

Jag yrkar bifall till förslagen i utskottets båda betänkanden och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 103 EGON FRID (v) replik:

Herr talman! Jag tycker egentligen att Lennart Petterssons cyniska anförande och inställning till landets hyresgäster inte är värt att kommentera. Men det kanske ändå är på sin plats att bemöta vissa häpnadsväckande kommentarer.

En sak som Lennart Pettersson tar upp är att vi värnar besittningsrätten så starkt att vi menar att det är logiskt att en andrahandshyresgäst skulle få ta över besittningsrätten när olika faktorer föreligger. Lennart Pettersson anser att det är ologiskt. Men att en hyresgäst säljer sin lägenhet till någon annan som inte har stått i bostadskön är helt normalt enligt alliansens politik. Vad är det för skillnad? Det viktiga är väl att hävda besittningsrätten? Vi i Vänsterpartiet är måna om att stärka besittningsrätten generellt och även i specifika fall för hyresgästerna gentemot hyresvärdarna.

Sedan talar Lennart Pettersson om varför kommuninvånarna ska vara med och bidra till att vi har bra hyresrätter. Villaägarna har i dag en subvention på 30 procent på sitt boende. Vad vi jobbar för är en neutralitet mellan upplåtelseformerna. Lennart Pettersson nämnde själv i sitt anförande att Centerpartiet bejakar det. Men vad bidrar ni till? Ni bidrar till att orättvisorna mellan upplåtelseformerna ökar. I dag finns det inget nationellt stöd för hyresgästen och för hyresrätten. Ni har gjort förändringar som enbart har gynnat villaägarna och bostadsrättsinnehavarna. Vad är logiken i det? Var finns sympatin för hyresrätten, som Lennart Pettersson sade att han stod för?

Anf. 104 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja börja med att fråga om några exempel på att jag uttryckte mig cyniskt mot hyresgästerna. Jag kan inte hitta det i mitt anförande. Det innebär nog i så fall att vi tolkar det väldigt olika. Men kan Egon Frid ge några exempel vore jag tacksam. Då får jag ändra mitt ordval i fortsättningen.

(EGON FRID (v): Det gjorde jag.)

Sedan förstår jag inte heller detta med besittningsskyddet. Ett andrahandskontrakt ger inget besittningsskydd. Nej, det gör det inte. Enligt min uppfattning ska det inte heller göra det, bland annat av det skälet som jag framförde, nämligen: Varför ska man gå förbi en bostadskö genom att man tecknar ett kontrakt mer eller mindre fiktivt i ett andra-

handskontrakt? Självklart får det den konsekvensen, som jag också uttryckte, att man då är beredd att betala för andrahandskontrakt. Och det är en marknad som inte finns och som inte ska finnas när det gäller hyresrätter.

Jag förstod inte heller vad Egon Frid menade när han uttryckte att alliansen tycker att det är normalt att man säljer sina lägenheter. Jag vet inte om Egon Frid menar bostadsrätter eller att det förekommer försäljning av hyresrätter. Men om det är det senare som han menar är det definitivt ingenting som alliansen står bakom. Det finns ingen vit marknad för försäljning av hyresrätter, och det ska inte heller finnas. Men det är en marknad som har uppstått på grund av en obefintlig bostadspolitik under åren innan vi tillträdde. Det är ingenting som har uppkommit under de senaste två åren.

När det gäller det sista, vem som ska betala vad, erkänner jag gärna att det ska vara skatteneutralt. Det är bara det att vi inte har haft beräkningar som visat var det befinner sig. Jag säger också att jag, om det är så att det är en snedsits, är beredd att verka för att rätta till det. Men som privatperson är jag inte beredd att gå in och ta andras hyreskostnader.

Anf. 105 EGON FRID (v) replik:

Herr talman! Men det är rimligt och fullt möjligt för Lennart Pettersson att stödja villaägarna och deras fortsatta avdragsmöjligheter. Där har det inte skett någon förändring. Där medverkar inte alliansen till några förändringar. Men kompensationen för villaägarnas möjligheter till avdrag med 30 procent har ju varit ett av skälen till att vi ska ha någon form av nationella subventioner för att bygga hyresrätter så att det blir så låga och rimliga hyror som möjligt.

Sedan tycker jag att det är ett intressant exempel att ta upp att – som jag menar och som jag sagt i min första replik här – Lennart Pettersson har en cynisk syn på hyresgästen.

Varför har vi en andrahandsmarknad på grund av att det är brist på hyresrätter? Varför ska inte besittningsrätten på en andrahandsmarknad kunna vara så stark att en hyresgäst som bott i en lägenhet ska kunna efterfråga rätten att bo där lika mycket som en hyresgäst ska ha rätt att ombilda och sälja lägenheten till en person som inte har stått i bostadskön utan som efterfrågat en bostadsrätt och som redan i dag har en marknad där man kan köpa bostadsrätter?

Alliansen har väl visst medverkat till att underlätta för ombildningar av allmännyttan, av hyresrätten, vilket i sig är en försäljning av hyresrätter.

Anf. 106 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Herr talman! Jag tar den första delen när det gäller skatteneutraliteten. Vi kan ta ett exempel, och det kan man tycka vad man vill om. Men det är så att villaägare framöver betalar 6 000 kronor i fastighetsavgift. Som lägenhetsinnehavare betalar man 1 200 kronor. Det finns lägenheter som är av samma storlek som villor. Ändå är det en skatteskillnad. Som hyresgäst har man där en skatteförmån.

Det kan vara så att också andra positioner behöver korrigeras – det erkänner jag gärna – efter de förändringar som skett sedan vi tillträdde.

Därför säger jag att jag är beredd att driva de frågorna vidare för att det ska bli skatteneutralitet. Det finns inga delade meningar om det.

Detta med att ha brist på lägenheter påverkar inte min syn på hyresgäster. I min värld finns det inte någon tanke om att behandla olika och att ha en uppfattning om hyresgäster och en annan om dem som har eget boende. Jag förstår inte varifrån Egon Frid får den tanken och att jag är cynisk mot hyresgästerna.

Bristen på lägenheter beror i huvudsak på att vi har en brist på produktion. Arbetarna i det här landet räcker ju inte till för att bygga det som behöver byggas. Skulle vi bygga fler lägenheter får allt annat stå åt sidan. Det är de facto på det sättet. Överhettningen är ett problem som, tror jag, varken Egon Frid eller jag för tillfället kan göra någonting åt. Det är branschen själv som har mycket att göra i det avseendet.

Till sist: När det gäller andrahandsuthyrningen och besittningsskyddet är det så att man som fastighetsägare måste ha en möjlighet att styra det som händer och sker i den egna egendomen. Där menar jag att det finns en skillnad mellan en hyresgäst som har ett besittningsskydd gentemot fastighetsägaren och en andrahandshyresgäst som kommer in. Det måste man vara införstådd med också som andrahandshyrare. Jag tycker att det är rimligt, och ännu rimligare tycker jag att det är att om man står i kö för en bostad ska den tiden vara avgörande när man kommer fram i kön.

Anf. 107 LARS TYSKLIND (fp):

Herr talman! Nu behandlar vi två betänkanden: CU18 *Bostadsförsörjningsfrågor* och CU19 *Hyresrätt och bostadsrätt m.m.* Därmed kan vi väl säga att vi diskuterar stora delar av bostadspolitiken.

Jag vill inledningsvis säga att jag instämmer i mycket av det som Ewa Thalén Finné och Lennart Pettersson här har framfört. Det markerar att vi i alliansen är väldigt eniga om just bostadspolitiken men också om det mesta andra.

Det har varit mycket diskussion här om ministrars närvaro eller inte. Jag kommenterar inte det utan kan bara verifiera det som Ewa Thalén Finné sade, nämligen att närvaron inte heller förut har varit så hög. Nu gäller det, som sagt, motionsbetänkanden. Kanske är det naturligare att förvänta oss ministernärvaro när det är fråga om en proposition.

Herr talman! Jag tycker att ett bra och naturligt avstamp i en sådan här debatt ändå är att titta på de bostadspolitiska mål som vi har beslutat om här i riksdagen. Man kan läsa att målet för bostadsfrågor är en långsiktigt väl fungerande bostadsmarknad där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.

Ett annat mål handlar om samhällsbyggande. Det kommer in ytterligare faktorer, men jag nöjer mig med det detta så länge.

Det framgår med stor tydlighet att det är den enskilda bostadskonsumenten som står i fokus. Det måste man också ha med sig i debatten.

En förutsättning för att vi ska ha en bostadskonsument som kan göra sina val på en bostadsmarknad är att vi har tillgång till alla upplåtelseformer, inklusive ägarlägenheter – som ju nu är på gång och som, förhoppningsvis, inom en snar framtid är verklighet. Några av oss var häromdagen på ett remissmöte, så vi vet att detta verkligen är på gång.

Herr talman! Betänkandena väver in i varandra, så det är kanske svårt att i diskussionen här hålla isär saker och veta om man pratar om det ena eller det andra. Det får väl bli som det blir; det kommer att blandas ihop.

När det gäller allmännyttans villkor finns här motioner om ett villkor som redan har förändrats i och med att alliansregeringen tillträtt. Det gäller den förändring som inträdde i fjol den 1 juli när tillståndsplikten för försäljning av allmännyttiga bolag – delar eller hela – försvann utan att det lämnades över till kommunerna. Det är helt naturligt att detta är en kommunal självstyrelsefråga.

Men det innebär inte – som egentligen, tycker jag, kan utläsas av oppositionens reservation – att man ifrågasätter kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Det har kommunerna naturligtvis kvar. Kopplingen till de kommunala bostadsföretagen är inte helt klar på det sättet. Kommunerna kan ju välja andra vägar för att uppfylla detta. Jag är helt övertygad om att man ute i kommunerna tar det här ansvaret.

Sedan ska man väl inte sticka under stol med att allmännyttan i många kommuner är ett väldigt viktigt verktyg för att uppfylla bostadsförsörjningsansvaret. I vissa kommuner har man tagit ställning för att man har de förutsättningarna att man måste ha ett allmännyttigt bolag. I andra kommuner har man tagit ställning på annat sätt. Det ena är inte mer rätt än det andra så att säga.

På något sätt kan det, tycker jag, av reservationstexten utläsas att man från oppositionens sida inte tycker att de kommunala politikerna tar det här ansvaret utan att vi med ett nationellt regelverk ska styra upp kommunpolitikerna i den här frågan.

Herr talman! Utredningen om allmännyttans villkor och betänkandet *EU, allmännyttan och hyrorna* har av förklarliga skäl hamnat i fokus. Betänkandet kom ganska nyligen, och utredningen har väldigt mycket varit uppe till debatt. Utredningen tas upp i båda betänkandena från lite olika infallsvinklar.

Som tidigare sagts här är utredningen nu ute på remiss, fram till den 8 september. Naturligtvis är det väldigt viktigt att ta hänsyn till och beakta de synpunkter som kommer in. Jag är helt övertygad om att regeringen kommer att göra det. Man har också uttalat att det är väldigt viktigt att väva in de åsikter som kommer in kring detta och vad det kan innebära.

Vi måste ändå kunna enas om att det finns vissa frågor här som kräver en lösning. Det gäller statsstödsreglerna och konkurrensreglerna inom EU och även frågan om den hyresledande rollen och sådant – frågor som på ett eller annat sätt måste lösas. Att skapa förändringar är inget självändamål. Förändringarna ska ändå leda till ett bättre system där hyresrätten i framtiden får en starkare roll.

Herr talman! Jag skulle vilja ägna lite tid åt att analysera vad Socialdemokraterna skriver i sin reservation om hyressättning och vad man uttalar i sitt särskilda yttrande om hyresrätt i betänkandet om hyresrätt och bostadsrätt. Carina Moberg har tidigare tagit upp en del av de synpunkterna.

Bland annat skriver man – det är kanske inte exakt återgett, men det är i alla fall andemeningen: Marknadsmässig hyressättning ska inte genomföras.

Jag utgår från att man med det menar vad som i vardagligt tal brukar kalla för marknadshyror.

Då är det viktigt att slå fast att regeringen inte har någon ambition att lägga fram något förslag som innebär att vi får marknadshyror i Sverige eller förslag som skapar hyror som gör att människor känner sig otrygga och inte kan bo kvar. Där finns egentligen inga motsättningar. Så är det.

Bruksvärdessystemet ska bevaras, sägs det. Där kan man säga ja igen. Men från Folkpartiets, alliansens och även utredningens sida föreslås att lägesfaktorn ska få en större betydelse. Ewa Thalén Finné tog upp Malmömodellen som ett exempel. Det är ett bra exempel. Där har man även med dagens system låtit lägesfaktorn få en större betydelse.

Hyresgästen ska ha besittningsskydd för att inte riskera oskäligen hyreshöjningar. Naturligtvis ska det vara så. Det föreslås en typ av skyddsregel i utredningen. Nu är det inte sagt att det blir exakt den, men någon typ av skyddsregler för oskäligen och orimligen hyreshöjningar kommer det att finnas i framtiden också.

Hyresrätten är och bör även i framtiden vara en livskraftig och betydelsefull upplåtelseform. Ja, där är det ja igen. Alliansregeringen ser det som en central uppgift att se till att alla upplåtelseformer finns på en bostadsmarknad. Bostadskonsumenter ska kunna välja hyresrätt som en bra och flexibel lösning, inte bara flexibel, det är ju fullserviceboende.

Det finns naturligtvis många sätt att utveckla hyresrättsboendet. Vi har diskuterat det här med tillval och frånval vid olika tillfällen. Det är viktigt att vi kommer i hamn med de frågorna också.

Vidare står det att allmännyttan ska vara till för alla. Det betyder att man inte ska införa någon typ av *social housing* i Sverige. Det finns väl inget parti i Sveriges riksdag som har idén att vi ska införa *social housing*. Den har inte någon plats i vårt land. Det tycker väl inte något parti i den svenska riksdagen.

Herr talman! Det var bara några påståenden. Jag nöjer mig med dem så länge. Om någon vill ställa en konkret fråga kan jag ta det senare, men jag vill göra en liten reflexion. Det är inte riktigt konstruktivt, när man nu har tagit fram en utredning som påvisar möjligheter att lösa vissa problem, att i reservationer säga att vi ska kasta förslagen i papperskorgen utan att ens analysera och remissbehandla dem. Det är ändå frågor som måste lösas.

Herr talman! Jag skulle vilja ta lite tid att kommentera vad som har sagts tidigare i debatten. Carina Moberg uttryckte i sitt första anförande ungefär att social bostadspolitik i socialdemokratisk tappning innebär att människor ska kunna bo på ett bättre sätt än man egentligen har ekonomi för. Det är ett intressant uttalande. Samtidigt kan man i det sammanhanget säga att bostadspolitik inte är någon isolerad företeelse utan hör ihop med andra politikområden. När det gäller enskilda människors ekonomi har alliansregeringen lagt väldigt stor vikt vid att människorna ska kunna få ett utrymme, inte minst genom att föra en politik för att fler ska komma i arbete. Det ger naturligtvis människor bättre ekonomi, och man har genomfört skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare som därmed får mer pengar kvar i plånboken. Det skapar handlingsutrymme för att ha en större valfrihet när det gäller även bostäder.

Vidare tog Carina Moberg upp bostadsmarknadens betydelse för arbetsmarknaden. Det finns ett samband. Hyresrätten är en förutsättning på många ställen för att skapa möjligheter till rörlighet på arbetsmarknaden. Alliansregeringen har ingen annan uppfattning i den frågan, utan man har så sent som för fjorton dagar sedan beslutat om att ge BKN, Bostadskreditnämnden, ett uppdrag att göra en kunskapsöversikt om sambandet mellan fungerande bostadsmarknad och en väl fungerande arbetsmarknad och vilka faktorer som är de viktigaste. Det visar att det här är frågor som hela tiden är levande. Att det krävs förändringar och utveckling är klart.

Herr talman! Jag tyckte att Egon Frid i sitt anförande gjorde en liten intressant koppling mellan vanligt folk och hyresrätt. Jag vet inte, Egon kanske kan förklara själv, men jag tycker att det är en grov generalisering. Vad är vanligt folk, och vad är inte vanligt folk? Det är bostadskonsumenter som väljer utifrån helt olika preferenser. Själv bor jag i en hyresrätt i allmännyttan, och om jag är vanligt folk eller inte vet jag inte, men enligt Vänsterpartiets definition är jag tydligen vanligt folk. Det känns skönt.

Herr talman! Egon Frid tog även upp det här med passivhus. Det är ett väldigt intressant område. Vi hade ett energieffektiviseringsseminarium där det visades väldigt tydligt vilken potential det finns inom bostadsbeståndet att göra energieffektiviseringar. Redan i dag säger de som bygger så kallade passivhus att det finns tillräckliga ekonomiska incitament att få dem att bli lönsamma direkt. Inom det området känns det mer som att byggbranschen själv måste ta på sig ett stort ansvar, ta till sig kunskap och ändra sitt sätt att bygga. I och med att priset på energi i dag är så högt finns det redan nu väldiga drivkrafter att bygga energieffektivt.

Jag ska avsluta med att göra en liten reflexion kring det här med ägarlägenheter. Det känns lite högtidligt att vi snart är i hamn med den frågan. Här har man motionerat under många mandatperioder om ägarlägenheter och fått både det ena och det andra svaret – det aldrig kan bli något för den svenska marknaden. Jag tycker att det är lite glädjande att jag inte kan läsa något annat i det särskilda yttrandet än att man har gått från ett tvär-nej till ett mer eller mindre avvaktande ställningstagande. Det kan hända att det till och med slutar med att vi kan tycka att ägarlägenheter också är någonting bra.

Det står i det särskilda yttrandet att man inte tror att det löser alla problem på bostadsmarknaden. Det tror vi inte heller. Det är för det första en stor valfrihetsfråga. Man får ytterligare en upplåtelseform att välja. För det andra finns det vissa ekonomiska ramar i och med att enskilda människor går in och satsar pengar. Det kommer på ett eller annat sätt att kunna leda till ökat byggande.

Med det vill jag åter yrka bifall till förslagen i båda betänkanden och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 108 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Lars Tysklind började med att hänvisa till den nya målformulering som alliansregeringen har beslutat om när det gäller målen för bostadspolitik. Formuleringen slutar i stil med att konsumenterna möter ett utbud som svarar mot behovet. Det här kan låta väldigt tjugigt,

men jag tycker att det är en formulering som man måste dissekera. Vad betyder det egentligen?

För det första måste man se till att det finns ett utbud som på något sätt svarar mot behovet. Där har vi ett jättegloop.

För det andra: Om man ska kunna möta det behovet måste det finnas bostäder någonstans. Ni tycker inte att en samlad bostadsförmedling är så viktig. För er är det okej, om jag förstått rätt era inlägg som jag hört här, att olika fastighetsägare har egna hemliga kölistor. Då blir det väldigt svårt att hitta det där utbudet som skulle kunna svara mot behovet.

Det finns bostadskonsumenter som har behov som inte är så attraktiva för den som äger fastigheten. Vi har hört att fastighetsägaren ska kunna säga nej till bostadssökande. Om man har många barn till exempel, funktionshinder eller överkänslighet mot något är man kanske inte lika intressant. Det kan hända att man har ganska specifika eller jobbiga behov. Hur ska man få dem tillfredsställda på den här marknaden om man dessutom är arbetslös och har en ringa betalningsförmåga?

Det är här det finns ett stort utrymme för den sociala aspekten. Jag tycker att det väldigt mycket handlar om marknadsingrepp. Därför har jag väldigt svårt att förstå hur ni ska klara att se till att människor faktiskt kan få det som ni säger att de ska få, nämligen att de ska möta ett utbud som svarar mot behoven. Ni reflekterar i behovsbilden inte över att ett behov faktiskt också kan handla om brist på betalningsförmåga.

Anf. 109 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Om man har ett behov måste man på ett eller annat sätt få en betalningsförmåga för att kunna uppfylla det. Behovet leder till en efterfrågan. Det ska då finnas ett utbud. Utbudsfrågan har ju att göra med att man skapar långsiktiga spelregler så att bostadsbyggandet faktiskt speglar den efterfrågan som finns.

När det gäller att ekonomiskt kunna täcka upp är det för det första det som jag nämnde i mitt anförande kring att man har en politik där människor kommer i arbete och att man har sänkt skatterna för låg- och medelinkomsttagare. Det har skapat ett utrymme för att kunna efterfråga bostäder på ett annat sätt.

Oaktat detta kommer det naturligtvis alltid att finnas behov av riktade bostadsbidrag mot vissa grupper. Det är ändå frågan om att vi stärker den enskilda individen för att man ska kunna efterfråga bostad.

Herr talman! Jan Lindholm tog upp bostadsförmedling. Behovet av en bostadsförmedling eller inte är precis samma sak som det vi har diskuterat när det gäller om man vill ha en allmännytta eller inte i en kommun. Det är upp till den enskilda kommunen om man känner att man har ett behov av en bostadsförmedling. Då kan man starta en sådan.

Det är så dagens lagstiftning är. I dagens lagstiftning står det också att regeringen har utrymme att anmoda en kommun att ha en bostadsförmedling. Mig veterligen har detta aldrig utnyttjats, i alla fall inte under den tid jag har suttit i riksdagen, inte under den förra socialdemokratiska regeringen heller. Så man har väl tyckt att kommunerna har skött detta ganska bra.

Anf. 110 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag är inte riktigt säker på att jag förstår vad Lars Tysklind säger. Jag tolkar det som att jag uppenbarligen har missförstått alliansregeringens inställning när det gäller de privata fastighetsägarnas möjligheter att slippa förmedla sina lägenheter på ett öppet, synligt och transparent sätt. Jag har uppfattat det som att det är en konflikt mellan oss, att vi vill se den öppenheten och transparensen och att ni anser att de privata fastighetsägarna ska slippa det och kunna förmedla sina fastigheter under bordet till de vänner och bekanta som de anser har behov av det. Marknaden är då berövad en inte oväsentlig del av utbudssidan.

Men det är bra om jag har missförstått det. Då är jag betydligt mindre kritisk mot den bostadspolitik ni driver. För det är en väsentlig komponent.

Man bollar med orden. I målsättningen står ordet behov. Nu väljer Lars Tysklind att säga att behovet leder till en efterfrågan. Orden kan naturligtvis betyda lite olika saker. Men efterfrågan handlar fortfarande om förmågan att betala. Man kommer inte ifrån det. Visst har vi konjunkturen som går upp och ned, det svänger, och nu är kanske arbetsmarknaden på väg att svikta lite.

Ni hänvisar till att ni har gjort en skattereform som gör att folk har mer pengar i plånboken. För dem som har haft de riktigt stora husen har det naturligtvis inneburit att man har fått 30 000, 40 000, 50 000 eller 60 000 extra per år i plånboken. Men för dem som har bott i de mindre husen på landsbygden har det blivit en real ökning. De har fått en högre kostnad. Det är ungefär 250 000 villaägare som har fått högre fastighets-skatt än de hade tidigare. Det är en sanning med lite modifikation att man har fått mer pengar i plånboken.

Anf. 111 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Nu kom vi in på småhus- och fastighetsskattefrågan. Den kan man hålla på och räkna fram och tillbaka på. Faktum kvarstår att om man jämför det gamla systemet som fanns med det som finns i dag så finns det ingen svensk kommun där man i genomsnitt betalar högre fastighetsskatt. Man har visat klart att det inte finns någon kommun där man får höjt.

Det kanske är bra om vi reder upp det när det handlar om bostadsförmedlingar. I vissa kommuner har man valt att ha bostadsförmedling och har bra frivilliga överenskommelser med de privata fastighetsägarna. Det är inte heller något som man behöver fatta några politiska beslut om i riksdagen, utan det är upp till kommunen om den känner behov av det och man då gör frivilliga överenskommelser. Det är något som vi vare sig är för eller emot. Vad vi är för är att man har frihet att göra detta.

Anf. 112 CARINA MOBERG (s) replik:

Herr talman! Lars Tysklind talar som vanligt väldigt resonerande och många gånger väldigt klokt, tycker jag, från talarstolen. Jag har tidigare omnämnt honom som en samförståndspolitiker. Det tror jag att Lars Tysklind är.

Jag vill ändå fråga, för jag känner mig lite osäker. Jag tycker att Lars Tysklind pratar sig varm för den så kallade Allvillutredningen och på punkt efter punkt egentligen ställer sig bakom de förslag som utredaren

nu har överlämnat till regeringen. Ska jag tolka det som att Lars Tysklind och den borgerliga majoriteten i utskottet redan har ställt sig bakom de förslag om vinstmaximering och efterfrågestyrd hyressättning som utredaren föreslår?

Jag skulle också vilja göra ett klargörande. Den så kallade Malmömodellen är bara en av alla de modeller som fungerar ganska bra runt om i landet – vi har en Linköpingsmodell, en Göteborgsmodell – där man på ort och ställe har hittat ett bra sätt att komma överens om hur hyressättningen ska ske. Det är väl ingen här inne som har något emot det? Men man kan notera att det redan med dagens system går att göra sådana överenskommelser. Där man inte har lyckats med det är här i Stockholm. Det tror jag också att vi alla kan vara överens om att man skulle kunna lyckas med på ett bättre sätt.

Så Malmömodellen är inte detsamma som de förslag som Michaël Koch lägger fram i sin utredning.

Du pratar dig över huvud taget väldigt varm om våra reservationstexter som ju är det som ni får läsa, för ni har egentligen inga egna förslag att komma med. Det blir våra motförslag som ni förhåller er till. Jag vill bara säga att ni är välkomna att rösta på våra reservationer här så småningom. På måndag blir det väl.

Anf. 113 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Jag valde att titta på de här reservationstexterna för man kan reagera lite grann när man läser en sådan reservationstext eller ett särskilt yttrande. Ni skriver att ni inte vill införa marknadshyror. Då är det underförstått att det vill alliansen göra.

Då är det på sin plats att dementera det. Regeringen har inga ambitioner att lägga fram sådana förslag så att vi inför marknadshyror i Sverige. Det kanske är avsikten att man skapar en osäkerhet ute bland hyresgästerna. Det tycker jag är lite olyckligt i så fall.

När det gäller förslagen totalt i den här utredningen är det precis som jag sade att vi har en remisstid som löper till den 8 september. Den tycker jag att vi ska ha respekt för. Det är en bred remissomgång där många får komma in med synpunkter. Man får sedan ta ställning till vad de synpunkterna innebär kontra det förslag som gäller.

Herr talman! Ordet vinstmaximering används. Det står faktiskt i förslaget. Men det står också vinstmaximering i förhållande till den risk man tar. Det är en väldig skillnad. Det är inte så att kommunala bostadsföretag kommer att ha någon annan affärsmässighet än privata bolag. Skulle Stena Fastigheter vinstmaximera kortsiktigt kanske de skulle börja sälja sina hyresrätter som bostadsrätter på många ställen. Det gör de inte, för de har hyresrätter som affärsidé.

Ett allmännyttigt företag som vill ha kvar sina hyresrätter har också det som affärsidé. Det finns inget företag som klarar sig om man inte inför någon slags affärsmässighet. Det måste man ha. Det kravet borde ha funnits på allmännyttan. Man borde ha känt på sig ute i kommunerna att man skulle ha det. När man inte har haft det har det slutat ganska illa.

Anf. 114 CARINA MOBERG (s) replik:

Herr talman! Jag vill inte att det ska råda något tvivel om att vi socialdemokrater står på hyresgästernas sida. Det finns många olika exempel

på att den borgerliga regeringen och den borgerliga majoriteten i Sveriges riksdag inte gör det. Det tycker även hyresgästerna, och många hyresgäster känner sig förtvylade. De vill till exempel inte ombilda sina hyresrätter till bostadsrätter, men många av dem känner sig nästan tvingade att göra det. Sådan är verkligheten i Stockholm. Gå ut och prata med folk så får ni höra många vittna om den otrevliga stämning som plötsligt inträder i ett hus där alla tidigare kommit överens på ett bra sätt.

Jag vill bara säga några ord till om vinstmaximering. Det kan, enligt utredningen, leda till att ett allmännyttigt fastighetsbolag tvingas sälja sitt hus om det skulle innebära att det är det bästa sättet att maximera vinsten. Det kan också innebära att man inte längre kan bygga lekparkar. Det är ett lite slitet exempel, men det är trots allt så att om inte det innebär att man kan påvisa att man gör en maximal vinst kan man i framtiden inte ens se till att ungarna har någonstans att leka i ett område som ägs av ett allmännyttigt bostadsföretag.

Sist men inte minst skulle jag vilja kommentera vår inställning till ägarlägenheter och förtydliga vår nuvarande ståndpunkt en aning. Det är andra talare som har lagt ord i munnen på oss tidigare också. Läser man det särskilda yttrande som en enig opposition står bakom står det: Vi ställer oss avvaktande till de planer som gäller att ägarlägenheter ska införas som en ny form för boende i Sverige.

Men vi är samtidigt realistiska. Vi förstår att det kommer en proposition på detta område. Den kommer vi förmodligen inte att ställa oss bakom. Det är mitt tips i dag. Men vi ska självklart titta på förslagen. Vi vet att det kommer ett förslag, och vi ska titta på det. Vi kommer nog att se ganska många och stora problem med införandet av ägarlägenheter.

Anf. 115 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Fortsätter vi att tala om vad vi menar med affärsmässighet hörde jag på en repris av Värmlandsnytt i morse. Går man upp tidigt kan man se regionala nyheter på tv och se lite av verkligheten från resten av landet; det är bra. I en värmländsk kommun var verkligheten när det gällde affärsmässighet att man skulle riva hundra lägenheter för att slippa ha en kostnad på 6 miljoner per år. Detta med affärsmässighet är alltså olika på olika ställen.

Att vinstmaximering skulle innebära, som Carina Moberg beskrev, att man i ett kortsiktigt perspektiv skulle vara tvingad att sälja ett hus låter för mig som en ganska orimlig tolkning av det hela. Har man ett företag och affärsidén är att inneha hyresrätter ska man naturligtvis kunna driva det långsiktigt affärsmässigt med den affärsidén. Det kan inte vara så att man bara för att tjäna pengar kortsiktigt på något annat tvingas göra det. Det är en orimlig tolkning av detta begrepp.

När det gäller miljonprogramsområdet kan en långsiktig affärsmässighet vara att man väljer att sälja delar av beståndet för att få loss kapital för att kunna renovera och rusta upp resten och låta någon annan ta hand om resten och rusta upp om det. Det finns många sidor av affärsmässighet, men det är klart att det måste finnas ett utrymme.

Regeringen är väldigt mån om att skapa förutsättningar för att man ska kunna äga, förvalta och bygga hyresrätter. Det ska vara en attraktiv affärsidé därför att den upplåtelseformen är viktig att ha kvar på marknaden.

Anf. 116 YVONNE ANDERSSON (kd):

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna. Också jag instämmer i mina kollegers tidigare anföranden. Vi har varit eniga i dessa frågor, och vi kommer förmodligen att bli det också när propositionen väl kommer.

Jag kan inte låta bli att ta min minister i försvar när utskottsordföranden på ett raljant sätt talar om att han inte är närvarande i en debatt som aldrig någonsin har varit den typ av debatt där ministrarna är självklara som debattörer. Nog finns det anledning med tanke på det antal interpellationer som vår bostadsminister Mats Odell har fått att fråga hur många gånger Socialdemokraterna vill ha svar på samma fråga.

Det är viktigt att vi respekterar den ordning som har funnits genom alla år. Betänkandedebatterna kör vi från utskottet. Endast i undantagsfall är ministrar med. När det däremot gäller propositionsdebatter kan det vara mycket angeläget att ministrar kommer.

Debatten som hittills har varit väcker ett antal frågor hos mig. Hur har allt detta elände uppstått på två år? Det kan jag inte begripa. Jag tycker på något vis att det finns en avsaknad av självinsikt när Socialdemokraterna målar upp denna hemska bild av vad vi har åstadkommit på två år.

Jag vet mycket väl att man kan slänga sig med statistik. Men när jag tittar i tabellerna så är en sak säker. Efter den period som de borgerliga hade majoriteten 1991–1994 var det fler färdigställda lägenheter än efter den period när Socialdemokraterna hade makten. Går man till hyresrätter under perioden 1990–2006 ökade de med 4 procent medan bostadsrätterna ökade med 36 procent. Det var under en period då vi knappast kan beskyllas för politiken.

Nej, egentligen tror jag att det aktuella läget är att den socialdemokratiska bostadspolitiken lyckades i flera avseenden men misslyckades i andra. Vi har en del problem att ta tag i. Nu håller vi ihärdigt på att ställa om och ratta om den politiken för att vi tror att människors olika behov måste tillfredsställas utifrån att det finns olika möjligheter beroende på var i livet vi befinner oss.

Just detta fick vi också veta under ett studiebesök på Bostadsforskningsinstitutet. Där var det väldigt tydligt hur det har funnits vissa svårigheter under en period. Nu försöker vi åstadkomma något. Jag tycker att man ödmjukt ska respektera att vi försöker hitta lösningar på den situation som är.

Jag skulle vilja uppmärksamma tre saker i mitt anförande. Det är allmännyttans roll, vikten av hyresrätten och dess betydelse när det gäller ungas boendesituation.

Allmännyttans roll är viktig för den svenska bostadsmarknaden. Allmännyttan har under lång tid svarat för en hel del av utbudet på hyresmarknaden. Den kommunala beslutanderätten över de egna bostadsföretagen är grundläggande. Det var därför som riksdagen beslutade att upphäva tillståndsplikten vid överlåtelse från de kommunala bostadsföretagen. En omfattande kritik har därefter riktats mot detta tillståndssystem av bland andra Lagrådet och många kommuner. Det är varje enskild kommun som ska avgöra om och i så fall hur man vill utnyttja de möjligheter som finns till överlåtelse. Därför stöder jag utskottet fullt ut i att avfärda de motionsförslag som innebär att tillståndsplikten för överlåtelse från de kommunala bostadsföretagen ska återinföras.

Hyresrätten är nödvändig för att tillgodose flexibla arbetsmarknader. Alliansen strävar efter att skapa en bostadsmarknad som har balans mellan olika boendeformer. Vi vill vända den trend som vi har upplevt som problematisk med långa bostadsköer, svartkontrakt och omfattande oregerad andrahandsuthyrning, inte minst i Stockholm.

Vi vill ha möjlighet till individuella lösningar, inte enbart utseendemässigt utan också servicemässigt. Därför har regeringen tillsatt en utredning om tillval och frånval vid hyra av lägenheter. Utredaren ska titta på hur vi kan säkra hyresrätten genom att öka mångfalden i utbudet. Det är också något som vi arbetar hårt med för att tillgodose människors olika behov.

Ungas boendesituation är en angelägen fråga för allianspartierna. Om vi inte tillgodoser vad våra unga behöver skapar vi inte det samhälle som väcker framtidshopp. Därför har vi också sett till att det ska finnas hyresgarantier med ett statligt bidrag på 5 000 kronor till kommuner som har ställt säkerhet för avtal om hyra av bostadslägenheter. Syftet är att ge stöd till ungdomar och andra hushåll som har svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden.

Förvärvsgaranti innebär att statliga kreditgarantier ställs ut för förvärv av bostad. Statens bostadskreditnämnd kan ställa ut förvärvsgaranti för förstagångsköparens förvärv av bostad. Syftet är där att underlätta för den som vill köpa sin bostad och för första gången ta lån.

Hushållens frihet att välja boendeform måste bli större, och eget ägande underlättas. Det är då bostadsbristen kan undanröjas och bostadsmarknaden bli en del av en samhällsutveckling mot större trygghet och valfrihet.

Jag är glad och stolt över att vi har en bostadsminister som underlättar för unga människor och andra utsatta grupper att komma in på bostadsmarknaden med hjälp av införda kommunala hyresgarantier som får statligt stöd.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 9 juni.)

14 § Barnpolitiken och dess inriktning

Föredrogs
socialutskottets betänkande 2007/08:SoU14
Barnpolitiken och dess inriktning (skr. 2007/08:111).

Anf. 117 KENNETH JOHANSSON (c):

Herr talman! I betänkandet behandlas regeringens skrivelse *Barnpolitiken – en politik för barnets rättigheter* och motionsyrkanden som väckts med anledning av skrivelsen samt ett antal motionsyrkanden från de allmänna motionstiderna 2006 och 2007.

I skrivelsen nämns ett antal områden som regeringen ser som särskilt viktiga att prioritera i det fortsatta arbetet för att ta till vara och stärka barns rättigheter och intressen. Det rör sig om, utan inbördes ordning, för det första det strategiska arbetet med att genomföra barnkonventionen, för det andra stödet i föräldraskapet, för det tredje arbetet med att be-

kämpa våld mot barn och för det fjärde arbetet med att främja barns psykiska hälsa.

Utskottet anser att prioriteringarna inom barnpolitiken är väl avvägda och avstyrker motionsyrkandena med hänvisning främst till pågående arbete på området.

I betänkandet finns 21 reservationer och två särskilda yttranden.

Jag ser fram emot en trevlig och givande debatt.

Anf. 118 MARINA PETTERSSON (s):

Herr talman! Jag vill redan nu yrka bifall till våra reservationer 4, 11 och 15, men vi står naturligtvis bakom alla våra reservationer.

När det gäller barnpolitiken i Sverige måste man utgå från alla politikområden som finns för att få en helhetsbild av hur det ser ut i Sverige just nu och hur utvecklingen ekonomiskt, socialt och hälsorelaterat troligtvis kommer att te sig för olika grupper barn.

Denna analys saknas i regeringens barnskrivelse. Många uppdrag redovisas, och det fokuseras på några områden. Regeringen lovar att komma tillbaka om behovet av nya åtgärder bör prioriteras.

Det strategiska arbetet med att genomföra barnkonventionen som innefattar förstärkt uppföljning, samordning och kompetensutveckling i syfte att förbättra tillämpningen av barnkonventionen är bra. Dock kvarstår frågan om BO:s resurser räcker till för det utvidgade uppdraget och vad Barnombudsmannen inte kommer att mäta med om anslaget inte ökas.

Stödet i föräldraskapet och arbetet mot våld mot barn är också områden som regeringen fokuserar på och som är jätteviktiga eftersom vi nu, trots 30 års agaförbud, kan se att det sker en ökning av de vuxnas våld mot barn. Här är information och utbildning väldigt viktigt.

Varje år blir tusentals barn misshandlade av sina närmaste och av sina kamrater. Våldet finns i vår närhet. De drabbade är de som vi människor borde älska mest. När allt brister kan det bero på att föräldern är stressad, att det finns missbruk, psykisk sjukdom, ekonomiska problem, maktlöshet eller egna svåra barndomsupplevelser.

Oavsett orsak är det alltid fel att slå och kränka sitt barn. Alla som får kännedom om misshandel bör genast anmäla det till polisen. För just det barnet kan det vara en fråga om liv och död.

Regeringen avser att ge Barnrättsakademien på Örebro universitet ett uppdrag att ta fram ett utbildningsprogram för rättsväsende, beslutsfattare och yrkesverksamma på regional och kommunal nivå. Det är ett bra verktyg bland regeringens förslag.

Vi anser att vi också måste ha större insatser på det förebyggande området när det gäller sexuella övergrepp mot barn. De som är potentiella förövare ska ha rätt till behandling tidigt, innan något sker. Detta borde utredas snarast.

Herr talman! Minskade sociala och ekonomiska klyftor är det mest verkningsfulla medlet för att förbättra barns villkor. Regeringens politik går i motsatt riktning. Här kolliderar skrivelsens formuleringar drastiskt med effekterna av den politik som regeringen bedriver i praktiken.

Den borgerliga regeringens ekonomiska politik har på ett systematiskt sätt ökat klyftorna i samhället genom enorma skattesänkningar för de allra rikaste samtidigt som de sjuka och arbetslösa får kraftigt försämrade

villkor och ökad otrygghet. Detta drabbar många barnfamiljer hårt när någon av föräldrarna drabbas av sjukdom eller arbetslöshet. Det leder till försämrade levnadsvillkor och möjligheter för många utsatta barn.

Herr talman! Vi socialdemokrater begär ett tillkännagivande om en nationell handlingsplan för utsatta barn. Insatserna för dessa barn måste förbättras. En aktiv politik för att minska barnfattigdomen måste utvecklas.

Vi socialdemokrater hävdar och kommer alltid att hävda att sociala reformer och trygghetssystem som ger ersättningsnivåer som det går att leva på och bidragssystem som minskar klyftorna ger trygghet åt välfärdslandet Sverige och en ekonomisk stabilitet över konjunkturerna i ekonomin.

Av ensamstående mammors och pappors barn lever i dag nära 20 procent i fattigdom. Dessa ska, enligt utredningstjänsten här i riksdagen, de närmaste åren öka till 26,9 procent. Man kan fråga sig om inte regeringen skäms över sitt resultat.

När jag har frågat berörd minister här i kammaren om försörjningsstödens ökning i våra kommuner har man nekat och blundat för sanningen. Nu frågar jag er som ingår i alliansregeringen och har beslutat om alla nedskärningar i våra trygghetssystem: Ser regeringen sin egen politiks konsekvens med ökad barnfattigdom i Sverige och att den drabbar de allra minsta och svagaste av våra medborgare – våra barn och vår framtid?

Vi anser att till de prioriterade områdena i barnpolitiken behöver även arbetet mot barnfattigdom föras. Detta bör ske genom ett aktivt arbete för att uppmärksamma barns villkor i samhället för att tidigt kunna sätta in de politiska åtgärder som behövs för att förbättra barnens levnadsvillkor.

Målet för en bra barnpolitik måste vara att ge alla barn, inte bara några, samma förutsättningar till bra och trygga uppväxtförhållanden.

Vi socialdemokrater föreslår en nationell handlingsplan för utsatta barn. Vi vet i dag, och det ser inte regeringen, att sambandet mellan ett liv i hälsa och trygghet, med livschanser och andra goda uppväxtförhållanden och den egna ekonomiska situationen är mycket starka. Ett större utanförskap ger färre goda livschanser. I sin iver att jaga just det här utanförskapet har regeringen faktiskt glömt bort de allra minsta och sårbaraste hos oss, allas våra barn.

Anf. 119 EVA OLOFSSON (v):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 2 om att göra barnkonventionen till svensk lag och reservation 15 om barnfattigdom. Jag stöder självfallet alla Vänsterpartiets yrkanden, men för att vinna tid lyfter jag upp dessa för omröstning i riksdagen.

Hur barns villkor ser ut är ett bra mått på om ett välfärdssamhälle fungerar eller inte. Barn är beroende av omständigheter och livsmiljö på ett sätt som vi vuxna inte är. Vuxnas beslut och vuxnas levnadsförhållanden får en direkt återverkan på flickors och pojkars möjligheter, förutsättningar och utveckling. Barn ska vara i fokus när vi stiftar lagar och fördelar resurser.

Det handlar om att stifta lagar som skyddar barnen mot övergrepp av olika slag och säkrar barns rättigheter, det handlar om barns möjligheter att göra sina synpunkter hörda och det handlar om att utveckla den gene-

rella välfärden så att alla barn får en rimlig chans att växa upp under trygga förhållanden. Vi vet ju att ett samhälle med en god generell välfärd och små klyftor är den bästa utgångspunkten för en trygg och säker uppväxt.

Nu ökar i stället skillnaderna mellan dem som har de hyfsat bra eller mycket bra och dem som lever i utsatta situationer. Klyftorna ökar.

Vi tycker att flera förslag i regeringens barnskrivelse är helt okej. Det är bra att man tydligare följer upp hur Barnombudsmannens arbete går och hur arbetet med barnkonventionen går i kommuner och landsting. Men vi konstaterar att det inte blir några nya resurser till Barnombudsmannen. Det är bra med föräldrastöd, bara man ser att familjer är olika. De ser väldigt olika ut. Det är viktigt att man fångar upp de familjer som själva inte aktivt kommer att söka familjestöd.

Det är nödvändigt att våld mot barn uppmärksammas. Den senaste kartläggningen från Allmänna Barnhuset och Karlstads universitet visar att det har skett en liten ökning av det man egentligen kan säga är våld mot barn men som en del föräldrar anser att de använder i uppfostrings-syfte i hemmen. I den undersökningen pekade man också på att barn med funktionsnedsättningar var extra utsatta. Det tycker jag att vi verkligen ska ta till oss och uppmärksamma. Man pekade också på att socioekonomiska faktorer var väldigt viktiga när det gäller risken att våld används mot barn. Om våld förekommer i nära relationer – i de flesta fall är det mamman som utsätts – är det väldigt stor risk att barnen också blir utsatta för våld.

Det är också väldigt viktigt att jobba förebyggande mot psykisk ohälsa. Det finns väldigt alarmerande rapporter om unga flickors psykiska ohälsa.

Vi tycker att barnskrivelsen är för tunn. Vi vill lyfta fram prioriteringar som är väldigt viktiga för oss och som vi saknar i barnskrivelsen. Det gäller främst barnfattigdom men också situationen för asylsökande, gömda och papperslösa barn.

Jag tycker att det är väldigt viktigt att Rädda Barnen lägger fram sitt barnfattigdomsindex varje år. De har tittat på detta, och klyftor har funnits tidigare. De har inte uppkommit i dag. Det allvarliga är att de ökar i stället för att minska. Under åren 2002–2005 ökade inte antalet barn som levde i barnfattigdom, men vad som höll på att hända och som Rädda Barnen pekade på var att klyftorna mellan de barn som var kvar i barnfattigdom och de andra barnen i Sverige ökade. Skillnaden mellan barn i olika delar av våra storstäder och olika delar av landet ökade.

Det kommer att ta några år innan alliansregeringens nedskärningspolitik när det gäller a-kassa, socialförsäkringssystem etcetera slår igenom i Rädda Barnens barnfattigdomsindex. Därför frågade vi riksdagen utredningstjänst om de kunde titta på vad Reinfeldtregeringens politik kommer att innebära när det gäller barnfattigdom. Det resultat som vi fick från RUT förskräcker. Med Reinfeldts politik ökar barnfattigdomen i Sverige, och det gäller särskilt barn till ensamstående föräldrar. Det är regeringens fördelningspolitik med orättvisa skattesänkningar som finansieras med miljardbesparingar på sjuka, arbetslösa och småbarnsföräldrar som ligger bakom detta.

Enligt RUT kommer andelen barn i fattiga familjer att öka från 8,4 procent 2006 till 10,3 procent 2007. I familjer med ensamstående föräld-

rar blir situationen allra värst. Där ökar andelen fattiga barn från 14,9 procent 2006 till 21,5 procent 2007.

Det man tittar på är barn i familjer som har mindre än 60 procent av hushållens medianinkomst. Det här är ett mått som EU officiellt använder och som Statistiska centralbyrån använder.

Vart fjärde barn lever i dag med en ensamstående förälder, och ungefär 70 procent av de ensamstående föräldrarna är kvinnor. De ensamstående kvinnorna med barn är i högre utsträckning än andra drabbade av arbetslöshet, de har lägre sysselsättningsgrad och ohälsan är större. Det är just därför barnen till de här kvinnorna drabbas så hårt. Det är just där barnfattigdomen ökar markant. Det är just om man har fler sjukskrivningar, svårare att få jobb och fler tillfälliga anställningar som sänkningar av a-kassa och förändringar i trygghetssystemen slår rätt mot familjernas ekonomi, och man har ju bara en inkomst att leva på.

För oss i Vänsterpartiet är det en prioriterad fråga att flickor och pojkar inte ska växa upp i ekonomisk utsatthet vare sig deras förälder eller föräldrar har arbete eller inte, har en fast heltidstjänst eller tillfällig anställning, är sjukskrivna eller friska, har en funktionsnedsättning och inte klarar att jobba heltid eller inte. Därför kräver vi att man ordentligt analyserar orsaker och faktorer som ökar, minskar eller får bort barnfattigdom. Vi kräver att man upprättar en konkret handlingsplan för att inga barn ska behöva leva i ekonomisk utsatthet.

Vad är det som händer när barn växer upp med en väldigt knapp ekonomi? Då blir fritiden en klassfråga. Allt fler aktiviteter kostar pengar. Det kostar pengar att gå och simma med kompisarna. Museer är kanske inte alltid gratis för barn. Man vill kanske gå på bio. Mycket av det som var gratis har faktiskt försvunnit. Skolan kanske tar ut den lilla avgift man fortfarande får ta ut. Andra föräldrar tänker inte på att alla föräldrar inte har råd med detta alla gånger. Barnen säger inte till hemma, för man tar ansvar för familjens ekonomi. I skolan uppger man inte att mamma inte har råd, utan man hittar på ett skäl till varför man inte ska följa med på utflykten.

Regeringens förslag på familjepolitikens område har inte inriktat sig på de ensamstående mammorna precis. Vårdnadsbidraget kommer inte en ensamstående mamma som ska försörja sig på en lön att utnyttja i någon högre grad.

Jämställdhetsbonusen passar inte heller speciellt bra. Hushållsnära tjänster – det kostar nog mer än vad hon själv tjänar i timmen efter skatt att köpa sådana, så det är inte heller aktuellt.

Vi saknar från Vänsterpartiet åtgärder från regeringen för att underlätta för ensamstående föräldrar och deras barn. Några viktiga förändringar vi skulle vilja se, förutom det jag har pratat om tidigare, att vi självklart är motståndare till försämringarna av trygghetssystemen, vore till exempel en höjning av indexeringen av underhållsbidraget, förbud mot avgifter i skolan, fri skolmat i gymnasiet, en utbyggd skolbarnomsorg och inte minst barnomsorg på obekväma arbetstider. Det skulle betyda mycket för ensamstående föräldrar. Vi vill se satsningar på fler vuxna och lärare i skolorna i utsatta områden och rätten för alla barn, även de barn som har arbetslösa föräldrar, att gå i förskolan. Det här är reformer som skulle göra verklig skillnad för många barn som lever i fattigdom, och sådana reformer har vi med i Vänsterpartiets motioner och budget.

Att bekämpa barnfattigdom borde vara en prioriterad fråga, men det omnämns inte i regeringens skrivelse.

Alla barn har faktiskt rätt, tycker jag, att växa upp i trygghet till utveckling. Barn har bara en framtid, och barn väljer inte sina föräldrar. Barns liv ska inte levas i ekonomisk utsatthet därför att deras mamma eller pappa råkar ut för arbetslöshet, eller därför att deras ensamstående mamma inte orkar jobba heltid och ta hand om sitt barn eller inte får ett heltidsjobb utan är deltidsarbetslös.

Barn måste ha rätt till att växa upp i trygghet och med möjligheter att utvecklas. Då måste vi se till att vi inte har barnfattigdom i vårt land.

Anf. 120 MATS PERTOFT (mp):

Herr talman! Till att börja med vill jag för säkerhets skull yrka bifall till reservationerna 2 och 6. Miljöpartiet står naturligtvis bakom samtliga sina reservationer, men för tids vinnande väljer vi att bara gå vidare med dessa två.

När jag förberedde mig för den här debatten tog jag mig en funderare kring barnens situation i Sverige jämfört med andra länder. Jag kan gärna berätta att en huvudanledning till att jag, som har växt upp som utlands-svensk, flyttade tillbaka till Sverige var just barns situation i Sverige. I Sverige mår barn bra i internationell jämförelse. När jag jämför det med mina syskons barn som växer upp i Tyskland måste jag säga att jag fortfarande tycker att även mina syskon borde ha flyttat hem med sina familjer, även om deras tyska äkta hälfter kanske inte delar den uppfattningen helt. Men jag menar att Sverige är ett mycket barnvänligt land.

Samtidigt är det mycket som kan bli bättre. Tyvärr, som de två föregående talarna har varit inne på, är det ju inte allting som utvecklas i positiv riktning i dag när det gäller barns situation.

Personligen har jag de sista tolv åren fått inblick i en lite mörkare sida av barns tillvaro. Sedan tolv år tillbaka driver min fru – framför allt hon, men även jag på ett hörn – ett behandlingshem för kvinnor i kris, där vi möter kvinnor som har farit illa i samhället, som har missbrukat, som har psykiska svårigheter och så vidare, och som naturligtvis också har barn. Och de inblickarna är inte de allra bästa. Det är liksom inte solsidan av världen man ser då.

Dessa funderingar och erfarenheter leder mig fram till problematiken kring barns rättsliga status i Sverige i dag och att vi fortfarande faktiskt tvekar att införa barnkonventionen fullt ut i svensk lagstiftning. Det finns andra länder som har gjort det. De har tagit in den så att hela barnkonventionen får status av lag.

Jag menar att detta vore ganska nödvändigt. Man kan titta på just de erfarenheterna. Man kan titta på en grupp barn, omhändertagna barn, som i dag inte riktigt har den status de behöver. Socialtjänsten i våra kommuner i all ära, men alltför ofta händer det fortfarande att barn används som verktyg för att få föräldrar att bete sig bättre – att sluta missbruka, att sköta sitt liv bättre – i stället för att man sätter det individuella barnets liv och leverne och det som är bäst för barnet i första rummet.

Här menar vi att det faktiskt är nödvändigt att man ser till att dessa barn också får en talerätt och att de till exempel kan bli målsägare även i misshandelsfall, missbruksfrågor och så vidare när man omhändertar. Det här bör också följas upp på ett bra sätt. Det ska inte kunna få före-

komma att man placerar barn i fosterfamilj och det sedan kanske en gång i halvåret kommer en socialsekreterare och tittar till fosterfamiljen. Ibland är det faktiskt ännu mer sällan. Men inte heller då är det barnet som är subjekt. Ofta diskuterar man med fosterfamiljen. Man gör det inte fullt ut och tar barnet vid sidan om och pratar med barnet självt om hur det upplever situationen.

Jag tycker att det är lite signifikant för den här situationen att vi inte riktigt ser barnen som subjekt. Det är därför det vore viktigt att barnkonventionen fick högre juridisk status och att vi inte nöjde oss med att säga att vi har en så bra lagstiftning att det här fungerar på alla möjliga sätt redan.

Samma sak gäller att vi i Miljöpartiet menar att det ska finnas lokala och regionala barn- och ungdomsombud. Vi behöver fler människor som klart och tydligt har i uppdrag att se till barnen som subjekt och se dem som huvudpersoner. Man måste se att det är viktigt att man ser barnet som huvudperson och inte bara familjen. Det är redan tillräckligt svårt i sådana här situationer som dem jag är inne på nu, för barnet känner naturligtvis solidaritet med sina föräldrar, familjen, syskon och så vidare. Då behöver de stöd från omvärlden för att de själva ska kunna vara subjekt.

Där menar vi att man inte går tillräckligt långt i dag. De svar som har lämnats på motionerna innehåller bra tankar. Det finns välvilja, men det är för lite. Här gäller det att gå vidare och öka kraven! Det gäller att införliva barnkonventionen med svensk lagstiftning fullt ut, som till exempel Finland har gjort. Det gäller att göra barn till målsägare och göra dem delaktiga i utredning och beslut för att på det sättet visa att vi faktiskt i Sverige kan våga det som vi vågade redan den gången när de första länderna gjorde det förbjudet med barnaga och så vidare. Vi var ju långt före många andra länder. Nu gäller det att gå vidare, att visa att vi fortfarande ligger långt före och, för att dra en annan parallell, därmed också se till att det blir ännu mer positivt att vara barn i Sverige.

Jag tror att det här till exempel är en anledning till att vi i Sverige har så höga födelsetal jämfört med många andra länder. Det är bra att vara barn i Sverige, men det kan bli ännu bättre. Och de skuggsidor som i dag finns måste vi få bort och se till att skuggorna inte ökar, vilket de tenderar att göra med nuvarande politik.

Anf. 121 JAN R ANDERSSON (m):

Herr talman! ”Det var den allra bästa av tider, och det var den allra värsta. Det var visdomens tid, det var oförnuftets tid. Det var både trons och vantrons epok. Det var ljusets årstid och mörkrets årstid, hoppets vår och förtvivlans vinter. Allt låg framför oss, och intet låg framför oss ...”

Så inleds Charles Dickens bok *Två städer*. Den kanske beskriver något som fanns när Charles Dickens skrev boken i mitten av 1800-talet, då gränsen mellan hopp och förtvivlan var hårfin.

I dag har vi en annan situation. Vi har ofta lätt för att se saker i svart-vitt, även om vi vet att den bästa platsen på jorden att växa upp på kanske är Sverige. I dag får de allra flesta barn i Sverige en trygg, säker och kärleksfull uppväxt, men fortfarande är det många barn som inte mår bra. Att växa upp under otrygga förhållanden är något som många gånger på olika sätt följer ens hela liv. Vi vet också att 10–15 procent av de unga

uppges att de har psykiska problem. Vi vet att andelen barn med *shaken baby syndrome* ökar samt att också barnagen tenderar att öka. Även om det sker från mycket låga nivåer är det givetvis inte acceptabelt och något som regeringen ser allvarligt på.

Därför tror jag att det är viktigt att vi inte som Dickens målar allt i svart och vitt utan i stället försöker hitta det goda, följa den vägen och förstärka de goda trender som finns. Det händer också mycket som är bra. I ett barnperspektiv är det viktigaste alltid att i slutändan göra rätt saker, att det vi gör görs på goda och väl utvärderade grunder. Om vi gör saker som i slutändan inte är bra har vi kanske några gånger stulit en barndom. Låt därför detta bli visdomens tid, ljusets årstid och hoppets vår för alla barn.

Regeringen presenterade i mars skrivelsen *Barnpolitiken – en politik för barnets rättigheter* som vi debatterar i dag. Skrivelsen har sin grund i FN:s konvention om barns rättigheter. Däremot övergriper den skrivelse som i dag föreligger inte alla politikområden, vilket några menat att den borde göra. Exempelvis behandlas inte den ekonomiska familjepolitiken eller utbildningspolitiken. Där har många insatser gjorts, och kommer att göras, för att stärka barns rättigheter och familjers möjligheter.

Syftet med skrivelsen är att beskriva hur regeringen avser att jobba för att stärka barnkonventionens genomslag i samhället inom en rad prioriterade områden. Låt mig därför, herr talman, nämna något om vissa av dessa områden.

Alliansregeringen vill genom denna skrivelse förstärka uppföljnings- och utvärderingsverksamheten, vilket vi ser mycket positivt på. Vi tror att det är en viktig del för alla aktörer inom stat, kommun och landsting samt även för andra aktörer, till exempel inom ideella organisationer. Min erfarenhet är den – och jag tror att många kan dela den – att trots de bästa intentioner kan arbetet med barnpolitiken många gånger ändå bli fel. När det gäller just barn är det ett område där vi inte har råd att göra fel varför kunskap är mycket viktigt.

Det behövs bättre kunskaper, verkningsfulla metoder och nya arbetsätt för att kunna stärka barnens rättigheter och möjligheter. Därför välkomnar vi regeringens skrivelse angående systematiskt arbete både vad gäller barnkonventionens efterlevnad och hur den rådande lagstiftningen kan förändras samt hur den tillämpas.

Något som också behövs är en bättre samordning; det är mycket viktigt. Att förverkliga barnkonventionen är en uppgift för regering och riksdag men också för statliga myndigheter, kommuner och landsting samt ideella organisationer. För detta behövs givetvis en struktur, och det behövs metoder. Regeringen har därför etablerat ett nätverk för barns rättigheter samt utsett kontaktpersoner inom alla departement som ska bidra till att barnkonventionen uppmärksammas i beredningen av ärenden och i annat arbete som sker. Detta gäller inom samtliga departement. Vidare kommer regeringen att anordna ett årligt barnrättsforum. Genom det kommer erfarenhetsutbytet mellan kommunerna att stärkas, vilket kommer att främja effektiva arbetsätt och sprida kunskap. Detta är exempel på några viktiga åtgärder.

Herr talman! Det var under den förra borgerliga regeringen som Barnombudsmannen instiftades. Barnombudsmannen har sedan dess effektivt fört fram barns och ungdomars röst i samhällsdebatten. Men allt

som är bra kan givetvis bli bättre. Därför vill vi nu stärka BO genom att tydliggöra dess uppföljnings- och utvärderingsansvar. På så sätt kan Barnombudsmannen bli en mer kraftfull talesperson för barns rättigheter. Därmed tror vi att barnkonventionen också kan få ett bättre genomslag på kommunal och statlig nivå.

Herr talman! Låt mig på förekommen anledning även säga något om den politik som delvis ligger utanför regeringens skrivelse men som ändå i högsta grad berör barn och unga och som delvis också berörs i utskottets betänkande.

Barn väljer inte sina föräldrar, och alla föräldrar kan heller inte råda över allt som sker i deras omgivning. Det kan handla om arbetsmarknad. Det kan handla om möjligheten till barnomsorg eller om möjligheten att alltid få ihop livspusslet. Som politiker kan vi emellertid göra väldigt mycket. Vi kan göra föräldraskapet lättare genom att ge vuxna större möjligheter, bättre verktyg och fler valmöjligheter. Det är precis det som alliansregeringen i många stycken också gjort, och mer kommer att göras. Genom fler former av barnomsorg kan fler föräldrar få dagarna att fungera enklare. Genom en jämställdhetsbonus kan fler barn växa upp med både pappa och mamma.

Barn väljer inte heller att växa upp i ett rikt eller fattigt hem. Därför är alliansens jobbpolitik den kanske viktigaste reformen för de barn som i dag växer upp i Sverige. Att 164 000 personer under det senaste året lämnat utanförskapet har givetvis även inneburit att många barn fått föräldrar som med större självförtroende och ökade möjligheter kan möta sina barn. Det gäller naturligtvis också de familjer som under lång tid haft ett arbete; de kan i dag få större marginaler att leva på. Det är förstås positivt även för barnen.

Jag skulle kunna ta upp fler saker. Jag skulle kunna ta upp den ökade mångfalden i förskolan och skolan. Jag skulle kunna ta upp satsningarna på barnpsykiatrin. Jag skulle kunna ta upp ungdomars möjligheter att sommarjobba utan att försörjningsstödet minskas. Vidare skulle jag kunna ta upp kravet på effektiva insatser mot mobbning i skolan för att ytterligare understryka alliansens determination att stärka barns och ungdomars rättigheter, men jag lämnar det därhän.

Jag vill avsluta med ett citat av den kanske mest kända författarinnan från min valkrets, Astrid Lindgren. ”Man kan inte piska in något i barn, men man kan smeka fram mycket ur dem.”

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till socialutskottets förslag i betänkande SoU14 och avslag på motionerna.

Anf. 122 MARINA PETTERSSON (s) replik:

Herr talman! Man blir nyfiken. Jan R Andersson säger att regeringen ska stärka barnfamiljernas situation. Vad kommer regeringen att satsa på? Det är en fråga jag vill ställa till Jan R Andersson.

Jan R Andersson kom in på den ekonomiska situationen för barnfamiljerna. Regelförändringar enbart inom sjukförsäkringssystemet kan kosta kommunerna över ½ miljard kronor de närmaste åren. Det innebär att närmare 80 000 personer kommer att beröras av dessa förändringar. Då kan upp till 10 000 personer komma att bli beroende av socialbidrag. Det motsvarar en kostnadsökning på ungefär 500 miljoner för landets

kommuner. Det är ett resultat av regeringens politik och föder också barnfattigdom.

Vilka åtgärder ska regeringen sätta in för att motverka barnfattigdomen? Eftersom Jan R Andersson säger att man ska stärka barnfamiljernas situation undrar jag vad regeringen kommer att satsa på.

När det gäller de olika bidragssystemen – jag tänker på barnbidraget, bostadsbidraget och underhållsstödet – och för ensamstående med barn motsvarar just den delen ungefär 36 procent av den disponibla inkomsten. Motsvarande siffra för familjer med sammanboende föräldrar är ungefär 15 procent. Det gör alltså ungefär dubbelt så mycket för en familj med en ensamstående förälder, alltså barn till ensamstående förälder.

Eftersom regeringens politik utfallit på detta sätt och drastiskt kommer att öka barnfattigdomen under de närmaste två åren vill jag fråga Jan R Andersson: Kan regeringen tänka sig att höja till exempel bidragsdelen till barnfamiljerna?

Anf. 123 JAN R ANDERSSON (m) replik:

Herr talman! Vi har i dag att diskutera regeringens skrivelse om barnpolitiken, som jag tog upp i mitt huvudanförande. Givetvis gjorde jag det för att jag tycker att det finns ett värde i att nämna att skrivelsen inte når in på alla politikområden.

Det som Marina Pettersson tar upp är intressant. Hon talar om barnfattigdom. Jag kan tycka att det är ett märkligt uttryckssätt. Det handlar ju inte om att barnen är fattiga, utan om att föräldrarna har för låga inkomster.

Man kan fråga sig vad som är bättre för att stärka barns möjligheter att leva under ekonomiskt goda förhållanden än att stärka föräldrars möjlighet att faktiskt göra detta.

Jag drar mig också till minnes en liten enkel detalj som vi ändrade. Det handlade om ungas sommarjobb. Det var tidigare en regel som sade att om unga arbetar och får extrainkomster under sommaren skulle detta räknas in i familjens försörjningsstöd. Därmed gick hela inkomsten som ungdomen tjänar under ett sommarjobb bort. Det kvittades mot de bidrag man fick. Det var en väldigt enkel förändring som en annan regering hade möjlighet att göra men som vi har gjort.

Jag skulle kunna rada upp flera exempel. Den grundläggande frågan kommer ändå alltid tillbaka. Varför är barn fattiga? Jo, därför att föräldrar är fattiga. Hur blir föräldrar fattiga? Jo, därför att de hamnar i bidragsberoende och saknar arbete.

Jag tror inte att någon regering någonsin har gjort så mycket på så kort tid för att skapa så många arbetstillfällen och bryta så många utanförskap. Därför är det ett lite märkligt resonemang som Marina för. Jag skulle egentligen vilja fråga henne hur hon menar att föräldrar som får behålla en mindre del av sin lön skulle kunna klara sig bättre.

Anf. 124 MARINA PETTERSSON (s) replik:

Herr talman! Det är genom regeringens försämringar av trygghetssystemen som människor kommer att falla och har fallit mellan stolarna. Människor har fått knacka dörr på socialförvaltningarna.

Enligt Försäkringskassans egna beräkningar kan minst 40 000 personer som i dag har ersättning bli utan. Den kostnadsminskning som För-

säkringskassan räknar med är ungefär 17 miljarder kronor de närmaste åren.

Många av de sjukskrivna finns i barnfamiljer. De sjukskrivna kommer eventuellt att minska med 60 000 personer och de förtidspensionerade med 90 000 personer. Det är enligt Försäkringskassans nya beräkningar.

Det betyder 150 000 jobb för dem som kan eller orkar ta de jobben. Vart ska dessa människor ta vägen? Det sker i en begynnande långkonjunktur.

Lovar regeringen något för de sjuka arbetslösa? Nej, den våg av nedskärningar som regeringen nu gör i våra trygghetssystem visar nog bara vägen till socialförvaltningen.

Anf. 125 JAN R ANDERSSON (m) replik:

Herr talman! Det har varit en diskussion ett tag om just detta. Det har spekulerats med ganska breda penseldrag om vad som skulle ske med regeringens politik. Det har inte blivit någonting av det mesta av det som har sagts och befarats. Det gäller exempelvis socialbidragskostnaderna. De har faktiskt inte ökat. Mycket av det ni säger är spekulationer. Det är därför jag gärna tar den debatten.

Det blir väldigt tydligt att ni står för och förespråkar en politik som ger färre jobb. Det betyder att färre föräldrar kommer att ha en inkomst som de kan försörja sina barn på. Det är väldigt svårt för mig att få ihop den ekvationen. Om ni tycker att barn är fattiga, vill ni då i så fall göra föräldrarna rikare eller fattigare? Det är precis vad det handlar om.

Du kan givetvis stå här och säga vad som kommer att hända de närmaste ett eller två åren. Men vi får konstatera att det är spekulation. Vi kan också likaväl konstatera att de spekulationer eller utfästelser som ni har gjort tidigare om regeringens politik inte har hamnat rätt.

Jag förbehåller mig därför rätten att ta det du säger med en viss nypa salt. Jag är övertygad om att den jobbpolitik som skapat så otroligt mycket under så kort tid har bidragit väldigt kraftigt till att många barn i dag kan se sina föräldrar gå till jobbet. Vad det betyder vet både du och jag.

Anf. 126 EVA OLOFSSON (v) replik:

Herr talman! Visst är det så att barn är fattiga därför att deras förälder eller föräldrar är fattiga.

Jag skulle vilja höra lite mer av Jan R Andersson om vad regeringen tänker göra för just de ensamstående föräldrarna. En av huvudorsakerna till att barn hamnar i fattigdom är att de har ensamstående föräldrar. Som ensamstående förälder har man *en* inkomst i bästa fall.

Väldigt många av de kvinnor som är ensamstående föräldrar har inte fått ett heltidsjobb. Det är 36 procent som jobbar deltid, och de har 28,4 timmar. Många har kanske inte så högavlönade jobb. De har 51 dagar i sjukfrånvaro jämfört med 39,9 dagar för hela befolkningen. Man kan tänka sig att arbetsgivare räknar med att ensamstående kvinnor med ett eller två barn nog blir borta mer. De är inte lika attraktiva på arbetsmarknaden.

Det finns organisationen Sveriges Makalösa Föräldrar. Dessa föräldrar är makalösa. I stort sett alla ensamstående föräldrar gör en jätteinsats.

Många barn som bor hos ensamstående föräldrar har det bra. Men det är också en utsatt sats. Ibland har dessa föräldrar ett stort socialt nätverk som hjälper till, och ibland har de inte det.

Vad vill regeringen göra för att förbättra situationen för ensamstående? Sveriges Makalösa Föräldrar säger att regeringens familjepolitik – och det kan väl inte bara vara kd som formar den – utgår från att man är två. De reformer som regeringen lyfter fram har vi ingen nytta av, säger man.

Vi skulle behöva att man höjde och indexreglerade underhållsstödet, fick barnomsorg på obekvämt arbetstid och rätt till heltid om man ville etcetera. Det behövs att man satsar på en mängd andra saker. Men vårdnadsbidrag, jämställdhetsbonus och hushållsnära tjänster är inte till för oss, är vad föreningen Sveriges Makalösa Föräldrar säger.

Anf. 127 JAN R ANDERSSON (m) replik:

Herr talman! Jag måste ändå börja med att kommentera den syn som jag tror skiljer oss i grunden. Du står för en syn som säger att genom att sätta fler människor i större bidragsberoende kan man få en utveckling som du tror är bra. Jag tror inte på att det i grunden fungerar.

Vi ska vara ödmjuka i en del. Varken den förra regeringen eller den här regeringen har nått ända fram. Det är också något som poängteras i bland annat finansplanen. Det måste till ett ökat fokus för att hitta en mer jämställd fördelning.

Men en mer jämställd fördelning får man inte genom att man sätter fler människor i bidragsberoende. Man får det genom att fler människor kommer att få en egen försörjning.

Det finns många delar, som jag nämnde i mitt anförande. Det handlar om barnomsorg och andra delar i den politiska sfären. Låt mig bara nämna barnomsorgen.

Om man har fler möjligheter och större verktygslåda gäller det givetvis för alla människor. Även om man är ensamstående mamma eller pappa kan man givetvis använda exempelvis ett vårdnadsbidrag om en kommun har valt att införa det för att kunna hitta möjligheter. Det är självklart. Jag vänder mig också lite grann emot att ni ser ganska enögt på detta. Alla möjligheter och en större verktygslåda för föräldrar är inte något som ni ser positivt på.

Det må vara att du refererar till en organisation som delar din uppfattning. Men frågar man föräldrar, oavsett om de är ensamstående eller bor ihop, är bilden väldigt tydlig. Föräldrar vill ha flera alternativ. De vill ha fler verktyg för att kunna kombinera sitt livspussel till det bästa för både familj och barn.

I grunden skiljer vi oss åt ganska kraftigt här. Det kanske handlar om att vi har olika syn på både individ och människor.

Anf. 128 EVA OLOFSSON (v) replik:

Herr talman! Vi har olika syn när det gäller solidaritet, fördelning och små klyftor i ett samhälle.

Jag tycker till exempel inte att en ensamstående förälder som har en ganska hög grad av psykisk ohälsa men kanske fixar att vara förälder men kanske inte ett heltidsjobb samtidigt ska leva i ekonomisk utsatthet

för det. Jag betalar gärna skatt för att det barnet och den mamman ska kunna ha en hyfsad levnadsnivå. Där tror jag att vi skiljer oss åt.

Det kommer alltid att finnas människor som av väldigt goda skäl inte kommer att kunna ta heltidsjobbet med en bra lön, fixa sin livssituation och sina barn. Där tror jag i så fall att det finns en väldigt stor skillnad i människosyn och synen på solidaritet mellan oss.

Vi vill inte att människor ska leva på bidrag för att det är bra. Men vi är beredda att fördela så att ingen ska få leva i en tuff och taskig situation och att inga barn ska behöva växa upp så.

Vi vill satsa på rätten till heltid så att inte arbetsgivaren utnyttjar kvinnor på deltidsjobb och tillfälliga anställningar. Vi vill minska möjligheterna till det.

Då kan man själv välja om man vill jobba deltid. Varför inte skriva in det och ålägga kommunerna att ha barnomsorg på obekvämt arbetstid? Man kanske inte vill ha vårdnadsbidraget i verktygslådan och betala någon privatperson med det för att se efter barnet. Man kanske vill ha sitt barn i förskolan med en pedagogisk plan och livslångt lärande.

Jag fick inget svar på min fråga. Anser Jan R Andersson att de reformer som är gjorda gynnar ensamstående föräldrar? Om du inte anser det – vad ämnar ni göra för att förbättra för de ensamstående föräldrarna?

Anf. 129 JAN R ANDERSSON (m) replik:

Herr talman! Jag är tacksam att ni väljer att ta upp exempelvis sjukvården och de långvariga sjukskrivningarna som under lång tid har varit ett stort problem. Det var en ganska omfattande debatt här under gårdagen där det var starkt fokus på att människor inte ska bli fångar i ett system. Oavsett om man är sjukskriven och oavsett om man har ett funktionshinder ska det finnas samma möjligheter och goda möjligheter att ha ett fritt och öppet liv.

Eva Olofsson säger att vi som politiker borde säga att rätt till heltid är en politisk devis som vi borde föra fram hårdare. Det är intressant. Om man ser på de deltidsjobb som förekommer är de nämligen vanligast i politiskt styrda organisationer. Det beror givetvis på att vi har haft en alltför rigid styrning av många av de verksamheter som delvis är beslutade om härifrån, delvis av andra politiker. Därför tycker jag att det är bra att vi nu har ett skattesystem som gör det lönsammare att arbeta och som gör att marginaleffekterna blir mindre kännbara. Människor ska kunna gå ut och klara sin försörjning på en lön.

Jag tror också att vi under de närmaste åren kommer att se en utveckling som stärker hela samhället. Jag tror även att den politik som vi har fört just för att få fler människor i arbete kommer att ge mycket tillbaka. De satsningar som görs på många håll i landstingen för att korta ned vårdköer liksom detta att vi får en bättre rehabiliteringskedja kommer att hjälpa många människor.

Anf. 130 MATS PERTOFT (mp):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till Jan R Andersson om det som jag tog upp i mitt inledningsanförande om barnkonventionen och införlivandet av denna i svensk lag.

Regeringen har gett ett antal uppdrag och så vidare när det gäller att stärka detta, förstår jag. Samtidigt undrar jag en sak. Om man verkligen vill stärka det här – vore det då inte lämpligare och bättre att rakt ut säga att nu gör vi så här? Man borde säga: Då tar vi steget fullt ut! Då skapar vi samma rätt som man har gjort i Finland och Belgien. Vi införlivar hela barnkonventionen med svensk lagstiftning för att göra det tydligt och överklagbart.

Då skulle man få juridisk status på ett annat sätt än när vi gör det här vid sidan om med olika uppdrag, utredningar och så vidare. Detta ger inte individen den rättssäkerhet som det skulle kunna innebära om vi införlivade hela konventionen med svensk lagstiftning.

Jag upplever att det blir ett snirklande och tricksande fram och tillbaka i stället för att man går rakt på. Jag är ute efter att vi ska ge våra barn den status jag tycker de förtjänar i ett samhälle som det svenska. Man borde kunna ta den diskussionen fullt ut.

Anf. 131 JAN R ANDERSSON (m) replik:

Herr talman! Jag tror på intet sätt att Mats Pertofts intentioner egentligen skiljer sig från mina och alliansregeringens när det gäller detta. Jag tycker att regeringen är tydlig när man pratar om barnkonventionen; den ska tillämpas på alla områden där barn är berörda. Jag tror inte att det finns någon större rågång där.

Frågan är givetvis också av en mer juridisk art. Ska vi införliva detta som en barnbalk eller en barnlag i den svenska lagstiftningen? Där är jag i alla fall just för tillfället tveksam. Vi har en ganska omfattande lagstiftning som vi måste titta på innan vi fattar ett sådant beslut.

När vi står och diskuterar detta tror jag att det viktigaste är frågan om hur vi kan nå effektiva insatser för att barnkonventionen ska få ett genomslag på alla nivåer – kommuner och landsting, statliga verk och så vidare.

Jag tycker att mycket av det som Mats Pertoft är ute efter är tillgodosett. Vi stärker rättsväsendet när det gäller kompetensen för barn. Vi stärker myndigheter på alla nivåer. Vi stärker kommuner i deras kompetens. På många sätt tror jag också att när detta kommer att landa kommer vi att vara nära, det vill säga att vi i princip har ratificerat en barnkonvention.

Jag tror inte heller alltid att det bästa sättet att ta steg framåt är att göra det genom att skriva in detta i lag. Det behövs mycket mer än så. Många av de här frågorna handlar inte i direkt mening om att barn ska hamna i domstolar och där kunna kräva sin rätt. Det handlar om vilka attityder samhället ska visa. Det handlar också om att vi som vuxna kan vara så pass mogna att vi kan vara barn nära.

Jag delar din uppfattning och din syn på att de här frågorna är viktiga. Men jag tror inte i sak att lagstiftning är det bästa sättet att nå dit vi egentligen vill, såsom du kanske menar.

Anf. 132 MATS PERTOFT (mp) replik:

Herr talman! Det verkar inte som om vi har samma uppfattning. Jag menar att det är viktigt att ta det här steget, framför allt eftersom vi går in i ett mer och mer individualiserat samhälle. Barn har de rättigheter som

en full implementering av barnkonventionen i svensk lagstiftning skulle ge.

Det är detta som är problemet. Vi ger direktiv, vi låter myndigheter utreda och så vidare. Det finns en viss tradition i Sverige av att snirkla runt, och jag tror att det är viktigt att man tar steget fullt ut.

Jag vill lägga till en helt annan fråga. Jag uppmärksammade tidigare att Jan R Andersson var inne på ekonomi och så vidare. Jag kunde inte låta bli att då associera till en annan bit med klart barnperspektiv, nämligen hur barn möter arbetsmarknaden för första gången.

Det är intressant att alliansregeringen avskaffade statsbidraget för sommarjobb. Det är någonting som har lett till att många kommuner har dragit in detta. Man kan tycka mycket om det, men i barnperspektiv leder det till att många kommuner, till exempel borgerligt styrda Lidingö, har dragit in alla sommarjobb. I andra kommuner tar man ett samhällsansvar. Det här är viktigt om man menar allvar med att få barnen helt och fullt in i samhället. Vad anser Jan R Andersson om att många barn på detta sätt, genom indraget statsbidrag till sommarjobb, har berövats möjligheten till den första kontakten med arbetsliv och vuxenliv?

Anf. 133 JAN R ANDERSSON (m) replik:

Herr talman! Att lämna ett bidrag till kommuner är inte alltid samma sak som att ta ansvar för vad kommunerna gör. Jag vet själv att man i min hemkommun har resonerat delvis som Mats Pertoft gör. Där säger man att i och med att statsbidragen har uteblivit ger man inga sommarjobb till ungdomar.

Samtidigt kan vi konstatera att den kommunala ekonomin har stärkts i en omfattning som inte många kommunalråd har fått uppleva. Frågan är vem som ska ta ansvaret för detta. Jag menar att man såväl på Lidingö som i Kalmar givetvis borde genomföra detta om man har den ambitionen.

Jag tycker också att det är viktigt att regeringen har infört att barn som bor i familjer med underhållsstöd inte ska behöva låta sommarinkomster dras av från dessa underhållsstöd. Det tycker jag visar tydligt att vi har en regering som har starkt fokus på ungdomars och barns villkor. Som jag berättade tidigare var detta något som störde mig mycket när jag jobbade i kommunen under många år. Men det var ingenting som den tidigare regeringen tog ställning till. Jag tror att vi i grunden delar synen på att det var en klok åtgärd från regeringen att göra så här.

Till syvende och sist tror jag att det är viktigt att ungdomar har en nära kontakt med arbetsmarknaden. Därför är det också viktigt att den jobbpolitik som har genomförts nu kommer att få fortsätta. Den kommer också att få större genomslag så småningom. Jag vet själv genom erfarenhet av vänner som under delar av livet har varit arbetslösa att det inte är den bästa tillvaron. Därför blir det givetvis inte den bästa tillvaron för barnen heller.

Den uppfattningen tror jag att vi delar. Men jag tror inte ökade bidrag till kommunerna är lösningen på alla problem.

Anf. 134 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c):

Fru talman! Vi har i dag att ta ställning till betänkandet *Barnpolitiken och dess inriktning*. Det är bra, mycket bra, för åtminstone under de två

senaste decennierna har barnens behov tappat rejält fotfäste i vårt samhälle.

Rapporterna har duggat tätt om barns tillkortakommanden. Rapporterna beskriver hur barn mår allt sämre, i första hand psykiskt, med ökade självmord, självskador och destruktivt leverne. Vuxna, som barnen ska känna trygghet och säkerhet hos, har i flera fall begått grova övergrepp på barn.

Även barnens fysiska hälsa har visat på en försämring. Barnfetma finns i dag som ett begrepp. Många barn rör sig för lite, äter fel mat, ser på tv för mycket, sitter för länge framför datorn, är för lite i skolan och så vidare.

De här problemen är ingenting som har uppkommit nu. De här problemen är någonting som har samlats under en lång period, under de år då Socialdemokraterna med stödpartierna haft makten.

Det man kan se är att de vuxna på ett eller annat sätt har abdikerat och lämnat barnen till sig själva.

Att regeringen nu sedan 2007 arbetat stegvis med att förbättra tillgängligheten inom psykiatrin och under en treårsperiod införa en förstärkt vårdnadsgaranti inom BUP är ett välkommet steg i rätt riktning, även om vi hela tiden ska försöka kämpa för att barn inte ens ska behöva gå dit.

Fru talman! Att även oppositionen nu visar att de har uppmärksammat hur många barn far illa kan jag tycka är bra, med alla de vittnesmål som föregående talare från oppositionen har visat på. De har även förslag på åtgärder, och det är också bra.

Det kan kännas lite uttjat, men jag måste ändå undra: Hur kommer det sig att ni inte har reagerat förut på ett starkare sätt när ni under de här åren har haft makten? Alla de här orden – var hade ni dem då?

Marina Pettersson sade för en stund sedan här i talarstolen att socialdemokratin alltid har stått och alltid kommer att stå för de sociala reformer som kommer att göras. Var var Marina Pettersson och hennes ord då?

Att många barn far illa är inget nytt, om man bara hade tagit sig tid att lyssna.

Jag har lyssnat på de här barnen sedan 1972, och jag har sett en gradvis försämring. De barn som jag hade på behandlingshem på 1970- och 1980-talet kunde jag identifiera rätt lätt, och jag förstod att de hade det dåligt och mådde dåligt. Men när jag in på 1990- och 2000-talet arbetade med våra barn och insåg att de också mådde dåligt tyckte jag att det var ett stort bekymmer. Det är de som ska bli nästa generations föräldrar.

Fru talman! Regeringen gör klokt i att som *en* viktig lösning börja med att stärka föräldrarnas roll. Alla förstår att det inte är en nyckel utan en gigantisk nyckelknippa vi behöver för att lösa det här.

Det är föräldrarna som har huvudansvaret för barnens utveckling, som ska ge dem en god och trygg omvårdnad och uppfostra dem till trygga och hyggliga människor.

Därefter kommer kommuner och landsting, som också har ett särskilt ansvar när det gäller barns rätt till en god och trygg uppväxtmiljö.

Kommunerna har ett stort ansvar, bland annat på vilket allvar de tar barns bästa då de till exempel planerar barnomsorg.

Det är en viktig roll att ta på sig att överta ansvaret för ett barn, en annan människas barn. Föräldrarna hoppas förstås att kommunen gör sitt yttersta för barnen under den tid som de vistats i förskolan.

Hur det ser ut i dag i kommunerna vad gäller föräldrastöd under barnets uppväxt skiljer sig väsentligt åt kommunerna emellan, och föräldrastödets kvalitet och omfattning beror i stor utsträckning på barnets ålder och var i Sverige man bor.

Regeringen är medveten om detta och avser att tillsätta en särskild utredare som ska ta fram ett förslag till en nationell strategi för en långsiktig kvalitetshöjande kompetensuppbyggnad och utveckling av samhällets erbjudande om stöd och hjälp till föräldrar i deras föräldraskap. Det är jättebra, samtidigt som det är förfärligt att det har gått så långt att man till och med måste ha en så här stor strategi för att föräldrar ska kunna ta hand om sina egna barn.

Regeringen kommer att uppdra åt Statens folkhälsoinstitut att pröva och värdera olika tillvägagångssätt att utbilda utbildare inom relevanta kommunala yrkesgrupper och i olika evidensbaserade föräldrastödsmetoder. Det är också jättebra.

Regeringen kommer att bevilja ekonomiskt stöd till Bris i arbetet med att skapa en interaktiv webbplats för att ge råd och stöd till föräldrar. Webbplatsen kan ge stöd även till professionella som arbetar med barn samt skapa en plattform för dialog mellan vuxna, föräldrar och experter. Regeringen kommer dessutom att ge Barnombudsmanen i uppdrag att ta fram lämplig och anpassad information om barns rättigheter för föräldrar och blivande föräldrar. Att man till exempel inte kan skaka sitt barn, att det är farligt, är en viktig del.

Ett viktigt uppdrag här är att ge tillbaka föräldrarna möjligheten att lita på sin förmåga, att det är de som känner sitt barn och att det är de som i de allra flesta fall är de som är bäst på att veta vad deras barn behöver. Tar man ifrån barnen föräldrarna har de inte så mycket kvar.

Vad som gäller barn och livet i övrigt är att allt hänger ihop. Det börjar och slutar ungefär på samma sätt. Det hänger ihop som en lång, tjock kedja. Om man tar öglorna en och en och lägger ut dem blir det som utspridda öar – absolut ingen enhet.

Det räcker inte bara med att vissa med särskild utbildning kan och förstår barns utveckling. Det är någonting som alla i samhället borde kunna. Okunskap kan just vara en orsak till att kortare köer till förskolan blir viktigare än kvaliteten i förskolan, att aktiva barn får en diagnos i stället för att man ger barnet förståelse.

Fru talman! Vi i Centerpartiet är glada över att utvärderingen av barnhusen visade sig så övervägande positiv att vi har beslutat att försöksverksamheten kan övergå till att bli en permanent verksamhet.

Att barnahus finns på flera ställen i landet kan ge ringar på vattnet. Kunskapen om och kring barn som misstänks vara utsatta för misshandel och sexuella övergrepp kan på ett enklare sätt spridas till flera instanser.

Att regeringen nu tar tag i sexuell exploatering av barn och arbetar för att kraftigt motverka alla dessa olika former både nationellt och internationellt är förstås oerhört viktigt. Även rörande dessa frågor kan man undra varför den förra regeringen väntade med det. Barn som blir övergivna eller kränkta på det här sättet bär med sig det, som vi alla förstår, långt in i framtiden. De är kanske de barn som är mest övergivna av alla.

Alla krafttag som tas av regeringen men också på andra nivåer för att hjälpa barn som far illa är mycket viktiga för barnen men också för samhället i stort.

Att satsa på forskning och samla in kunskap är betydelsefullt för att komma rejält fram och runt dessa frågor.

Jag kan också berätta att jag har anlitat RUT, just för att höra vad det har gjorts för forskning på små barn. Jag började med förskolan, och RUT kom tillbaka flera gånger för det fanns ingenting att ta på. Till slut, när jag hade minimerat frågan, fanns det forskning från 1999 som visade att barn som var på dagis tidigt kanske blev mer sociala. Men Gunilla på RUT kunde inte säga om grupperna var för stora. Vi förstår att det här har löpt utan att vi över huvud taget har tagit reda på vad vi har utsatt våra barn för.

Vad gäller barns medievänor, som tas upp här, i fråga om våld och porr är det klart att samhället och skolan och alla har ett stort ansvar.

Men återigen är det föräldrarna som har huvudansvaret, och det är det som vi måste föra tillbaka, alltså att de faktiskt måste förstå att det är deras barn. Det går inte att lägga detta ansvar någon annanstans.

Fru talman! Det har diskuterats mycket här att man ska bekämpa barnfattigdomen. Det tycker Centerpartiet självklart är bra. Det pekas på klyftan mellan rika och fattiga barn och att det är dåligt för barnen. Jag är mycket benägen att hålla med om det. Det är självklart.

Jag vill också ställa en fråga till oppositionen. Är ni benägna att hålla med om att det finns en klyfta som faktiskt har skapats mellan de barn som får det som de behöver intellektuellt, socialt och emotionellt i sin utveckling kontra de barn som faktiskt inte får det? Den klyftan är inte lätt att få bort bara genom att ge bidrag i kronor och ören.

Det är snart 30 år sedan barnkonventionen kom. Jag är väldigt tacksam om vi kan införliva den i våra verksamheter. Men vi ska också vara väldigt medvetna om att det finns flera detaljer i barnkonventionen som är svagare än vad vår svenska lag är. Dessutom skulle det väl vara en riktigt stor skam om inte vi i Sverige 2008 skulle kunna vara klara över att vi faktiskt skulle kunna ta hand om barnen med den lag som vi har utan att behöva skaffa nya lagar för barnens skull. Detta tycker jag är så självklart och har varit det länge.

Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på motionerna.

Anf. 135 EVA OLOFSSON (v) replik:

Fru talman! Jag vill börja där Maria Kornevik Jakobsson slutade. Jag vill fråga Centerpartiet: Har ni ändrat ståndpunkt sedan 2005/06 då Väns-terpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet reserverade sig för stånd-punkten att man ska inkorporera barnkonventionen i svensk lag? Då såg Centerpartiet tydligen inte några problem med det.

Jag kan säga att det inte är så att man inte får vara bättre. Det får man. Så var inte rädd för det.

Unicef har tagit upp denna fråga väldigt tydligt. Unicef bedömer att barns ställning stärks juridiskt i och med detta, att barnkonventionen tas på ännu större allvar och att ännu större tyngd läggs på att människor som har med barn att göra i olika sammanhang måste lära sig att sätta sig in i hur man ska ta hänsyn till barns bästa och ta vara på barns syn-

punkter. Jag skulle därför vilja veta om Centerpartiet har ändrat åsikt. I så fall tycker jag att det är synd.

Barnfattigdomen har Vänsterpartiet tagit upp långt tidigare. Vi gjorde en rapport före valet och pekade på de klyftor som fanns. Det är en sak som bekymrar mig nu. Vi har inte haft så här bra ekonomi på år och dag. Nu kommer signaler om att vi kan få en lågkonjunktur. Nu har regeringen fryst bidragen till landstingen och kommunerna. Nu börjar det komma signaler i landstingen om besparingar. Men riksdagens utredningstjänst har visat att när vi har haft det så här bra har barnfattigdomen bland barn till ensamstående föräldrar med regeringens politik ökat från 14,9 procent till 26,9 procent. Och detta är när Sverige faktiskt har en väldigt god ekonomi, och när man har haft råd att sänka skatterna med 75 miljarder. Det är det som jag vill fråga om. Jag vill gärna höra om Centerpartiet har några förslag för att förbättra för ensamstående föräldrar.

Anf. 136 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c) replik:

Fru talman! Nej, Centerpartiet har inte ändrat sig när det gäller barnkonventionen. Men jag läser inte detta som om vi inte ska använda barnkonventionen i alla verksamheter och på alla plan, utan jag läser klart och tydligt att det är regeringens ambition.

Men om man stiftar lagar kan det till och med bli sämre. Jag vet att Eva Olofsson faktiskt var med i en skola och hörde hur det var för barn i religiösa skolor. De vädjade väldigt mycket om att vi skulle behålla den svenska lagen när det gäller detta. Om man införlivar barnkonventionen skulle det inte gynna dessa barn när det gäller att de skulle behöva vara i dessa skolor. Det var ett exempel.

Barnkonventionen har blivit som ett mantra. Jag tycker att man måste veta vad man har bakom orden. Det är så mycket som vi måste ta tag i och rätta till. Jag tror inte att riktigt alla vet hur dåligt dagens ungdomar och unga vuxna egentligen mår. Det kan också riksdagens utredningstjänst visa genom att man frågar hur många unga som äter mediciner.

Jag tycker att det är tragiskt att det finns barn som är fattiga. Eftersom jag har fem barn som har gått i skolan vet jag hur det är. Vi har tricksat för att hjälpa de fattiga barnen. Vi har haft klasskassor. Och de flesta skolor och kommuner gör också det mesta för dessa barn.

Jag ska vara kortfattad. Det som är absolut viktigast för mig är inte fattigdom som har med pengar och ören att göra. Det viktigaste är att barnen har sina föräldrar, att föräldrarna prioriterar sina barn, att föräldrarna ger sina barn tid och att föräldrarna inser vikten av den korta tid som de verkligen behöver engagera sig så mycket. Sedan har de en ocean av tid då de kan förverkliga sig själva.

Anf. 137 EVA OLOFSSON (v) replik:

Fru talman! Nej, det allra viktigaste för barn är kärlek, och det kan både rika och fattiga föräldrar ge. Men jag skulle ändå vilja veta om Centerpartiet anser att man behöver göra något för att förbättra för de ensamstående föräldrarna eller inte. Jag fick inget svar på det.

Sedan konstaterar jag att Centerpartiet måste ha ändrat ståndpunkt eftersom Maria Kornevik Jakobsson talar mot att inkorporera barnkonventionen som lag. För två år sedan reserverade man sig för detta. Så hon måste ha ändrat ståndpunkt.

Jag har inte varit i någon religiös skola. Maria Kornevik Jakobsson måste därför ha blandat ihop mig med någon.

Jag skulle vilja ställa en annan fråga. Något som inte tas upp och som är viktigt för oss är att vi talar om alla barn i Sverige. Vi talar alltså även om papperslösa och gömda barn. Det tas inte upp i skrivelsen. När det gäller psykisk ohälsa, risk för våld och föräldrastöd är det nog inte några barn som skulle behöva så stora insatser som de papperslösa och gömda barnen. De lever i osäkerhet. De är rädda för att polisen ska upptäcka dem eller deras föräldrar och att de kanske ska bli skickade till sitt hemland där de kanske har väldigt taskiga förhållanden eller har upplevt traumatiska förhållanden. De bor dåligt, och de har dålig ekonomi. Föräldrarna mår också ofta ganska dåligt. Dessutom har de inte rätt till hälso- och sjukvård.

Det har nu antagits en lagstiftning som gäller de asylsökande. Man tog inte med papperslösa och gömda. I stort sett hela Sjukvårds-Sverige har ställt sig upp och sagt att den medicinska etiken gör att man vägrar att göra skillnad på människor. Det är inte en asylfråga för oss, det är en etisk och medicinsk fråga.

Jag skulle vilja veta om Centerpartiet kommer att jobba vidare för att papperslösa och gömda barn ska få rätt till sjukvård utan att behöva betala den själva. De behöver verkligen det. Det finns två partier i regeringen, Kristdemokraterna och Folkpartiet, som har uttalat sig för detta.

Anf. 138 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c) replik:

Fru talman! Jag ska först gå tillbaka till detta med religiösa skolor. Jag vet inte om Eva Olofsson och jag har varit på så många ställen tillsammans. Men det var alltså ett möte som vi hade där människor med olika religioner bad oss att se till att religiösa fundamentalistiska skolor inte existerar. Jag hoppas att jag har rättat till detta nu.

Vad vi kan göra för att rätta till er gamla politik när det gäller fattiga barn så handlar det om jobbskatteavdraget och möjligheten för ensamstående att deltidstämpla under en längre period än sammanboende.

Sedan vill jag återigen säga att ju fler människor som är i arbete, desto bättre är det.

Man räknar upp olika extrema familjekonstellationer. Det var någon som förut berättade om en psykiskt sjuk person som inte kunde jobba mer än en halvtimme med att ta hand om sitt barn. Men den kvinnan, om det nu var en kvinna, ska givetvis vara sjukskriven, kanske på hel- eller halvtid.

Alla barn i Sverige har rätt till sjukvård. Alla barn som finns i detta land har rätt till sjukvård. Det är ingenting som regeringen har ändrat, och det vet Eva Olofsson eftersom hon är en oerhört klok person. Så det var en fäinig fråga. Det är inte så ofta som jag får så fäniga frågor.

Anf. 139 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (fp):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

Den 20 november 1989 antog FN:s generalförsamling barnkonventionen. Den ratificerades 1990 här i Sverige. Det har nu gått några år sedan dess. Arbetet med att implementera denna konvention har gått framåt, men vi har inte nått målet.

Kommuner, landsting och regioner har hanterat det här på olika sätt – genom barnkonsekvensbeskrivningar och barnbokslut. Andra har löpande lyft fram konventionen kring vissa frågor.

Av ett pressmeddelande faktiskt i går från Barnombudsmannen framkommer att 18 av 20 landsting och regioner har fattat beslut om att arbeta utifrån barnkonventionen. Sedan kvarstår det att göra konsekvensanalyser innan politiska beslut fattas. Av landstingen är det Kalmar och Östergötland som uppger att man gör detta.

Fru talman! I det här betänkandet presenteras en plan för hur man ska kunna följa upp och utvärdera barnkonventionen. Här får Barnombudsmannen en tydligare roll. På det sättet förstärks Barnombudsmannens roll som språkrör för våra barn och unga.

Regeringen visar med sin skrivelse att det pågår ett arbete med att få ett ökat genomslag av barnkonventionen på den kommunala och den regionala nivån.

Fru talman! Att vara förälder är inte lätt. Efterfrågan från föräldrar när det gäller stöd, rådgivning och handledning har under senare år ökat. Att vara förälder i dag ställer andra krav på en som vuxen. Många gånger sviktar man ju i sin roll. Därför är det väldigt positivt att regeringen ser föräldrastödet som ett prioriterat område. Här behövs det ökad kompetens och evidensbaserade metoder. Vi har föräldrautbildning i dag i våra landsting. Den riktas till blivande föräldrar och till småbarnsföräldrar. Men detta stöd kommer att följa med hela tiden under barnets uppväxt.

Fru talman! Ett annat prioriterat område är våldet mot våra barn. Socialstyrelsens rapport om individ- och familjeomsorgen, vilken publicerades för en tid sedan, visar på oroande siffror när det gäller antalet polisanmälningar om barnmisshandel. Sedan 1980 har antalet anmälningar flerdubblats. Av en rapport framkommer också att trots att allt fler blir negativa till åga minskar inte den fysiska bestraffningen av barn.

När vi samtalar om barn och våld får vi inte – jag tror att det var Eva Olofsson som tog upp detta – glömma bort att barn med funktionsnedsättning oftare än andra barn utsätts för våld och kränkningar.

Fru talman! Här krävs det en kraftsamling, något som också är på gång såväl nationellt som internationellt. Här krävs det ett fortsatt arbete med kompetenshöjning och fokus på de utsatta barnen. Barnhusen har i det här arbetet en mycket viktig roll, och de har kommit för att stanna.

Fru talman! Socialtjänstens roll inom barn- och ungdomsvården måste i det här sammanhanget understrykas. Regeringen har genom lagändringar – de gäller från den 1 april i år – stärkt barnets ställning i den sociala barn- och ungdomsvården. Mats Pertoft berörde det i sitt anförande. Det känns bra. Jag kan bara hålla med honom. Det var nödvändigt att stärka barnperspektivet i just den lagen.

Ambitionen med förändringen är också att bidra till en säkrare och mer sammanhållen vård för barnen. Vidare tar Socialstyrelsen – på uppdrag av regeringen – fram kvalitetsindikatorer för den sociala barn- och ungdomsvården. De utvidgar också insamlandet av statistik om insatser för barn och unga i socialtjänsten. En utredning har nyligen lagt fram förslag om hur staten kan stödja kunskapsutvecklingen inom socialtjänsten. Ja, ni hör att mycket är på gång.

Den barnskyddsutredning som regeringen tillsatt ser nu över bestämmelserna, till skydd och stöd för våra barn i våra lagar. Här vill jag göra kammaren uppmärksam på att det i LSS, lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade, saknas ett barnperspektiv. Barnperspektivet finns inte i den lagstiftningen. Rätten för barn att komma till tals saknas alltså. Där måste vi göra någonting.

Fru talman! I det här sammanhanget vill jag också ge uttryck för det positiva i att man även utreder barns möjlighet att ha en egen kontakt med socialtjänsten *utan* vårdnadshavarens kännedom. Jag har förut sagt och säger igen att denna möjlighet inte finns i dag. Det urholkar rättssäkerheten för våra barn.

Jag vill också nämna några ord om den psykiska hälsan. Vi vet, efter ständigt återkommande rapporter, att våra barns och ungdomars psykiska ohälsa har ökat. Självdestruktivitet, självmordstankar, depressioner, tvångstankar, ångest och fobier skriver Bris i sina rapporter om. De skriver också om det i sin senaste rapport.

Regeringen har satsat på, och kommer att fortsätta arbetet med, att främja den psykiska hälsan genom att korta köerna till BUP – en satsning på 214 miljoner kronor. Man försöker också successivt införa en förstärkt vårdgaranti för BUP.

Även här vill jag betona vikten av att barn och ungdomar själva ska kunna uppsöka BUP. I dag kan man inte göra det. Man kan inte själv söka upp en kurator eller psykolog inom barn- och ungdomspsykiatri. I så fall måste hela familjen följa med på besöket. Hur blir det då? Ja, många utsatta barn väljer att avstå från att ta kontakt med barn- och ungdomspsykiatri.

Fru talman! Barn och ungdomar använder i dag nya medier. Vuxenvärlden hänger inte alltid med. Vilken kunskap och erfarenhet som finns inom till exempel polisen, skolan och hälso- och sjukvården och hur det kan påverka den psykiska hälsan vill regeringen undersöka. Därför kommer man att satsa medel när det gäller hälsofrämjande arbete och att utveckla metoder på lokal nivå.

En nationell undersökning av barns och ungdomars psykiska hälsa kommer också att genomföras. För barn som löper risk att drabbas av svårare psykisk ohälsa kommer man dessutom att inrätta ett nationellt kompetenscenter, ett utvecklingscentrum, för tidiga insatser.

Fru talman! Avslutningsvis: Vi är nog alla överens om att våra barn och ungdomar ska mötas med respekt och värdighet. De ska känna trygghet, få stöd i sin utveckling, känna delaktighet och inflytande samt få ta ansvar. Barnens rätt ska genomsyra det politiska arbetet på alla nivåer.

Med det här betänkandet, fru talman, är vi på god väg!

Anf. 140 ROSITA RUNEGRUND (kd):

Fru talman! I morgon firar vi svenska flaggens dag. Nu när den dagen är röd dag har vi väl alla bråttom så att vi hinner till de kommunikationsmedel som leder oss hem som har många timmars resa för att komma till våra hemorter.

Mycket har redan kommit fram här från mina kolleger i alliansen.

Inledningsvis yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkande SoU14 och avslag på reservationerna.

Fru talman! I lördags besökte jag ett av Cape Towns townships. Det var en fantastisk känsla att möta dem som hade bott i plåtskjul på några kvadratmeter och som nu hade fått ett litet hus byggt i cement och med sanitära bekvämligheter. För de barn som över en natt får värdiga boenden sker stora förändringar trots omgivningens misär.

När jag återvände till Sverige efter att ha besökt Angola och Sydafrika, där man ser stora klasskillnader och skillnader i hur människor bor, framstod det som ännu starkare för mig att Sverige är ett bra land att växa upp i, att Sverige är bästa landet bland världens rika länder när det gäller barns välfärd. Men fortfarande, som framkommit här, finns det många områden som man behöver arbeta vidare med.

Nu har vi en regering som menar allvar med talet om att alla barn i vårt land ska få sina rättigheter respekterade. Det finns – och har funnits – alltför många vuxna som inte förstår och som inte kan eller orkar ta sitt vuxen- och föräldraansvar. Alltför många blundar för barn som far illa.

Att regeringen nu har tillsatt en utredare som ska ta fram ett förslag till en långsiktig nationell strategi för stöd och hjälp till föräldrar är för mig som kristdemokrat oerhört välkommet. För ett barn som utsätts för övergrepp, misshandel eller mobbning kan det vara avgörande för dess framtid hur samhällets stöd ges och till vilken kvalitet.

Grunden för regeringen är att varje barn har rätt till omvårdnad och god omsorg och till att i sin egen takt och utifrån sina egna förutsättningar få växa upp under goda förhållanden.

Jag kan tänka mig att åtminstone ni som några år suttit i riksdagen i era bokhyllor har årliga rapporter från barnrättsorganisationer som har rubriker som berör.

Vi tar till oss detta, men det är också viktigt att vi gör någonting med anledning av alla de rapporter som talar om hur det står till med barnen i vårt samhälle. Jag tycker faktiskt att regeringen gör det.

Nästa år är det, som vi har hört, 20 år sedan barnkonventionen antogs av FN:s generalförsamling. Det är ett viktigt dokument som Sverige ratificerade år 1990. Jag förmodar att ni också har läst Sveriges fjärde rapport i FN:s barnrättskommitté som nu ligger på regeringens hemsida. Det är ganska fantastiskt att se vilka krav som ställs på den svenska regeringen. Man ställer kraven utifrån den standard man har i sitt land. Det är nyttigt att läsa hur regeringen ämnar gå vidare och komma till rätta med de problem som barnrättskommittén lyfter fram.

Barnkonventionen ska behandlas som ett instrument för kontinuerlig utveckling. I propositionen om barnpolitiken nämns fyra prioriterade områden. Ett av dem är det strategiska arbetet med att genomföra barnkonventionen innefattande förstärkt uppföljning, samordning och kompetensutveckling i syfte att förbättra tillämpningen av barnkonventionen.

Barnombudsmannen som myndighet tillsattes när en borgerlig regering förra gången var i regeringsställning mellan 1991 och 1994. Som framgår av betänkandet och regeringens skrivelse som är en skrivelse och inte en proposition, det är viktigt att vi håller dem isär, fortsätter den borgerliga regeringen att precisera BO:s uppföljnings- och utvärderingsansvar. Med det fortsätter man med beslutsamhet att anta de utmaningar som präglar barnens vardag i dag. I dag pratar vi om barnfattigdom. Det kan innebära att man kanske inte kan köpa en dator, medan grannen som har bättre ekonomi kan göra det. Det är något helt annat att prata om fattigdom i Sverige än fattigdom i andra länder.

Det är oerhört viktigt att vi alla hjälps åt och belyser vikten av att man i kommunerna använder barnkonventionen som ett levande instrument. Unicef har tagit fram en handbok. Den är tung och tjock, och jag skulle rekommendera er att ni köper in den och överlämnar den till era kommunföreträdare. Där kan man se hur man ska kunna jobba med barnkonventionen och hur man följer upp den. En partikollega till mig från Öckerö kommun berättar att man där efter olika beslut har gjort en illustration av tre huvudfotingar som håller varandra i handen. Frågan ställs: Innebär beslutet att hänsyn tagits till barns och ungdomars bästa? Har barn och ungdomar fått säga sin mening? Det är ett bra sätt där politikererna verkligen får tänka till: Är detta för barnets bästa?

Fru talman! Jag vill också nämna helt kort handlingsplanen mot sexuell exploatering av barn. Den nämns lite i regeringens skrivelse. Den är uppdaterad 2007. Det är tio nya åtgärder som man ämnar arbeta med. I år har vi ordförandeskapet i Europarådet, och frågan kommer att tas upp där, säger regeringen. Man säger att man ska motverka sexuell exploatering av barn vid turism och resande, man ska sprida kunskap, kartlägga insatser riktade mot förövare, man ska öka samarbetet på nationell och internationell nivå och se över gällande lagstiftning.

För mig som har jobbat med den här frågan många år är det oerhört glädjande att man tar steg vidare när det gäller just handlingsplan mot sexuell exploatering av barn. Det som barn utsätts för är vidrigt, och det är vidrigt att människor åker på turistresor från vårt land och utnyttjar barn i andra länder. Det ville jag nämna i det här sammanhanget.

Därmed yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 141 EVA OLOFSSON (v) replik:

Fru talman! Jag vill ta upp en fråga som jag tog förut. Fastän vi står långt ifrån varandra i familjepolitiken har vi varit överens om rätten till hälso- och sjukvård för papperslösa och gömda barn. Det är viktigt för vuxna också, för barn behöver sina föräldrar. Sjuka föräldrar ger ingen bra uppväxt för barn om de inte får rätt till vård.

Jag gick med på en demonstration i Göteborg som läkarstuderande drog i gång och där Läkarförbundets ordförande Eva Nilsson Bågenholm talade. Man ställde kravet på rätt till vård. Det har varit debattartiklar av LO:s ordförande och TCO:s ordförande och hur många människor som helst från olika folkrörelser och läkare av olika slag som har varit engagerade i detta. Asylsökandes barn har rätt till full sjukvård. Asylsökande vuxna har rätt till sjukvård som inte kan anstå, akut sjukvård. Gömda och papperslösa slänger man naturligtvis inte ut om det gäller väldigt akut sjukvård, men det är bara det mest akuta som åtgärdas, och de blir betal-

ningsskyldiga. Om man som papperslös kvinna ska föda barn får man till exempel betala vad det kostar, och det är ganska mycket pengar.

Det bedrivs också frivilligt arbete. Röda Korset bedriver hälso- och sjukvårdsmottagningar. Rosengrenska i Göteborg gör det varje onsdag. Det var på *Uppdrag granskning* för inte så länge sedan.

Nu har ni tagit ett beslut som lagfäster bara asylsökandes rätt till hälso- och sjukvård. De papperslösa och gömda kom aldrig med. Eftersom din partiordförande ju har ansvar för de här frågorna och jag har hört honom i interpellationsdebatter säga att han egentligen vill inkludera dem tänkte jag fråga hur det går med de här frågorna i alliansen. Det är bråttom, människor drabbas hela tiden. Kommer vi att få ett förslag om rätt till hälso- och sjukvård för papperslösa och gömda?

Anf. 142 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Eva för den frågan. Som hon säkert vet är det en fråga som jag engagerat mig mycket i. Det är många landsting i dag som ger vård. Jag är väldigt glad över att läkare och sjuksköterskor inte ska behöva arbeta så mycket underjordiskt, utan det här är en fråga som kommer upp på ett mycket bra sätt.

Det som jag känt under de här åren då jag jobbat med den här frågan är att det har skett ett uppvaknande i Sverige över just den orättvisa som det är att papperslösa undanhålls vård. Precis som Eva Olofsson nämner får gravida kvinnor betala kostnaderna. Men vi arbetar med frågan.

Det beslut som vi har tagit är ett steg. I nästa steg kommer det en utredning. Jag tycker att vår partiledare har varit ganska tydlig, och jag ser fram mot att vi ska rösta för att alla kan ges vård, även de papperslösa.

Anf. 143 EVA OLOFSSON (v) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är positivt att få det beskedet. Jag hoppas att det kommer så snart som möjligt. Det är väldigt bra att det kommer underifrån, så att säga. Jag vet att i min egen region, Västra Götaland-regionen och Sahlgrenska universitetssjukhuset, har det här varit uppe. I Skåne har det varit uppe. Men det är inte ordnat i hela Sverige. Det måste naturligtvis bli en lagstiftad rättighet så att man kan vara trygg och säker på att det gäller. Man ska också känna att inom hälso- och sjukvården inte någon på något sätt får för sig att ringa polisen i stället när det kommer in en patient som behöver hälso- och sjukvård.

Det är inte bara det mest akuta man behöver. Många behöver primärvården och inte minst psykiatrin. Självklart är det så att om man låter människor gå tills det blir väldigt akut har många fått bestående men. Det blir mycket dyrare hälso- och sjukvårdskostnader förutom det lidande som drabbar personen.

Jag skulle vilja fråga: Är det här i antågande någorlunda snart eller inte? Jag uppskattar Rosita Runegrunds engagemang i den frågan. För som jag sade, just i den här frågan, men inte i en del andra, är vi överens om att det måste lösas.

Anf. 144 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Fru talman! Det står jag upp för. Vi är överens i den frågan. Jag får arbeta på mitt sätt gentemot regeringen, och Eva är välkommen att arbeta utifrån den plattform hon har i riksdagen.

Jag tror att det kommer, men som jag sade tidigare finns det redan i dag inga som helst hinder för landstingen att ge hälso- och sjukvård till papperslösa. Vi har sett hur Skåne-regionen tar upp det, vi har sett Västra Götaland, och det är fler landsting som följer efter. Så redan i dag är detta utbrett.

Jag ser, liksom Eva Olofsson, fram emot att kunna ta ett beslut i den här frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 9 juni.)

Prot. 2007/08:123
5 juni

*Barnpolitiken och
dess inriktning*

15 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Motion

med anledning av prop. 2007/08:157 Fortsatt svenskt deltagande i Europeiska unionens militära insats i Tchad och Centralafrikanska republiken

2007/08:U29 av Urban Ahlin m.fl. (s)

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 5 juni

2007/08:1304 Handlingsplan Helikopter

av *Allan Widman* (fp)

till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2007/08:1305 Konsulentstöd familjehemsvård

av *Jan-Olof Larsson* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1306 Utredning om förekomst av avlyssning hos Försvarets radioanstalt

av *Max Andersson* (mp)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1307 Romers utbildningssituation

av *Mehmet Kaplan* (mp)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:1308 Repression mot österrikiska djurrättsaktivister

av *Helena Leander* (mp)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:1309 Samarbete inom Barentsregionen

av *Fredrik Lundh* (s)

till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2007/08:1310 Stockholm som finansiellt centrum

av *Lennart Sacrédeus* (kd)

till statsrådet Mats Odell (kd)

Prot. 2007/08:123
5 juni

2007/08:1311 Nobelmuseum
av *Karin Granbom* (fp)
till kulturminister *Lena Adelsohn Liljeroth* (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 juni.

17 § Kammaren åtskildes kl. 18.41.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till och med 7 § anf. 13 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 13.55,
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.49,
av talmannen därefter till och med 14 § anf. 133 och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Anmälan om personlig ersättare för särskild företrädare för partigrupp	1
2 § Anmälan om kompletteringsval.....	1
3 § Meddelande om partiledardebatt.....	1
4 § Hänvisning av ärende till utskott.....	2
5 § Förnyad bordläggning.....	2
6 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 4 juni	2
SfU12 En reformerad sjukskrivningsprocess för ökad återgång i arbete	2
SoU11 En förnyad folkhälsopolitik	3
SoU18 Katastrofmedicinska insatser i utlandet	5
7 § Funktionell separation för bättre bredbandskonkurrens och andra IT-politiska frågor	5
Trafikutskottets betänkande 2007/08:TU13	5
Anf. 1 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m).....	5
Anf. 2 DÉSIRÉE LILJEVALL (s)	6
Anf. 3 PETER PEDERSEN (v).....	8
Anf. 4 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m).....	9
Anf. 5 DÉSIRÉE LILJEVALL (s) replik	12
Anf. 6 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m) replik	12
Anf. 7 DÉSIRÉE LILJEVALL (s) replik	12
Anf. 8 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m) replik	12
Anf. 9 PETER PEDERSEN (v) replik.....	13
Anf. 10 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m) replik	13
Anf. 11 PETER PEDERSEN (v) replik.....	14
Anf. 12 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m) replik	14
Anf. 13 CHRISTER WINBÄCK (fp).....	15
Anf. 14 IBRAHIM BAYLAN (s).....	17
Anf. 15 CHRISTER WINBÄCK (fp) replik	18
Anf. 16 IBRAHIM BAYLAN (s) replik.....	18
Anf. 17 CHRISTER WINBÄCK (fp) replik	19
Anf. 18 IBRAHIM BAYLAN (s) replik.....	20
Anf. 19 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m) replik	20
Anf. 20 IBRAHIM BAYLAN (s) replik.....	20
Anf. 21 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m) replik	21
Anf. 22 IBRAHIM BAYLAN (s) replik.....	21
Anf. 23 SVEN BERGSTRÖM (c).....	22
Anf. 24 IBRAHIM BAYLAN (s) replik.....	23
Anf. 25 SVEN BERGSTRÖM (c) replik	24
Anf. 26 IBRAHIM BAYLAN (s) replik.....	24
Anf. 27 SVEN BERGSTRÖM (c) replik	25
(Beslut fattades under 12 §.).....	25
8 § Förhandsgodkända insamlingssystem för förpackningar och papper	26
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2007/08: MJU8	26

(Beslut fattades under 12 §.)	26
9 § Bostadsförsörjningsfrågor och Hyresrätt och bostadsrätt	26
m.m.	26
Civilutskottets betänkande 2007/08:CU18.....	26
Civilutskottets betänkande 2007/08:CU19.....	26
Anf. 28 CARINA MOBERG (s).....	26
Anf. 29 EGON FRID (v).....	29
(forts. 11 §).....	32
Ajournering	32
Återupptagna förhandlingar	32
10 § Frågestund	32
Anf. 30 TREDJE VICE TALMANNEN.....	32
<i>Den ekonomiska politiken</i>	32
Anf. 31 BOSSE RINGHOLM (s).....	32
Anf. 32 Finansminister ANDERS BORG (m)	33
Anf. 33 BOSSE RINGHOLM (s).....	33
Anf. 34 Finansminister ANDERS BORG (m)	33
<i>Kompletterande aktörer inom arbetsförmedling</i>	34
Anf. 35 ANNIKA QARLSSON (c)	34
Anf. 36 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	34
Anf. 37 ANNIKA QARLSSON (c)	34
Anf. 38 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	35
<i>Regeringens satsning på vägar</i>	35
Anf. 39 KARIN SVENSSON SMITH (mp)	35
Anf. 40 Finansminister ANDERS BORG (m)	35
Anf. 41 KARIN SVENSSON SMITH (mp)	36
Anf. 42 Finansminister ANDERS BORG (m)	36
<i>Rättvis handel</i>	36
Anf. 43 LARS LINDÉN (kd).....	36
Anf. 44 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m).....	37
Anf. 45 LARS LINDÉN (kd).....	37
Anf. 46 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m).....	37
<i>Jordbrukspolitiken och hälsokontrollen</i>	38
Anf. 47 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	38
Anf. 48 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	38
Anf. 49 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	38
Anf. 50 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	39
<i>Förföljelse av romer i Italien</i>	39
Anf. 51 SIV HOLMA (v).....	39
Anf. 52 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	39
Anf. 53 SIV HOLMA (v).....	40
Anf. 54 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	40
<i>Höjningen av trafikförsäkringsavgiften</i>	40
Anf. 55 AMEER SACHET (s).....	40
Anf. 56 Finansminister ANDERS BORG (m)	40
Anf. 57 AMEER SACHET (s).....	41

Anf. 58 Finansminister ANDERS BORG (m).....	41
<i>FAO:s möte i Rom</i>	41
Anf. 59 ERIK A ERIKSSON (c).....	41
Anf. 60 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	42
Anf. 61 ERIK A ERIKSSON (c).....	42
Anf. 62 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	42
<i>Kriminalvården i biståndsländer</i>	43
Anf. 63 CARINA HÄGG (s).....	43
Anf. 64 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m).....	43
Anf. 65 CARINA HÄGG (s).....	43
Anf. 66 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m).....	44
<i>Nollvision för dödsolyckor i arbetslivet</i>	44
Anf. 67 HILLEVI LARSSON (s).....	44
Anf. 68 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	44
Anf. 69 HILLEVI LARSSON (s).....	45
Anf. 70 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	45
<i>Pensionärernas ekonomiska situation</i>	45
Anf. 71 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	45
Anf. 72 Finansminister ANDERS BORG (m).....	46
Anf. 73 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	46
Anf. 74 Finansminister ANDERS BORG (m).....	46
<i>Frihandeln och EU:s jordbrukspolitik</i>	46
Anf. 75 ANNA KINBERG BATRA (m).....	46
Anf. 76 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	47
Anf. 77 ANNA KINBERG BATRA (m).....	47
Anf. 78 Finansminister ANDERS BORG (m).....	47
<i>Regeringens dialog med näringslivet i Västsverige</i>	48
Anf. 79 LARS JOHANSSON (s).....	48
Anf. 80 Finansminister ANDERS BORG (m).....	48
Anf. 81 LARS JOHANSSON (s).....	48
Anf. 82 Finansminister ANDERS BORG (m).....	49
<i>Skatter och konjunkturen</i>	49
Anf. 83 MONICA GREEN (s).....	49
Anf. 84 Finansminister ANDERS BORG (m).....	49
Anf. 85 MONICA GREEN (s).....	50
Anf. 86 Finansminister ANDERS BORG (m).....	50
<i>Villkorat bistånd</i>	50
Anf. 87 HANS ROTHENBERG (m).....	50
Anf. 88 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m).....	51
Anf. 89 HANS ROTHENBERG (m).....	51
Anf. 90 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m).....	51
Anf. 91 TREDJE VICE TALMANNEN	52
11 § (forts. från 9 §) Bostadsförsörjningsfrågor och Hyresrätt och bostadsrätt m.m. (forts. CU18 och CU19).....	52
Anf. 92 JAN LINDHOLM (mp).....	52
Anf. 93 EWA THALÉN FINNÉ (m).....	55

Anf. 94 CARINA MOBERG (s) replik.....	59
Anf. 95 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik.....	59
Anf. 96 CARINA MOBERG (s) replik.....	60
Anf. 97 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik.....	60
Anf. 98 EGON FRID (v) replik	61
Anf. 99 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik.....	61
Anf. 100 EGON FRID (v) replik	62
Anf. 101 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik.....	62
(forts. 13 §).....	63
Ajournering.....	63
Återupptagna förhandlingar	63
12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	63
TU13 Funktionell separation för bättre bredbandskonkurrens och andra IT-politiska frågor	63
MJU8 Förhandsgodkända insamlingssystem för förpackningar och papper.....	64
13 § (forts. från 11 §) Bostadsförsörjningsfrågor och Hyresrätt och bostadsrätt m.m. (forts. CU18 och CU19).....	64
Anf. 102 LENNART PETTERSSON (c).....	64
Anf. 103 EGON FRID (v) replik	67
Anf. 104 LENNART PETTERSSON (c) replik.....	67
Anf. 105 EGON FRID (v) replik	68
Anf. 106 LENNART PETTERSSON (c) replik.....	68
Anf. 107 LARS TYSKLIND (fp).....	69
Anf. 108 JAN LINDHOLM (mp) replik	72
Anf. 109 LARS TYSKLIND (fp) replik	73
Anf. 110 JAN LINDHOLM (mp) replik	73
Anf. 111 LARS TYSKLIND (fp) replik	74
Anf. 112 CARINA MOBERG (s) replik.....	74
Anf. 113 LARS TYSKLIND (fp) replik	75
Anf. 114 CARINA MOBERG (s) replik.....	75
Anf. 115 LARS TYSKLIND (fp) replik	76
Anf. 116 YVONNE ANDERSSON (kd)	76
(Beslut skulle fattas den 9 juni.).....	78
14 § Barnpolitiken och dess inriktning	78
Socialutskottets betänkande 2007/08:SoU14	78
Anf. 117 KENNETH JOHANSSON (c)	78
Anf. 118 MARINA PETTERSSON (s)	79
Anf. 119 EVA OLOFSSON (v)	80
Anf. 120 MATS PERTOFT (mp).....	83
Anf. 121 JAN R ANDERSSON (m).....	84
Anf. 122 MARINA PETTERSSON (s) replik	86
Anf. 123 JAN R ANDERSSON (m) replik.....	87
Anf. 124 MARINA PETTERSSON (s) replik	87
Anf. 125 JAN R ANDERSSON (m) replik.....	88
Anf. 126 EVA OLOFSSON (v) replik	88
Anf. 127 JAN R ANDERSSON (m) replik	89

Anf. 128	EVA OLOFSSON (v) replik	89
Anf. 129	JAN R ANDERSSON (m) replik	90
Anf. 130	MATS PERTOFT (mp)	90
Anf. 131	JAN R ANDERSSON (m) replik	91
Anf. 132	MATS PERTOFT (mp) replik	91
Anf. 133	JAN R ANDERSSON (m) replik	92
Anf. 134	MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c)	92
Anf. 135	EVA OLOFSSON (v) replik	95
Anf. 136	MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c) replik	96
Anf. 137	EVA OLOFSSON (v) replik	96
Anf. 138	MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c) replik	97
Anf. 139	MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (fp)	98
Anf. 140	ROSITA RUNEGRUND (kd)	100
Anf. 141	EVA OLOFSSON (v) replik	101
Anf. 142	ROSITA RUNEGRUND (kd) replik	102
Anf. 143	EVA OLOFSSON (v) replik	102
Anf. 144	ROSITA RUNEGRUND (kd) replik	102
	(Beslut skulle fattas den 9 juni.)	103
15 §	Bordläggning	103
16 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	103
17 §	Kammaren åtskildes kl. 18.41	104

Prot. 2007/08:123
5 juni

Tryck: Elanders, Vällingby 2008